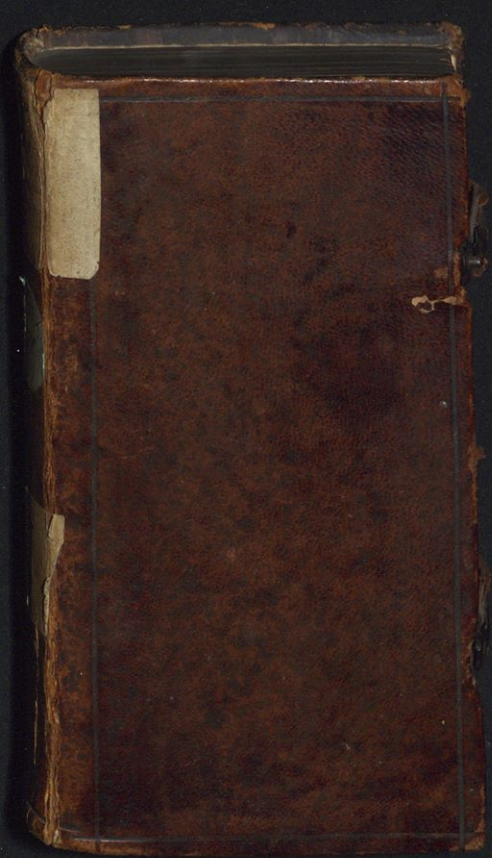

12271. v. E. g.

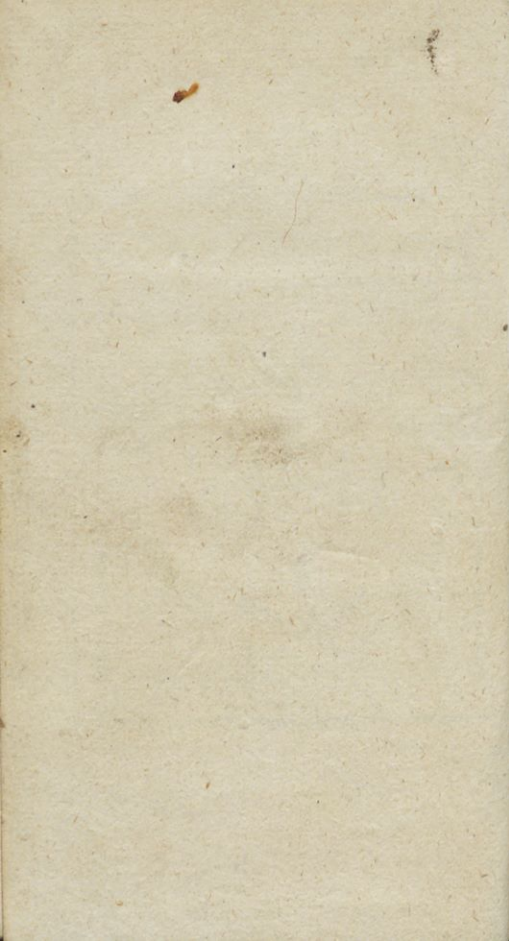
IN CONCEPTIONE TVA

EMCVIVS FILIVM PERISTI

VIRGO MACVLATA FVISTI

ORAP NON OBIS PATR

DIRECTORIUM CONFESSARIORUM

SINGVLIS PASTORIBVS,
ac animarum Curatoribus pro quouis
pœnitentium statu perutile

Authore

R. P. F. JOANNE CASPARO
quondam Mariæ - Valensi Capuc. Guar-
diano Herbipolenfi, nec non SS. Theologiæ
Lectore, & Definitor.

Nunc Cum Privilegio Superiorum recusum

Et

D. D. CONSODALIBVS
Sacerdotalis Congregationis Sub Auspi-
ciis

IESV, MARIÆ, JOSEPHI,

Et

Protectione

S. MICHAELIS ARCHANGELI
In Superiori Carniolia Monspurgi
Erectæ

In Strenam Anni 1698. datum.

LABACI, Ex Typographico Mayriano 1697.

030051737

REVERENDISSIMI,
 Illustrissimi, Perillustres, Præ-
 nobiles, Admodum Reverendi, No-
 biles, Cæteri; Omnes SUB TITULO S.
 MICHAELIS ARCHANGELI RR. DD.
 Consodales

*Livarum Fasciculo jun-
 gimus alterum ex ra-
 cemis, ab arbore boni,
 & mali decerptis congestum, quia
 non minùs hunc, quàm illum sub-
 limi Vocationi Vestræ idoneum, hinc
 vobis etiam gratissimum duximus
 futurum DD. Consodales. Vos
 X 2 quip-*

DEDICATIO

quippe Constituti estis à DEO
super Sion montem Sanctum
ejus : *Utique* Ad dandam Sci-
entiam salutis plebi ejus in re-
missionem peccatorum eorum.
Psal. 2. Luc. 1. Ad vos dixit Do-
minus per Ezechielem Prophetam
c. 44. Populum meum doce-
bunt, quid sit inter Sanctum,
& pollutum, & inter mundum,
& immundum ostendent eis,
& cum fuerit contraversia, sta-
bunt in judicijs meis, & judica-
bunt. Arduo, & periculoso præ-
fecti estis judicio. Arduo, quia
magnam & exactam Scientiæ bo-
ni & mali à vobis exigit notitiam

per

DEDICATIO.

periculoso, quia pro longæva populi vestri *Æternitate* ferenda est sententia; in perennem vestram perniciem, si ineptè pronuncietur, redundatura. Tametsi verò de diviti intelligentiæ vestræ apparatu minimè dubitemus; quia tamen etiam inviti experimur, memoriam palladiæ supellectilis nostræ thesaurariam adeò infidelem, ut sæpe non suggerat id, quod eidem ab intellectu ante unius horæ spatium fuerat concreditum. Ideo vobis etiam didacticam hanc Theologiæ moralis Synopsin præsentamus, quâ subinde per otium inspectâ fallacis memoriæ defectum

DEDICATIO.

*Suppleatis , & securiùs in sacer-
rimo poenitentiae tribunali , quæ
soluenda sunt , solvere noveritis ,
& quæ liganda , ligare sciatis.*

DD. VV.

IN JESU, MARIA, JOSEPHO,

Et

S. MICHAELE ARCHANGELO

Consodales Vestri

NN. Rector & Senatus Præ-
tactæ Congregationis.

Privilegium.

EGo infra scriptus Fr. Angelicus Tergestinus Ordinis Fratrum Minorum Capucinatorum Minister Provincialis per Styriam, Carinthiam, & Carnioliam Hæredibus Domini Josephi Thadæi Mayr Inclytæ Provinciæ Carniolæ Typographi, per præsentem Facultatem concedo, Opus cui Titulus, *Directorium Confessariorum*, à R. P. Joanne Casparo Mergentheimensi Concionatore Capucino quondam SS. Theologiæ Lectore, ac Definitor compositum Typis edendi, Cum Jure Privilegij Cæsarei nostro Ordini clementissimè concessi, quo omnibus Typographis & Bibliopolis sub gravi mulctâ cautum est, ne Libros à nostri Ordinis Patribus conscriptos imprimant, recudant, aut alibi recusos intra S. Romani Imperij, Regnorumq; ac ditionum Hæreditariarum Domus Austriacæ fines adducant, vendant, vel distrahant absq; Superiorum prædicti Ordinis Facultate, In quorum Fidem hoc eis Testimonium manu subscriptum, Sigilloq; Officij mei roboratum dedi, Labaci 20. Novembris. 1697.

*F. Angelicus Tergestinus
Minist. Provincialis,*

APPROBATIO.

T praesens Libellus, cui Titulus, DIRECTORIVM CONFESSARIORVM, à Theologis lectus, & quòd nec fidei orthodoxae, nec bonis moribus adversetur, census, reimprimi valeat, conceditur hisce facultas. Ex Officio Episcopali Labaci die 22. Novembris 1697.

Joannes Antonius Thal-
nischer de Thalberg SS.
Theolog. Doct. Proton.
Apost. nec non Celsil. &
Reverend. Princ. Epis-
copi Labacens, Vicarius
Generalis.

J E S U S ,

Qui factus est pro peccatis
nostris propitiatio.

Lecturos repleat benedictio-
ne & gratiâ.

§. I.

*De Virtutibus Confessario ne-
cessariis.*

Portet I. Confessarium I.
ornet mentis , corporis-
que integritas , quam ut
obtineat , studeat necesse
est , ut nè peccato etiam
veniali deliberatè animam contami-
net ; & item , ut prævideat pericula ,
& se per efficacia media præmuniat
contra illa , caveatque cum primis à
mulierum familiaritate inordinatâ.

A

Deinde

2 *Directorium Confessariorum.*

Deinde verò Deum semper, & tum suum, tum pœnitentis S. Angelum Custodem testes habere actionum, verborumque suorum conetur, eumque, seu eos revereatur devotissimè.

2. Oportet 2. Ut sit mansuetus adeò, ut de eo pœnitens dicere queat : *Eccle Agnus Dei, qui tollit peccata mundi.* Exercebit autem mansuetudinem, patienter, & cum charitate supportando pœnitentium errores & vitia : Item patienter audiendo eosdem, nec urgendo, ut se expediant : Deinde verò benignè & commiseranter increpando si oporteat, Nil porrò moretur, si de ipsis pœnitentes sinistrè loquantur, sed dissimulet, & oret pro iis.

3. Humilis sit corde, seque ipsis pœnitentibus majorem, & Dei gratiâ indigniorem judicet peccatorem : Semper quoq; diffidat sibi ; firmiter autem de Deo confidat, & de gratiâ vocationis suæ. Deponat item respectus & timores humanos, & à Deo solo Conatus suorum expectet mercedem Divinæ denique voluntati se totum resignans.

signans, eventus quoscunque magna cum animi sui tranquillitate excipiat.

4. Charitatem habeat omnes dimensiones habentem, quæ sit 1. Alta, ut ob motivum offensi Summi Boni Domini Dei in peccata exardeat. 2. Profunda, ut omni modo conetur peccatores extrahere ex perditionis abyssu. 3. Lata, ad quosvis, cujusvis conditionis homines se extendens. 4. Longa, per constantiam in molestiis, & longanimitatem multam.

5. Justitiam exerceat, dignis dando, & indignis negando absolutionem, monendoque poenitentem, ut ad quæ is tenetur, sive Deo, sive hominibus, fideliter præstet.

6. Sit in ipso orationis assiduitas, quâ & sese ceu scuto muniat, & sibi met ac poenitentibus divina exoret auxilia. Misericordissimam Dei Matrem refugium peccatorum & Patronam mitissimam cum primis devotissimè semper implorans, sanctosque tutelares Angelos, & quos alios magis colit & amat superos.

S. II.

De Potestate Confessarii.

7. 1. **O** Portet potestatem ut habeat
Ordinis Confessarius. 2. Juris-
dictionis, quæ est in alium, ut subdi-
tum competentem sibi, vel ex vi pro-
prij officii, uti fit Papæ, Archiepisco-
po, Episcopo, Parocho, Archi-Pres-
bytero, Archidiacono, Præfato Religi-
onis, Vicario perpetuo Episcopi ve
Parochi: vel ex delegatione, uti ha-
bent ex Jure communi singuli Sacer-
dotes ad absolvendum quoslibet, sal-
tem si Parochus, seu si proprius Sacer-
dos absit, in articulo mortis.

8. Hic tamen probè advertant Religiosi
quòd Religiosus absque approbatione
sui Superioris audiens confessionem qu-
alterius Religiosi ejusdem Ordinis peccat
mortaliter. & graviter est puniendus,
non obstante, quòd confiterimur
confessus fuerit venialia tantum, auris
mortalia jam aliàs ritè confessa. Insin-
per etiam Moniales, quidam Religiosi
etiam

etiam venialia tantum, aut alias confessata peccata mortalia ex speciali lege, non possunt nisi suis deputatis Confessariis confiteri, licite saltem. Lux. Prælat. Dioaci Sgroi part. 7. c. 4. f. 866. & seq.

Advertant insuper Religiosi, quod graviter peccet Confessarius Regularis, ab Ordinario quidem loci approbatus, aut sine proprii Prælati licentia audiens confessiones Sæcularium: Utrumque autem probabile est, validas & invalidas esse ejusmodi Confessiones. Hoc certum, non posse uti gratiis & privilegiis suo Ordini concessis ad absolvendum à reservatis Papæ vel Episcopo, sed invalidè absolvere à reservatis, cum ad absolvendum ab illis à nemine acceperit potestatem.

Advertant item Confessarii quicumque, peccare, qui absolvit cum Jurisdictione dubia, nisi urgente necessitate, attamen debet pœnitenti tunc onus imponi iterum confitendi habenti Jurisdictionem certam. Addenda etiam in absolutione conditio, si possum, seu

quantum possum. Resolvens autem ex probabili ratione dubium, etsi cum formidine, oppositi; & item secundum probabilem sententiam judicatus habere jurisdictionem, licitè absolutè absolvent, tum quia in his casibus prae-
 tice & moraliter certi sunt: tum quia tunc, & cum communis error est, Papa facultatem dat & jurisdictionem, propter publicam utilitatem.

- II. Advertant quoq; Confessarii, quòd Clemens X. Constitutione, quæ incipit: *Superno*: Anno 1670. declaravit Confessarios Regulares ab Episcopo approbationes Sæcularium audiendas generaliter approbatos, non censeri approbatos ad audiendas Confessiones Monialium sibi subditarum, sed egeri ad hoc approbatione speciali. Item approbatos pro Confessionibus Monialium unius Monasterii non posse audire Confessiones Monialium alterius Monasterii. Item deputatos ab Episcopo ad Monialium Confessiones pro una vice non posse expletâ deputatione in vim approbationis illius audire
 ali

alià vice, sed toties ab Episcopo denuò approbari debere, quoties casus occurrit.

Advertant præterea, Regulares se- 12.
mel approbatos ab Episcopo posse in
ejus Diœcesi quovis anni tempore, et-
iam Paschali, & quorumcunque etiam
infirmorum Confessiones audire abs-
que Parochorum vel ipsius Episcopi
prærequisità licentià. NB. Debent
tamen Parochum infirmorum de tali
Confessione certiore reddere, & hoc
posset illis ab Episcopo sub pœna su-
spensionis à facultate audiendi Confes-
siones præcipi, sufficere tamen, ut cer-
tificatio ejusmodi fiat saltem per scrip-
turam apud ipsum infirmum relin-
quendam.

Oportet ulterius, ut Confessarius 13.
habeat etiam potestatem exercitii seu
ulûs non impeditam ex aliquo casu,
v.g. ob Excommunicationem, suspen-
sionem, irregularitatem, vel ob defe-
ctum approbationis legitimæ.

§. III.

De Scientia Confessarii.

14. **O**portet I. ut Confessarius sciat, quas personas, & à quibus peccatis absolvere possit, & item à quibus censuris.

2. In quantum dispensare aut commutare possit in jejuniis, votis, juramentis, casibus matrimonialibus, irregularitate, &c.

15. 3. Specialiter oportet, ut sciat tum casus reservados ab Episcopo seu Ordinario; tum respectu omnium Subditorum in communi, tum respectu Clericorum singulatim, tum denique respectu Religiosorum, pro quibus sequentes tantum casus ex dispositione Clementis VIII. reservari possunt. 1. Veneficia, incantationes, sortilegia. 2. Apostasia à Religione, sive dimisso, sive retento habitu, modò extra septa Conventûs aut Monasterii egressus fuerit. 3. Nocturna & furtiva egressio ex Monasterio. 4. Proprietàs contra votum pauper-

paupertatis, quæ sit peccatum mortale. 5. Juramentum falsum in Judicio Regulari seu legitimo. 6. Procuratio, auxilium sive consilium ad abortum faciendum, post foetum animatum etiam effectum non consecuto. 7. Falsificatio manûs aut sigilli Officialium Monasterii vel Conventûs. 8. Furtum de rebus Monasterii seu Conventûs, in quantitate, quæ sit peccatum mortale. 9. Lapsus carnis voluntarius opere consummatus. 10. Occisio aut vulneratio seu gravis percussio cujuscunque personæ. 11. Malitiosum impedimentum, aut retardatio, aut apertio literarum à Superioribus ad inferiores, vel vicissim.

Hos tamen casus non omnes Religiosorum Superiores reservârunt, licet potuissent & possent. Scire autem Confessarius debet, eos tantùm incurri, cùm prodeunt in actum externum, & sunt peccata mortalia, certa, non dubia, & eo modo commissa, quo per verba casum significantia expressum est. In dubio autem tum juris, tum facti

10 *Directorium Confessariorum.*

facti casus non censetur reservatus, ac proinde potest quilibet Confessarius approbatus quemcunque absolvere : & etsi postea innotescat, casum fuisse verè reservatum, tunc non est ampliùs recurrendum ad Superiorem, quia reservatio jam est soluta, nec etiam absolutio data fuit sub conditione de futuro, si scilicet deinde constet de re. V.

Elig. f. 99. N. 24. Neque etiam redire reservatio potest sine nova culpa.

17. Probabilius est, nullos casus Religionum esse reservados pro Novitiis : quia etsi ingressi sint Religionem, necdum tamen Professi aut Religiosi sunt ; reservatio autem casuum est tantùm pro Religiosis : odia quippe restringenda sunt, & quia econtra favores sunt ampliandi, hinc gaudent Novitii Privilegio Canonis, & sunt exempti à Jurisdictione Episcopi, & per omnia à peccatis & etiam à censuris sicut Professi absolvi possunt. Potest insuper Novitius à Sacerdote sæculari, approbato ab Episcopo absolvi, etiam à casibus Episcopo reservatis, si ab his absolventi

solvendi Sacerdos ille aliàs habeat potestatem, & hoc etiam sine licentia Prælatorum Ordinis, quia nondum est Religiosus; debet tamen à Religione expelli, si sic confiteatur.

Certa & in praxi tenenda sententia 13.
est, posse Superiorem audire sola reservata, & ab eis sacramentaliter absolvere, remittendo pro absolutione reliquorum ad inferiorem Sacerdotem, sed non absque magna necessitate, tali scilicet, quæ esset æqualis aut similis illi, propter quam etiam aliàs liceret pœnitenti dimidiare confessionem, quando scilicet deest Sacerdos, cui Superior possit pœnitentem reservata habentem committere, & alioqui aliquid est, quod pœnitentem obliget ad confitendum, & etiam aliquid obstat, quominus teneatur integre confiteri, si illud obstans sit, quod Superior gravioribus occupetur, si quod subditus justas rationes habeat non integrè confitendi. Ratio dictorum est: quia integritas confessionis tam faciendæ quàm audiendæ est de jure divino positivo,

12 *Directorium Confessariorum.*

fitivo, in quo dispensari non potest, nisi ex hujusmodi, necessitatis causa, ac proinde, si hæc desit, non potest dimidiata tantum confessione audiri Superior absolvere. Romæ autem in casibus Papalibus fortè absolvitur à reservatis tantum auditis propter annexam Excommunicationem Papæ reservatam, quam constat auferri posse non auditis omnibus peccatis. Porro dum in dictis casibus superior absolvit à solis reservatis, verum conficitur Sacramentum, distinctum ab alio, quod postea confertur ab inferiore. Ratio quia adsunt omnia requisita, estque etiam verum Sacramentum, etsi superior absolveret absque sufficiente causa sic absolvendi, dummodò pœnitens bonâ fide procederet, essetque dispositus V. Elig. V. casus refer. N. 20 & 21.

19. Oportet etiam, ut nôrit Confessarius casus Episcopo reservados, qui sunt in variis Diœcesibus varii. In Diœcesi Bambergensi sunt 1. Enormis percussio parentum. 2. Ingressus in monasterium monia

monialium. 3. Injunctio manuum in Clericos violenta. 4. Publicus concubinatus.

Pro Diœcesi Herbipolensi sunt 1. Injunctio manuum violenta in parentes. 2. Homicidium voluntarium & mandatum ad illud : nec non abortus foetus animati studiose procuratus effectu secuto 3. Stuprum violentum. 4. Crimen Incendiariorum. 5. Confessario complici adempta est Jurisdictio, ut complicem criminis carnalis opere consummati absolvere nequeat, excepto mortis periculo, & quando tunc alius Confessarius haberi nequit.

Porro casum Episcopo reservatum 20. habentem alterius Diœcesis absolvere potest Confessarius in loco suo, si in proprio Episcopatu à tali casu absolviendi habet potestatem. Id quod Navarrus probat ex consuetudine, quæ ampliare potest & dare jurisdictionem; Excipit tamen Clemens X. Constitutione superna An. 1670 & declarat nisi Confessarius noverit pœnitentem in fraudem Diœcesis propriæ suæ ad aliam,

B

am,

am, Confessarij scilicet Diœcesin, pro
absolutione obtinenda se contulisse.

Episcopum vel Episcopalem authori-
tatem habentem à casu Papali refer-
vato absolvere potest ab eodem delec-
tus Confessarius, si ei se subiciat, de-
putando ipsum cum eadem authorita-
te, quam ipsemet posset in suos subdi-
tos exercere, ac proinde etiam ab Hæ-
resi occultà, quia etiam Episcopi ab illis
suos absolvunt subditos. Idem dicen-
dum de Prælati Religiosorum similent
potestatem habentibus: cùm non sint
deterioris conditionis quam Subditi,
qui cùm possint absolvi ab Episcopo vel
Prælato, cur non etiam Episcopus vel
Prælatus à suo Confessario?

21. Noverit tamen Confessarius, se à re-
servatis non facilè indirectè debere ab-
solvere, sed tunc tantùm, quando aut
id à Superioribus concessum est, aut
necessitas gravis urget, monendo pœ-
nitentem de obligatione & onere sus-
stendi se. Nec tamen desunt Autho-
res docentes, semper pœnitentem in-
directè, & cum onere præsentandi se
absolvi posse ab ejusmodi casibus,

Advertat etiam Confessarius, ut dum petit facultatem absolvendi à reservatis, petat etiam facultatem absolvendi à censuris fortè casui annexis.

Possunt etiam Confessarii Sæculares vi privilegiorum absolvere Clericum Simoniacum in Ordine & beneficio : quia Excommunicatio contra tales lata non est contenta in Bulla Cœnæ, uti advertit Portellus Tom. 2. Resp. mor. casu 41. f. 364.

Imò apud Gobat. V. Confessarius 22, casuum reservatorum f. 636. Editione 3. Einsidelensi, quando Sacerdos judicat non expedire salutem pœnitentis, si remittatur in casibus Episcopalibus ad Episcopum, potest illum absolvere, quamvis alio nullo privilegio sit munitus : nam eo casu censetur pœnitens laborare justo impedimento, atque ideo Episcopus consentire per Epeickeiam ut absolvatur, vel nolle ut sit reservatum pro illo suum peccatum : Si quidem si quis excusatur ab eundo Romam propter impedimentum corporale, quantò magis, si illud respiciat

animam? monet tamen Gobat, esse opus magnâ discretionem circa licitâ praxin hujus doctrinæ.

In dubio, an Confessarius habeat jurisdictionem circa casus reservados non potest absolvere, quia possessio status pro peccato, quod constat esse reservatum. Si verò habeat Confessarius opinionem probabilem de sua Jurisdictione, potest absolvere, etiam si forte illa opinio in rei veritate non subsistat tunc enim Ecclesia Jurisdictionem supplet.

3. Norit iterum Confessarius, in articulo mortis Sacerdotem quemlibet quoslibet absolvere posse à peccatis & censuris reservatis, ita tamen ut is qui in hoc articulo absolvitur ab Excommunicatione Papæ reservatâ adstringendus sit ad juramentum præstandi se, si convalescat, illis, à quibus extra hunc articulum poterat absolvi id quod in aliis peccatis non habentibus Excommunicationem annexam non est necessarium. Quod si porro in eo mortis articulo adsit, qui ordinari

riâ potestate vel ex privilegio absolvere potest à reservatis, præferendus hic est aliis secundum veriorē sententiā: quia tunc cessat extrema necessitas, ratione cuius solius à quocunque absolvi poterat pœnitens, ut proinde tunc non quilibet alius Sacerdos à reservatis absolvendi potestatem habeat.

Nosse etiā debet Confessarius potiores & magis usitatas Excommunicationes, quæ sunt vel consuetæ in Bulla Cœnæ Domini, vel extra eam reservatæ Episcopo, & has posteriores in ritualibus Diœcesanis reperire est. 24.

Ex reservatis in Bulla Cœnæ Domini facilius occurrunt hæresis fautores, receptores, hæreticorum defensores, legentes libros. Item excommunicatione in eos lata, qui Personas Ecclesiasticas ad suum tribunal trahunt, & decreta faciunt libertatem Ecclesiasticam violentia. Item in eos, qui jurisdictiones, fructus & redditus Personarum Ecclesiasticarum invadunt, aut alia onera ipsis, aut eorum bonis

B 3 im-

imponunt. Et hîc etiam bene notanda doctrina R. P. Ludovici Engel Ord. S. Benedicti, quam tradit in manuali Pa-
rochorum par. 2. c. 7. n. 26 inquit
dicendum videtur subditos habere ju-
stam ignorantiae causam, & consequen-
ter non incurrere Censuras prædictæ
Bullæ (Cœnæ) si in aliqua Dioecesi
non promulgentur : quia ergo non
promulgatur in Episcopatibus seu Dio-
cesibus diversis, in illis ejusmodi igno-
rantes ab incurfu censurarum illarum
censendi sunt immunes.

25. Extra Bullam Cœnæ reservatæ Pon-
tifici usitatioribus Excommunicationes
sunt latæ in percussores Clerici, in Re-
ligiosos habitum temerè dimittentes,
in Simoniacos reales circa Ordinem
in Simoniacos confidentiales, in in-
cendiarios publicè pro Excommunicatis
denuntiatis, in committentes duellum;
in sepelientes hæreticum in loco
sacro; in Sacrilegos, qui non solum in-
fringunt Ecclesias, Monasteria, hospita-
lia, sed etiam bonis spoliant; in Re-
ligiosos administrantes Laicis Sacra-
menta

menta Baptismi, Matrimonii, Extræ
Unctionis sine licentia Ordinarii
vel Parochi, vel sine Privilegio Summi
Pontificis : ingredientes Monasteria
Monialium sine licentia ; impeden-
tes & vexantes eos, qui volunt ingredi
Religionem, in Moniales Professas sine
gravi causa exeuntes ex Monasterio.

Ex non relervatis usitatiores sunt
latæ in Religiosos habitum suum tem-
pore longo & temerè dimittentes ; in
contrahentes matrimonium in gradi-
bus prohibitis : in cogentes ad marri-
monium, aut fœminas in Monasteria :
in Sæculares Dominos prohibentes
subditis, ne Ecclesiis sua bona vendant,
aut ab illis emant, aut alia præstent o-
fficia ; in procurantes abortum foetus
animati.

Noritur oportet Confessarius suspen- 26.
siones usitatiores, latas in Parochos
iungentes sponso alterius Parochiæ :
in occupantes bona Prælati defuncti,
in Religiosos introducentes fœminas
in Monasteria, in exercentes Sodomii-
am (quod tamen juxta Filiucium

tentiam declaratoriam requirit) item in publicos concubenarios , ad quos similiter declaratoria requiritur.

27. Irregularitates & interdicta quod attinet , cum sit rarus interdictorum usus , videantur casuum compendia de iis. De irregularitate , nosse debet intimus Confessarius , anñ habeat privilegium dispensandi in irregularitatibus , hancque esse dispensandi formulam : Dispensio tecum in irregularitate quam vel quas , ob hanc vel illam causam incurristi. 2. Nosse item debet E normia crimina , ut sunt adulterium , raptus , incestus , perjurium in Judicio & quæ à Jure habent annexam infamiam , si notoria & publica sint , irregularitatem inducere.

28. Nosse insuper debet Confessarius casus & causas ab Excommunicatione excusantes , qui sunt 1. Si peccatum non sit mortale 2. Si adsit ignorantia non crassa. 3. Si non recorderis censuræ peccato annexæ. 4. Si peccatum non prodiit in actum exteriorem. 5. Si actus non sit plenè consummatus. 6. Si

Si lex de censura non sit alicui legitimè promulgata, aut certe non acceptata.

Sciat se sine gravi causa non debere ²⁹ absolvere ab Excommunicatione extra Sacramentum Pœnitentiæ ; debere etiam in absolutione servare modum in rituali, aut in Religione sua consuetum vel præscriptum. Debere denique prius procurare satisfactionem partis læsæ ; vel saltem juramentum de satisfactione præstanda, & de parendo mandatis Ecclesiæ, secundum quasdam Diœceses.

Noverit oportet, ad quem pro dispensatione in casibus matrimonialibus debeat recurrere : & quod in matrimonio defacto contracto, vel mox contrahendo in facie Ecclesiæ cum impedimento dirimente occulto, quando separatio putatitiorum conjugum, vel dilatio publicæ solemnitatis nuptialis fieri nequid absque gravi jactura famæ, scandalo, aut respectu periculo incontinentiæ, nec est facilis recursus ad Summum Pontificem, dispensare possit Episcopus : Nec opus esse, ut adsit bona fides:

22 *Directorium Confessariorum.*

fides in tali casu, saltem ex mente Hen-
riq. & Moscos. apud Dian. P. 5. T.
14. Resp. 18. eò quod etiam Summus
Pontifex dispenset bona fide non re-
quisita.

31. Porro ex eo solum capite, quòd non
sit facilis recursus ad Summum Ponti-
ficem, vel quòd impedimentum Ma-
trimonij sit occultum, dispensare Epi-
scopum non posse, declaravit Pœni-
tentiaria Apostolica deluper consulto
ex ore Innocentii XI.

Porro impedimenta à recurſu ad Pa-
pā pro obtinenda absolutione à censurā
summo Pontifici reservata excusantia sūt
1. Periculum mortis. 2. Infirmitas lon-
ga, etsi non periculosa. 3. Paupertas
4. Ætas sive puerilis, sive juvenilis, sive
ve lenilis. 5. Sexus fœmineus. 6. Sub-
jectio filii familias vel servi, qui sine
præjudicio parentum vel Dominorum
non possunt adire Papam. 7. Cura ani-
marum, vel temporale Dominium
quando subditorum detrimentum le-
queretur. 8. Debilitas corporis, agri-
tudo membrorum, cœcitas, claudica-
tio

en
T
u
re
o
ti
Ta
pi
ni
W
pe
U
n
at
Se
b
re
m
e
i
or
catio. 9. Quodlibet prudentum judicio æstimatum impedimentum legitimum. Nec verò etiam, qui per se Papam adire nequit, per alium Papalem absolutionem procurare tenetur, nec obligatur ad adeundum Pontificis Nuntium.

Cum Româ petenda est dispensatio, 32.
scire debet. 1. Omnes circumstantias casûs in litteris pro dispensatione bene esse exprimendas. 2. Si litteræ dispensationis afferantur à pœnitente, vel mittantur ipsi Confessario, Confessarius à Superiore facultatem eas aperiendi petat, si ipsemet facultatem non habeat, aut saltem alteri ad hunc finem idoneo aperiendas, & executioni mandandas offerat. 3. Si in Litteris dispensatoriis jubeatur de causa dispensationis inquirere, an subsistat, diligenter id faciat, si necdum aliàs rem perspectam habet; attamen hac in parte soli pœnitenti credendum est, nec testes requiruntur. 4. Pœnitentem in ipso Sacramento Pœnitentiæ (si ita requiratur in litteris, uti ordinariè contingit) absol-
vat

vat juxta isthanc formulam : Absolve te à peccatis tuis : & eâdem auctoritate dispense tecum super impedimento occulto N. ut de novo secretè per expressionem mutui consensûs, etiam sine Parocho & testibus, validè cum putatitio conjuge tuo matrimonium contrahere, atq; in eo postmodùm licitè permanere possis : ac insuper proles ex inito matrimonio tuo susceptas legitimas declaro, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, Amen.

5. Si jubeatur commutare votum v. g. castitatis aut Religionis (per quod quis antea à matrimonio aut debito petendo arcebatur) in frequentiam Sacramentalis confessionis v. g. quot mensibus semel, bis peragenda, aut in alia pietatis opera, diligenter attendat circumstantiam personæ & alias, ne pœnitentem nimium gravet. Et quidem Sotus putat præscribi posse opera aliàs etiam debita : Ferdinandus de Castro censet, etiam bimestrem confessionem sufficere propter adjunctam particulam : quoties tibi videbitur : quam

quam tamen minùs ponderosam iudico, cùm attendendum sit Confessario, ut commutationem faciat congruam, nec etiam aliud Pontifex velit, aut vel-
le possit. 6. Moneat quoque pœnitentem votum castitatis vel Religionis habentem, dispensationem quo ad hæc vota tantùm dari in ordine ad hunc effectum, ut legitimum Matrimonium contrahere, & in eo licitè debitum exigere & reddere possit, atque adeò, si extra conjugium exerceat actum luxuriae lethaliter peccaminosum, peccatum contra votum, ac proinde etiam in confessione circumstantiam voti necessariò explicare debere. Deinde verò, si conjugii supervivat, antiquo suo voto denuò obstrictum fore, nisi dispensatio denuò obtineatur, aut ab initio in perpetuum data fuerit.

Non det testimonium pœnitenti, cùm hæc dispensatio tantùm in foro conscientiae ei serviat, pro quo nullum testimonium requiritur, unde nec ipsæ Litteræ dispensatoriae tradendæ, sed lacerandæ vel comburendæ sunt, alio-
qui

qui Excommunicationem majorem incurret.

33. Norit, quid faciendum in dispensatione ad petendum debitum conjugale, nempe 1. Quòd hæc pœna incuratur, si conjux unus cum consanguineo vel affine conjugis copulam exercuit. Item quando ante matrimonium voto Religionis vel Castitatis fuit obstrictus. 2. Quòd econtra non incuratur hæc pœna, quando ignorantia à malitia incestûs excusat, aut quando conjux per violentiam à consanguineo conjugis cognoscitur, aut quando periculum est, nè propter talem pœnam matrimonium alteri conjugis nimis onerosum efficiatur: aut quando timet conjux, nè si non petat, consors in cognitionem veniat sui criminis, & graviores inde oriantur discordiæ. Insuper hîc bene attendendum est ad circumstantiam actûs, ex quo talis pœna oritur.

34. Quod si opus non sit dispensatione, sed sine ea videatur conjux votum suum servare posse, aut pœnam non petendi.

tendi debitum subire, non facilis sit Confessarius in dispensando, nè lex Ecclesiastica suo fine privetur. Pœnitentem verò, quo cum dispensat, moneat, quòd dispensatio in debiti petitione ob votum priùs editum eatenus tantùm illi serviat, ut vivente conjugē petere debitum possit, non autem, ut post mortem illius sine nova dispensatione contrahere possit aliud matrimonium.

Circa votorum dispensationem sciendum Confessario est. 1. Quod ex iusta causa Episcopi, aliq; jurisdictionem Episcopalem, aut speciale privilegium, habentes dispensare possint in omnibus votis exceptis quinque soli Papæ reservatis, quæ sunt perpetuæ Castitatis, Religionis, peregrinationis Romam, Compostellam, & ad terram Sanctam. 2. In quibus casibus Papæ reservatis dispensare queat Episcopus: nempe cùm vel valor voti est dubius, vel dubia voti reservatio: vel adiri nequit Pontifex, & adest dispensandi necessitas: vel quando quoad modum

C 2

dispen.

dispensandum est : v. g. ut quis possit equo peregrinari, qui voverat ire pedester, vel ut aliam Religionem distingat ab ea, quam voverat, ingrediat : vel cùm Pontifex casum ex reservato in non reservatum commutavit.

36. Insuper scire debet, quæ vota, et reservatis similia, revera tamen non sint reservata, ut 1. Votum castitatis ad certum tempus. 2. Votum castitatis conjugalibus, nisi id annexum sit Ordini militari. 3. Votum non petendi debitum. 4. Votum non fornicandi. 5. Votum non nubendi. 6. Votum castitatis Ordinis sacri suscipiendi. 7. Votum castitatis promittendæ. 8. Votum ingrediendi Religionem strictiorem. 9. Votum metu justo extortum. 10. Votum alternativum, cujus altera pars reservata non est, v. g. Voveo aut Romam ire, aut 50. Florenos dare pauperibus : cùm enim in simili casu sat sit alterutrum impleri, tale votum determinatè non erit reservatum. 11. Votum, quo conjuges conditionatè voverint continentiam, quodsi absolutè voveant, proba-

Probabilius est, votum fore reservatum.

Oportet etiam sciat, quæ sint justæ 37.
causæ dispensandi in votis ejusmodi,
scilicet 1. Deliberatio non sufficiens.
2. Ætas tenera. 3. Passio nimia in vo-
vente. 4. Periculum lapsûs. 5. Diffi-
cultas superveniens adimplendi.

Ulterius sciat, votum omnino ex- 38.
tingui. 1. Si tempus elabatur, intra
quod voti executio promissa sit. 2. Si
cesset causa finalis contrariè. 3. Si ma-
teria mutetur, v.g. ex possibili fiat im-
possibilis, vel impeditiva boni majoris.
4. Si impedimentum perpetuum su-
perveniat, materiamque voti talem
efficiat, ut prudenter præsumi possit,
voventis voluntatem se ad talem ma-
teriam non extendisse. 5. Per legiti-
mam irritationem, commutationem,
vel dispensationem.

Sed & voti valorem impediri sciat. 39.
1. Ex defectu ætatis nondum sufficien-
tis ad peccatum mortale. 2. Ex defectu
deliberationis plenæ. 3. Ob injustum
metum incussum ad votum extor-
quendum. 4. Ob errorem circa sub-
stanti-

stantiam, aut causam finalem. 5. Ob defectum legitimæ materiæ, ut si non sit honesta, vel non de meliori bono.

40. Quoad commutationem votorum scire debet. 1. Quòd utilius & securius sit mutare vota, quàm dispensare, quia rarò adest causa sufficiens ad dispensandum. 2. Consultius est, non tamen necessarium, ut vota realia in realia, & personalia in personalia mutantur. 3. Possunt vota mutari in opera alioquì à vovente præstari solita, æque ac eadem imponi possunt pro salutari pœnitentia. 4. In commutatione debet attendi operum valor & præstantia secundùm se, sed debet obligationi & debito pœnitentis commensurari: alioquì enim votum perpetuæ castitatis, aut cujuscvis peregrinationis posset in unicum Sacrificium Missæ commutari, cùm vel unicum tale Domino Deo acceptius sit, quàm si Sacerdos offerens infinitos actus variorum virtutum exercuisset.

41. 5. In commutatione etiam non sola pœnitentis difficultas & obligatio in operan-

perando, sed etiam operum valor in ordine ad gratiam causandam considerari debet. Sic una Confessio aut Communio hebdomadaria merito credi potest coæquari quotidiano Rosario per hebdomadam recitando. 6. *Æqualitas* attendenda in commutatione non debet esse mathematica, sed moralis tantum, & ad arbitrium boni viri, seculi fraude & ignorantia.

Omnia vota non reservata, imò etiam alioquin reservata, attamen in aliquo deficientia, uti sunt conditionalia, pœnalia, & similia, possunt à Religiosis privilegiatis, vel Confessariis Jubilæi commutari. 42.

Item omnia vota in favorem tertii emissa, sed nondum acceptata ab iis possunt commutari in æquale, imò etiam acceptata; cùm enim promissiones votorum non nisi Deo fiant directæ, non potest tertius dici ea legitimè acceptare, utpote cui nil promissum est. Probabilius proinde est, posse à supradictis commutari. Quod ex eo confirmatur, quia sic vovens censendus

32 *Directorium Confessariorum.*

non est sibi met facultatem ademisse
commutatione voti omnibus licitè uti
tendi.

44. Consultius est omnia vota commu-
tari in Sacramentorum frequentiam,
quia id est magis securum facile, salu-
tare ob SS. Sacramentorum præstanti-
am. Flagellatio aptè in jejunium, &
similem corporis afflictionem com-
mutatur.

45. Quando dilatio nil minuit de voto,
nec multum interest, votum impleri
die destinato, facilius potest in aliud
tempus commutari, cum scilicet per-
rum aut nihil dematur de obsequio
divino.

46. Votum Jerosolymitanum, vel alte-
rius peregrinationis longioris potest
commutari, ita ut expensæ in eundo &
redeundo faciendæ (præter necessaria
ad victum necessarium quotid.) dentur
pauperibus, vel locis piis, laborq; vigi-
liis, orationibus ac jejniis compensetur.
Totidem dierum vel Confessionibus
vel Communionibus tot, quot prudens
Confessarius judicaverit; v.g. Singulis
men-

mensibus faciendis, & septimanalibus
jejuniis, ac tribus in hebdomada rosa-
riis; vel ut Confessio fiat decimo quin-
to quoquo die per tantum temporis,
quanto duratura fuisset peregrinatio.
Addi possunt & Eleemosynæ.

Vota Castitatis & Religionis absolu- 47.
ta, cum propter excellentiam non pos-
sint propriè commutari, in eorum pro-
inde commutatione semper admiscen-
da est aliqua dispensatio. Sin verò ab-
soluta non sint, sed tantum condition-
alia vel pœnalia, minorem compensa-
tionem exigunt: possent proinde in
coæquale, quod vel quasi coæquale,
commutari, votum assumendi Religi-
onem strictiorem commutari nequit in
aliam Religionem laxiorem, cum laxi-
or minus bonum & Deo minus grata
sit; addenda ergo aut dispensatio ali-
qualis, aut alia quædam opera.

Vota non ineundi matrimonium 48.
Docti aliqui commutaut in Confessio-
nem & Communionem mensuram
per biennium aut triennium, & novem
sacra. Quod cum aliquibus minus pla-
ceat,

34 *Directorium Confessariorum.*

ceat, & insufficiens videatur, consultius erit, ut mutantur in aliquod opus pium perpetuum: Quamvis etiam hoc necessarium non sit, sed possit assignari aliquantò plus operum diuturnioris tempore perficiendorum.

49. Votum Sacerdotii comutari potest in recitationem quotidianam septem Psalmorum Pœnitentialium cum Litanis; vel in quotidianam recitationem Officii B. V. Mariæ aut Rosarii integri, id est, Psalterii, aut in Confessionem & Communionem decimo quinto quoquo die faciendam, & in procurationem celebrationis Missæ singulis mensibus, cum additione voti Castitatis, quod si quis vovere nolit, ejus loco jubetur jejunare omnibus sextis feriis. Addatur etiam quid dispensationis, & sic agetur securius.

50. Votum jejunandi singulis Sabbatis potest commutari in Confessionem & Communionem decimo quinto quoquo die per integrum annum, & in tria sacra celebranda, vel in recitationem Rosarii flexis genibus, & eleemosynam modi-

modicam Sabbatis perpetuò facien-
dam, aut saltem alio die. Tamburinus
vult, addendam esse Coronæ Christi
Domini genuflexè recitationem, sed
Spiritus S. docebit, quid factu opus.
Votum porrò jejunandi in pane & aqua
commutetur in recitationem integri
Rosarii seu Psalterii, vel in Coronam
Marianam genuflexè additâ vel verbe-
ratione, vel Eleemosynâ pro crumenæ
facultate, vel in Confessionem & Com-
munionem.

Confessio & Communio in actum 521
Contritionis, vel Amoris Dei & jeju-
nium, additâ recitatione Coronæ B. V.
M. Celebratio Missæ in recitationem
Officii B. V. M. vel in Eleemosynam
cum jejunio,

Quando prior Confessarius commu- 522
tavit in rem minùs æqualem, quiescat
posterior: quia vel prior secutus est sen-
tentiam probabilem (quò ad id licuit)
docentium, id licitè fieri: vel penitiùs
fortè penetravit aliquam circumstanti-
am: vel Spiritus Sancti & Sancti Angeli
Custodis instinctu sic disposuit.

Causa

53. Causa voti in rem æqualem commutandi non necessario gravis esse debet : sufficit, si pœnitens suavius & liberius rem pro voto subrogatam executurus sit : Confessarius porro non peccante pœnitente commutans, aut sine causa (sat autem causæ est pœnitentis petitio) leviter tantûm peccat.

§. IV.

De Obligatione ad interrogandum.

54. **S**ECUNDUM quosdam non obligatur Confessarius interrogare, nisi quando omissio cederet in proximi detrimentum. Contrariam opinionem securiorem & probabiliorem tu teneto. Veruntamen Religiosi, Clerici, Studiosi altiorum facultatum, Docti, interrogandi non sunt, nisi ex ipsis circumstantiis oppositum merito colligatur. Rustici e contra & rudes, cûm non præsupponantur debitam potuisse adhibere diligentiam in præmittendo Examine,

ne, examinentur, prout prudens Confessarius oportere judicaverit.

Minus rudes, minusque docti, seu mediocres præsumi possunt pro posse se examinasse, & si in plerisque addant numerum & circumstantiam, potest sibi Confessarius persuadere, sufficienter esse instructos etiam circa reliqua: Necus si omnia promiscuè sine numero aliisque circumstantiis proferant.

Præviè ad initium Confessionis alia plura; magis autem subinde necessaria interrogari possunt pœnitentes, an sint sibi conscii de aliquo defectu in priori Confessione commissio: & an illâ Confessione satisfecerint suæ conscientiae, & quando ultimò sint confessi. Post Confessionem autem ordinariè interrogari possunt, an nil amplius conscientiam gravet, an doleant cum proposito serio emendationis.

Habeat Confessarius in promptu varias quæstiones pro varietate statuum. Conscribat sibi etiam quasdam sententias benigniores sibi & aliis, ac maximè pro scrupulosis servituras. Sit etiam

D

cautus

cautus in inquirendo de circumstantiis, nec nisi de necessario memorandis inquireat. Et quia probabilius aggravantes tantum intra eandem speciem non sunt necessario exprimendæ ; omnes autem contumeliæ , odia , hæreses , iudicia temeraria , detractioes , superstitiones , & cætera ejusmodi ejusdem speciei esse solent , non multum urgeat pœnitentes ad ejusmodi circumstantias exprimendas.

58. De peccatis mortalibus inquireat de numero , si eum pœnitens non explicet. Quia tamen docti sciunt se obligari ad addendum numerum , prudenter cogitare potest , dum non addunt numerum , non reputare pro peccatis mortalibus narrata , saltem propter aliquam circumstantiam ex mortali peccatum veniale facientem. Qui numerum exprimere nequeunt , saltem frequentiam in die , septimana , mense dicant , satisque erit , si quis dum fuit in statu malo & consuetudine inveterata dicat tempus , quo fuit in tali statu.

59. Si longæ & generales Confessiones
fiant

fiant, maximè si per multos annos sacrilegè vitiatæ sint, consultius est ut, pœnitentes necessariò interrogandi interpellentur suaviter sciscitando ex eis. Item si communes Confessiones scripto fiant, si verò ex memoria fiant, prudentiores & honestiores viri faciliè interpellandi non sunt. Notet autem sibi Confessarius, si quæ interroganda occurrant, signis quibusdam, ut in fine de iis sciscitari queat. Rudiores, simpliciores, omnes aliòquin honestæ formæ faciliùs interpellari possunt. Solet etiam persæpè id necessarium esse, frequenter autem, aut rarò mortales confitentes non faciliè interpellet.

Quod si pœnitens ipse petat, ne interpelletur, Confessarius ei acquiescat, si enim sat indicat pœnitens, se diligentiam sufficientem adhibuisse in examinanda conscientia; atque adeò Confessarius, juxta probabilem multorum sententiam, examinare non tenetur, & ex altera parte timere debet, ne si pœnitentis petitioni contravenierit, is graviter indignetur, & aversio-

nem à Confessario concipiat, imò omnino ad absolutionem indispositus efficiatur. Poterit etiam securè Confessarius sequi Auctores negantes obligationem interpellandi.

42. Modus interrogandi est, 1. Ut interrogetur parcè, abstinendo à non pertinentibus ad Confessionem, & non necessariis. 2. Discretè, ne scilicet quærratur de iis à tali pœnitente committitur non solitis, vel ex quibus peccare discat pœnitens. Nec etiam inverecundè de inverecundis: aut ne nimis anxie de numero, si is prudenter aliunde possit colligi: maximè verò horrent personæ conjugatæ interrogari de vitiis carnis, & fœminæ honestiores de furto, mendacio, ebrietate. 3. Cautè, ne doceantur modi peccandi, vel traducatur Confessarius, aut incurratur periculum, vel scandalum utrobique, maximè in vitiis carnis: & præstat aliquando, Sacerdotem minùs perfectè peccatum pœnitentis cognoscere, quàm sibi vel illi inde scandalum causare. Et si in hac materia negentur cogitationes

nes, non opus est progredi ad opera, nisi fortè apud rudiores, qui negant cogitationes & verba, sed interrogati fatentur opera, cò quòd cogitationes non aequè advertant & agnoscant.

Item si pœnitens neget peccatum, 62.
quod Confessarius ex alterius relatione, vel Confessione habet, absolvere quidem eum debet Confessarius, utpote cui tunc tam pro se quàm contra se loquenti credendum est; conari tamen debet, ut variis interrogationibus saltem remotè eliciat. Si negare pergat, prudenter judicet Confessarius vel oblitum, vel alteri confessum, vel putare, non esse peccatum, vel aliunde excusari. Si verò ex Confessione complicis id habeat Confessarius, docent Aucthores, quærendum esse, an nihil præterea habeat, quod conscientiam gravet, & ad contritionem excitandum.

Interrogandum item tempestivè, ut 63.
ne importunè urgeatur ad respondendum, vel ad numerum assignandum, vel se celerius expediendum, concedendo ei spatium ad miseras & scrupulos

los suos, quantum prudentia permittendum dictarit, explicandos.

- 64 Denique interrogandum mansuetè, abstinendo ab omni verbo acerbiori, increpatione, signis displicentiæ vel admirationis, donec Confessio absoluta sit, utendo verbis blandis, cum debita gravitate & plenis sancto amore.

§. V.

De Judicii probabilis usu.

65. **S**I poenitens doctus sit, & Authorem celebrem solido fundamento nixum, & à S. Sede Apostolica non reprobatum pro se habeat, absolvatur; est enim legitimè dispositus. Si indotus sit, & aliunde tantum habeat, talem v.g. contractum esse licitum, erudiat eum Confessarius, & si quidem pro tali probabilitate non habeat sufficientem Authorem, dicat ei, quòd in hoc foro, juxta hanc sententiam procedere non possit; & securius acturus sit deferendo illam sententiam.

Atten-

Attendat Confessarius ad illam ab 66.
INNOCENTIO XI. Anno 1679. re-
probatam sententiam, quæ sic sonat:
generationem, dum probabilitate siue in-
trinsecâ siue extrinsecâ, quantumvis
tenui, modò à probabilitatis finibus
non exeat, (confisi aliquid agimus,
semper prudenter agimus:) attendat,
dico, ne impingat indiscriminatim pro-
babilitates quasvis amplectendo.

Probabili quâcunque sententia u- 67.
tendum non est I. Quando usus beni-
gnæ opinionis foret noxius. Hinc non
potest Medicus probabile medium ap-
plicare relicto probabiliori. 2. Cum be-
nignior sententia non potest sine detri-
mento tertii praticari. Hinc iudex
tenetur juxta merita causæ sententia-
re, nisi forte in casu, quo alteri parti
propter inopiam gravissimum dam-
num, alteri autem ob potentiam &
opulentiam levis momenti damnum
sequeretur. 3. Dum agitur de bono
publico, quod quia privato præfere-
ndum, hinc Consilarii Principum se-
cundùm probabiliorem debent con-
fulere.

fulere. 4. Quando minus probabilis repugnat acceptæ consuetudini ; tunc enim ibi loci non licet secundum hanc operari, quia de quibus. ff. de legibus. id custodiri debet, quod moribus & consuetudine introductum est. s. Dum de valore Sacramentorum agitur, nec adest causa impellens ad benigniorem sententiam in favorem proximi; Nam Innocentius XI. hanc quoque reprobavit sententiam, & quidem primam omnium, quæ docet, quod non sit illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relictâ tutiore, nisi id lex vetet, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi.

Circa hanc tamen reprobationem hujus sententiæ advertendum est, Papam non velle dicere, non licere, omninò & nullo in casu sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relictâ tutiore, sed tantum reprobare totum totaliter sumptum complexum hujus sententiæ, quæ sic complexè sumpta reprobationem certè promeruit.

s. VI.

§. VI.

De instruendo pœnitente.

IN rigore non tenetur Confessarius 61.
pœnitentem tunc docere necessitate præcepti, sed sat est, si is sciat scienda necessitate medii; aut certè sufficit, ut Confessarius tunc illi proponat & explicet necessaria ex præcepto, ut is ea explicitè credat, quæ Dominus Deus revelavit esse credenda. Hæc autem bene morati & frequenter confiteri soliti scire supponuntur, uti & urbani & culti, ita ut rarò, aut vix gravis negligentia in hoc occurrat. Rudes autem & pueros excusat à gravi negligentiae peccato sæpe inculpabilis ignorantia. Confessarius item, si multitudo pœnitentium urgeat, non tenetur eos tunc in his instruere, sed absolvat & moneat, ut vel ad se alio tempore redeant instruendi, vel Parochum adeant, nisi fortè ignorent requisita ad Confessionem, & brevi adeo tempore satis erudiri nequeant, tunc enim, ut
non

non satis dispositi sine absolutione dimitti debent.

69. Putantes ex ignorantia aliquid esse, vel non esse grave peccatum, quod non est tale, tenetur Confessarius de tali errore instruere, cum nullum incommodum, multum autem commodum oriatur. Cautè tamen agendum, ut ne fortè inculpabiter errantem sine sperato fructu instruens, non se emendaturo sit causa peccandi; talis enim instrui non deberet, et si ejus factum in damnum tertii cerderet, modò non cedat omninò in damnum communitatis, ejus bonum privato bono præferendum est. In dubio an monitio profutura sit nec ne, comparentur inter se utilitas, quæ speratur, & damnum, quod timetur, & præponderans præferatur. Culpabiliter porrò ignorans, aut etiam interrogans, peccatum nè subsit, monendus est.

- 70 Ignaros circa modum confitendi, seu circa ipsam Confessionem, dum sermo est de actionibus peccato obnoxiiis, v g. de numero, circumstantiis speciem

speciem mutantibus , manifestatione complicitis sine necessitate &c. monere & instruere debet Confessarius.

Hic tamen adverte , posse concedi , 71.
vel diffimulari , ut pœnitens aliorum enarret vitia solatii sui , aut auxilii petendi gratiâ , aut quia alias non posset explicare suum peccatum , aut ex causa iusta alteri nolit confiteri ; cûm etiam probabilis sententia sit , docens non esse peccatum , viro prudenti alterius vitium proprii solatii gratiâ referre , tecto tamen , quoad id fieri potest , ejus Nominis. Nec vero etiam in similibus casibus complex potest esse rationabiliter invitatus , quia tecum peccando prohibere non potuit , quin integrè confitearis , & etiam ultrò se in tale discrimen conjecit patiendi , ut in Confessione sua pœnitens rem prout accidit , enarrare valeat vel debeat pro auxilio & salute suæ animæ.

Porro ineptè tantùm & multà superflua garrulitate , vel minùs decentibus verbis sua narrantes peccata potest Confessarius consulto pro opportunitate

tate monere, saltem indirectè, licet non teneatur. Ignaros item variarum obligationum monebit Confessarius, si culpabiliter errent & ignorent: Si inculpabiliter ignorent, monere nolit, nisi speretur fructus.

72. Advertens Confessarius pœnitentem non habere essentialiter requisitum dolorem de peccatis, tenetur eum ad dolorem disponere. Attendat tamen, quòd quoad adultos præsupponere potest, eos cum legitimo dolore accedere; cum prudenter judicare nequeat, eos hanc obligationem aut nescire, aut non curare. Rudes autem & rusticanos potest interrogare, annè habeant dolorem. Potest etiam, ubi consultum adverterit, variis subinde suavis & piè effectuosis circumlocutionibus, peccatorum exaggerationibus, ostensionibus periculorum, aliisve mediis quosdam instruere.

Signa verò, ex quibus prudenter colligi potest, pœnitentes, de quibus alioquì dubitare non nihil posset, dolere, sunt 1. Si dicant se dolere. 2. Si odium & hor-

& horrorem peccati ostendant aut plorent. 3. Si pœnitentiam magni faciant & desiderent. 4. Si peccata sincerè confiteantur, & cum quadam amaritudine, & propositum suum illa vitandi explicent. 5. Si injurias sponte & libenter condonent. 6. Si desiderium habeant etiam complices convertendi, sique etiam sibi met vilescant & displiceant. 7. Si priùs deliberatè omiſſa peccata confiteantur. 8. Si mox patrato peccato se doluisse dicant, & asserant, se media hæc ac occasionem peccata confitendi quæſivisse. Toties proſoluisse hoc, illudve peccatum vitare, dolereque, quod hæctenus non vitaverint. 9. Si se per concionem, aut privatam monitionem ad confitendum commotos esse asserant.

De pueris & puellis ordinariè præ. 73.
sumi nequit eos dolere, suntque à Confessariis blandis & piis modis ad dolorem excitandi & disponendi.

Sed & illi quoque, qui ob peccatorum multitudinem & lapsûs frequentiam dubium faciunt de doloris sufficientia,
E blandè

blandè quidem, attamen ita ponderosis & blandè amaris rationibus disponendi sunt, ut inde emolliantur, & tam speratæ gratiæ dulcedine, quàm timendæ pœnæ acerbitate ad verum dolorem, & peccatorum detestationem concitentur.

§. VII.

Qualiter de restitutione alieni.

75. **E**T si non apud eos, quos novit solvendi obligationis conscios, vellèque satisfacere eidem, ordinariè tamen apud plerisque consultius est, modestè de obligatione restituendi monere. Juvenit autem permultùm nosse sententias favorabiles pœnitenti, probatas tamen. Nosse item certas regulas, quæ sunt 1. Nemo tenetur restituere, qui non peccavit mortaliter contra iustitiam. 2. Nulla est obligatio in foro conscientiae, ante iudicis sententiam, compensandi damnum non prævisum, etsi operam quis dederit rei illicitæ. 3.

Non est obligatio restituendi, quando
dubium est, an sit restitutio facienda,
aut quando pœnitens in legem purè
pœnalem aut mixtam deliquit.

Juverit etiam nosse causas à restituti- 76.
one excusantes, quæ sunt:

*Si capias usu, si cedas, si sponte re-
mittat*

*Debitor, aut illi sit compensatio
facta.*

*Debita si ignores, aut illi reddere
possis*

*Non sine iactura statûs, famæ,
animæ,*

*Si iustè quidquam lusu, vel sorte
parâsti.*

A restitutione famæ excusaris.

77.

*Si fama obtenta est, operum obli-
vio crimen*

*Abstulit, aut rapta à leso tibi fama
vicissim est.*

*Si donet lusus, vel condonare pute-
tur.*

*Reddere siq; potens non sis, vel non
sine damno*

*Majori, aut famam aliâ si lusus
eandem*

*Perdidit ipse viâ, nihil illi reddere
debes.*

Et si porro probabilius sit peccasse
contra Charitatem mortaliter (quod
notet Confessarius) qui ob crimen pu-
blicum infamem Viennæ , honoratam
autem & honoratam condicio-
nem habentem Pragæ , ubi nil de ejus
crimine sciebatur , diffamavit Pragæ
probabile tamen etiam est non pec-
casse sic contra Charitatem. Ratio est,
quia alter per crimen illud abjecit fa-
mam suam publicam , & boni com-
munis interest narrari & sciri publice
ejusmodi facinora , ut singuli pro me-
ritis vel honorentur , vel à delictis ab-
sterreantur. Ob quam eandem ratio-
nem etiam probabile est , te absque
peccato in alio Conventu posse narra-
re , Titium Monachii fuisse in Con-
ventu pro infami delicto punitum. Po-
tius tamen suadeat Confessarius, ut pœ-
nitens ab hujusmodi caveat diffamati-
one.

73. In casu intricato non statim extri-
cabili vel mone pœnitentem, ut ad te
rem

rem penitiùs penetraturum redeat: vel si hoc fieri nequit, mone, ut alium pi-um & doctum consulat, & ejus deinde consilium sequatur vel sententiam, quod si is facere sponderit, potest absolvi.

Dum probabile est sibi, pœniten- 79.
tem non obligari restituere, contrarium tamen probabilius videtur, non debet quidem Confessarius pœniten-tem obligare ad restitutionem, potest tamen ei suadere viam tutiorem restitutionis, maximè si pœnitens sat opulentus, & alter sat indigus sit.

Dum tergiversatur pœnitens velle 80.
restituere, cùm tamen possit, moneatur variis argumentis, & inducatur ad restitutionem, qualia in promptu comparasse & habere debet Confessarius.

Si pœnitens per Confessarium resti- 81.
tuere velit, non facilè acceptet hoc onus, nisi fortè alia via non esset restituendi, sed tunc cautè agendum, & servandi sigilli famæque habenda ratio.

Sciscitanti, an inventam pecuniis 82.
furtam crumenam, post debitam in-quisi-

quisitionem nullo comparente Domino, sibi servare possit poenitens? respondet Confessarius, probabile esse, posse servare sibi, eò quod ejusmodi amissa censeantur esse nullius & adespota; securiùs tamen & in praxi observandum est, ut expendantur in pauperes & in causas pias; posse tamen sibi bimet ut pauperi applicare inventorem; Si verè etiam inops sit, nec factus ditior quidquam tenetur restituere.

23. Sciscitanti item, num qui cervum extra proprium cepit territorium, teneatur restituere territorii Domino? respondeat Confessarius non teneri, quia alter non habet. Jus ad animalia, quæ Jure Gentium sunt communia, sed habet tantum jus ad licitè capiendum ea, ac liberè in territorio suo, & ad puniendum, si quem deprehenderet venantem in eo. Addi potest, nec videri peccasse venialiter (et si contrarium valde sit probabile) cum passim sciatur, alterum in alterius venationis locum excurrere, videanturque Domini condonare hanc læsionem, contenti multà deprehensi. Jussim

Iustum rem vendere uno floreno , 34.
qui tamen vendidit tribus , probabile
utrinque est, posse, & non posse sibi ser-
vare excessum , ceu fructum industriæ.

Posse famulos pro obsequiis, ad quæ 35.
non tenebantur, quæ tamen præstita
re animo mercedem assequendi, ex bo-
nis Domini aliquam compensationem
facere, si aliter obtinere nequeant, do-
cet Busenbaum cum aliis. At hinc cau-
tè attendendum ad declarationem In-
nocentii XI. quæ damnavit sententi-
am dicentem, famuli & famulæ dome-
sticæ possunt occultè heris suis surripe-
re ad compensandam operam suam,
quam majorem judicant salario, quod
recipiunt.

Sartores licitè retinere, juncta San. 36.
chez possunt aliquid de residuis exi-
guis fragmentis, si prævideant dimi-
nutionem promeritæ mercedis justæ.

Qui alienâ re aut instrumento quid 37.
lucratus est, non tenetur lucrum illud
restituere Domino rei vel instrumenti,
quia non est fructus rei alienæ, sed suæ
industriæ.

88. Emitur licitè res plus valens viliori pretio à venditore necessitate compulso ad sic vendendum, utpote qui etiam potuisset liberè omnino abjicere. Peccabitur contra Charitatem, si ab extrema necessitate compulso pauper sic nimis viliter ematur. Milites in extrema necessitate, vel saltem gravi, licitè quid accipiunt à locis, per quæ transeunt, etiam invitis Dominis vel hospitibus.
89. In praxi tenendum, fraudantem vectigalia peccare mortaliter, tenerique restituere; Nec tamen omnino improbabile est quòd censeatur ad multam tantum obligasse lex. Nec etiam neganda absolutio ei, qui fraudavit gabelas vel vectigalia imposita rebus, quæ non emuntur ad negotiationem, sed ad proprios usus familiæ, v. g. parcas carnes.
90. Scientem se teneri, & potentem restituere in vita, at nolentem nisi in morte, vel post eam, non absolvat Confessarius, ni aliunde excusetur: quia semper est in actuali peccato. Rem tamen

men iniquè partam si non queat restituere, nisi plus expendat, quàm res valeat, non tenetur restituere, sed potest pauperibus, vel piis causis erogare. Libuit hæc afferre hic, quia frequenter de his in Confessionibus occurrit Confessariis respondendi vel instruendi occasio.

S. VIII.

De Pœnitentia imponenda.

TENETUR Confessarius imponere pœnitentiam; non dimittat autem pœnitentem in absolutum, qui saltem vel minimam pœnitentiam pro peccatis gravissimis acceptare vult.

Non tenetur autem ullam, aut saltem gravem, & peccatis commensuram pœnitentiam illi imponere, quem prudenter judicat, vel jam satisfecisse, vel certè paulo post satisfacturum, sive per opera propria, sive per Indulgentias. Nec verò etiam medicinalis pœnitentia imponenda est, secundum probabilem

babilem sententiam, quando obligatio ad satisfaciendum per pœnitentiam ablata est, quia accessorium sequitur principale.

Probabilius tamen videtur aliis, nihilominus medicinalem pœnitentiam in hoc casu adhuc imponendam, quia nil tollit obligationem medicinalem imponendi, nisi id afferat & relapsus & periculi remedium: ergo dum necdum positum est tale remedium, necessario id ponendum est in casu, in quo judicatur necessarium medicinam applicari.

Advertatque pro semper Confessarius, quòd melius sit propter misericordiam quàm propter severitatem dare rationem: & quòd tutius est cum parva pœnitentia sponte suscepta, & verisimiliter implenda mittere confessos ad purgatorium, quàm cum magna pœnitentia non implenda ad infernum.

92. Sed & efficacius est ad satisfactionem opus modicum in gratia & cum fervore peractum, quàm plura tepidè, & in statu peccati mortalis peracta. Atqui

qui si multa & gravia imponantur, timendum est, nè diu differantur, tepidè & in statu peccati peragantur, & sine fructu, ac proinde hoc in impositione pœnitentiæ cordi habendum cum prudentia.

Possunt insuper plura & gravia oriri 93. mala ex gravibus impositis pœnitentiis ob fragilitatem, incuriam, negligentiam & tepiditatem hominum: quia qui audet alia gravia, audet & injūctas graves pœnitentias omittere. Exhorrebit deinde etiam Confessiones, & abstergebit ab illis etiam alios, cumque, *qui vehementer emungit nares, eliciat sanguinem.* Prov. 30. 33. Consultius est, pœnitentias leviores cum bona discretionem & prudentia imponere.

Ut autem rebus possit quàm optimè 94. consulere, studeat Confessarius habere cognitionem certarum Indulgentiarum, quas communiter pœnitentes lucrari possunt, v. g. concessas confraternitatibus, congregationibus, locis, metallis, imaginibus: eas autem Indulgentias ut quis obtineat, non est necessarium

cessarium, ut sciat, qualnam, & quòd possit illas lucrari, sat est, ut præscripta peragat opera non necessariò debent esse libera & spontanea, sed sufficit etiam ex præcepto esse perficienda.

95. Speciales & maximè æstimandæ sunt Indulgentiæ à Sixto V. concessæ per Bullam, quam de verbo ad verbum posuit R. P. Georg. Gobat de Indulg. c. 21. omnibus SS. Nomen JESU vel Mariæ reverenter pronuntiantibus, ut scilicet pro qualibet vice lucrentur 25 dierum Indulgentias, & quòd recitantes Litanias B. V. M. toties, quoties 200. dierum Indulgentias lucrentur. Quæ Indulgentiæ, cùm de iis constet authenticè, omnibus commendandæ sunt, & in imponendis pœnitentiis valde salubriter adhiberi possunt, cum exhortatione, ut studeant pœnitentes piæ consuetudinem facere, frequenter cum devotione SS. illa Nomina pronuntiandi.

96. Consuli item, aut imponi potest visitatio unius Ecclesiæ FF. Min. aut aliorum mendicantium quorundam, ut pote

pote per quam toties quoties obtineri potest 40. circiter annorum, & 50. dierum Indulgentiæ. Item potest imponi auditio Concionis unius Concionatoris ex mendicantibus, cum intentione lucrandi Indulgentias, quæ amplæ sunt. Et generatim Confessarius lucraturo Indulgentias plenarias pro pœnitentia imponere consultissimè potest 3. vel 5. Pater & Ave secundùm mentem Papæ dicenda pro iis lucrandis.

§. IX.

Qualis Pœnitentia imponenda.

Imponi possunt actus tam externi, .97.
quàm interni quarumcunque virtutum, & opera tam publica, quàm occulta, si ita expedire videatur salutis pœnitentis, & aliorum ædificationi. Item opera tam libera, quàm præcepta, & non tantùm ipsi pœnitenti, sed etiam defunctis applicanda.

Opera injungenda comprehenduntur .98.
sub oratione, eleemosynâ, jejunio;

62 *Directorium Confessariorum.*

Oratio varios orationis modos, auditionem Missæ, frequentem iterationem alicuius piæ sententiæ, varia suspiria complectitur. Jejunium complectitur varios modos abstinentiæ à cibis, potu, lusu, saltatione, certo tempore omnino vel ex parte. Alias item mortificationes personales, labores, molestias, dolores, morborum afflictiones Domino Deo offerendas, continentiam ab aliquo vitio per certum tempus, ve

99. ab aliquo consortio. Eleemolyna comprehendit largitiones varias, opera charitatis, visitationes ægrorum, suffragia pro defunctis, remissionem offenderum, instructionem rudium, solamen captivorum, sepulturam mortuorum, cooperationem ad conversionem, emendationemque proximi.

100. Cum in Authoribus legerit Confessarius, pro uno peccato mortali justam & proportionatam pœnitentiam esse v. g. Rosarium s. decadum, vel quid æquivalens, norit, quòd hæc quantitas pœnæ non debeat crescere æqualiter crescente peccatorum numero, ita ut

necessario

neceſſe ſit pro 10. peccatis mortalibus 10.
10. Roſaria injungere, ſed relinquitur
determinandum prudenti Confefſarii
judicio. Poſſunt autem, ut jam inſi-
nuatum, cùm magna pœnitentia im-
ponenda eſt, opera etiam aliàs præcep-
ta v.g. auditio Miſſæ die feſto, abſti-
nentia die Sabbati imponi. Nec item
tantùm numerus peccatorum, ſed &
diſpoſitio, ætas, ſtatus, commoditas
pœnitentis obſervanda eſt.

Ex mente S. Franciſci Saleſii non 10.
ſunt imponendæ pœnitentiæ ex variis
precationum generibus conflatæ, ſed
ejuſdem tantùm generis v.g. mera Pa-
ter & Ave, ne alioqui pœnitens aut
oblivifcatur partis alicujus, aut ſcrupu-
loſus & confuſus. Franc. Saleſ. Philo:
de inſtructione Confefſ. c. 8.

Preſſis paupertate, morbo, probro 10.
providè Confefſarius injunget, ut per
unam vel duas hebdomades &c. pœni-
tens bis, ter de die, offerat Domino
Deo ſuas afflictiones.

Nec etiam injungatur pœnitentia
in præjudicium tertii vergens, qualis
eſſet,

64 *Directorium Confessariorum.*

esset, si ancillæ, conjugibus jejunia, aut aliæ duriores carnis castigationes imponerentur, quibus debilitatæ officio suo commodè fungi non possent. Consilium est, ut Confessarius occisorum injungat Missas & Eleemosynas pro salute occisi.

- 103 Ratio satisfactionis in actu non sequitur mensuram pœnalitatis, sed meritum; hinc tantò actus est magis satisfactorius, quantò magis est meritorius. Quidquid etiam boni operis facit pœnitens in statu gratiæ, cedit in satisfactionem pro antiquioribus peccatis; antiqua enim peccata sicuti tempore ita & jure sunt potiora, nisi creditor vel debitor etiam suam intentionem forment aliter. Si ergo pœnitens multa opera exercuit, jam hoc ipso minoris pœnitentiæ capax est, atque adeò pœnitentiæ confessario potest minor pœnitentia imponi, & antecedenter imposita indirectè jam imminuta est, id quod bene attendendum Confessario, dum pœnitentiæ prioris commutatio petitur vel facienda est.

Pro commutatione autem pœnitentiae sciendum est 1. quod Confessarius posterior eandem potestatem habeat in commutanda & taxanda pœnitentia, quam habuit prior, qui eam iniunxit, cum huic ille substituatur in eius defectum in ordine ad hunc actum. 104

2. Si pœnitentia prius proportionata postea ob subiecti aut alterius circumstantiae mutationem notabiliter gravior reddatur, non obligat amplius, quam secundum illam proportionem, quam in his circumstantiis habebat cum iisdem peccatis. Ratio, quia mens Confessarii pœnitentiam imponentis non erat alia, quam ut stantibus iisdem circumstantiis præscriptam pœnitentiam persolveret pœnitens. 105

3. Si Pœnitentia à Confessario imposita major sit quam pœna, quam pœnitens debet, non tenebitur hic ad perficiendam illam. Hinc si Confessarius imposuisset pœnitentiam secundum prudens iudicium proportionatam, interea tamen pœnitens dimidiam partis peccatorum Indulgentiam 106

obtinuit, non tenetur nisi ad medietatem partem pœnitentiæ persolvendam. Ratio, quia Satisfactio tantum imponitur subiecto capaci, ergo non aliter & ultra obligat, quàm subiectum capere possit. Quia tamen nemo absolute certus est, quod Indulgentias verè incrementatus fuerit, amor sibi ipsi debitus, integritasque Sacramenti exigere videtur, ut pœnitens reliquam pœnitentiæ partem devotè persolvat.

107 4. Cùm debitum aliqua ex parte dubium est prudentius facit exactor, si partem illius cum suavitate aliciat, quàm si rigidè nimis exigendo efficiat, ut totum onus à se debitor excutiat. Et sic etiam satius est, ut Confessarius pœnitentem disponat ad partem pœnitentiæ licet modicam implendam, quàm ut totum negligi, & SS. Pœnitentiæ Sacramentum non integrum relinquere permittat.

108 5. Quid quid alii aliter sentiant, necessarium non est, ut dum pœnitentiæ commutatio facienda est, denuò fiat priorum peccatorum Confessio; nam
Confes-

Confessarius cùm sit Medicus & Judex poenitentis, potest de tota causa simul juxta præsentem dispositionem poenitentis judicare, prout magis videbitur expedire, de tota autem causa simul judicat, quando nulla repetitâ Confessione judicat, nunc expedire talem vel talem poenitentiam.

6. Debet commutatio fieri in ipsa 109
Sacramentali Confessione : quia tam solutio, quam ligatio poenitentis sunt actus clavium, quæ necessariò requirunt Sacramentum. Ipsemet porrò poenitens injunctam poenitentiam in opus melius commutare nequit, quidquid secùs sentiat Diana : quia nullus potest etiam sic præceptum Superioris, v. g. auditionis Sacri in opus illâ excellentius commutare, & hoc, quia non est superior. Deinde opus à Confessario injunctum elevatur virtute clavium, ut sit opus Sacramenti, ut sic gratiam causet ex opere operato, quod non sit in opere sponte suscepto. Nec refert, quod quilibet votum possit commutare in quid melius aut æquale : quia in voto
F 4 ipse

iple vovens est superioris loco, sibi ipsi legem voti imponentis, nec opus voti elevatur virtute clavium, secus est in Casu nostro.

110. Ut securius congruam poenitentiam valeat imponere Confessarius (cum Doctores discrepent de quantitate assignanda) accessurus ad Confessionale auxilium divinum piè imploret, meritoque deinde sibi polliceri poterit, Dominum Deum tunc inspiraturum, quid debeat injungere. Quod si contigerit errare, Dominus Deus ei non imputabit, cum planè culpandus non videatur Judex, qui judicium tulit, secundum quod sibi ratio & causæ conditio dictavit.

§. X.

De Satisfactione imponenda Sacerdotibus.

111. **N**Oli multas preces imponere, gaude, si fideliter persolvant Breviarium, Poteris autem imponere (si præ-

præsertim luxuriosi sint, aut ebriosi)
Jejunium, Confessionem frequentio-
rem, aut lectionem libri spiritualis v.g.
de quatuor novissimis, vel de Castita-
te, vel 5. Pater & Ave expansis bra-
chiis per aliquot dies recitanda, ita ta-
men, ut periti reliquum supplere ve-
lint, juvatque imponere opera Indul-
gentiarum lucrativa.

Quia verò sacerdotibus subinde ob 112
omissas preces Canonicas injungenda,
vel explicanda est restitutionis fructu-
um obligatio, notet Confessarius I. B.
PIUM V. Papam statuisse, quòd omittentes uno vel pluribus diebus horas recitare culpabiliter: (secus si per oblivionem vel impotentiam) perdant fructus beneficii illi diei respondentes, ita ut qui Matutinum tantum omiserit, partem dimidiam, & qui cæteras horas præter Matutinum omiserit, item dimidiam partem: qui verò singulas horas, sextam partem fructuum amittat, quod tamen non ubique cum tanto rigore receptum est.

2. Ab onere restitutionis eximi in 113
foro

foro externo illos, qui primis sex mensibus non recitant, nec desunt, qui illos etiam in foro interno exemptos esse doceant. Item illos, qui post primum semestre semel, vel bis negligenter recitare officium, eximunt nonnulli quorum sententiam R. P. Gobat non improbat, ob authoritatem Doctorum.

114 3. Eximi à multis contra multos eos à rigore statuti B. PII V. qui præter Officium Canonicum etiam alias functiones habent, quibus reverà stipendium merentur. Quia inconveniens videtur, ut quis accipiens 150. ducatos propter Officium, simulque Conciones facere, administrare SS. Sacramenta, & alias functiones perficere debet, per duos menses Officium omittens pari poenâ afficiatur cum Canonico Collegiatæ alicuj tantundem fructus accipiente, nulloque alio Officio onerato, omittente per duos menses Officium.

115 4. Eximi ab obligatione restituendi omittentem notabilem partem aliquam, at non æquivalentem integræ alicui horæ

horæ. Meritò autem improbant alii, quod vult Diana, non obligari ad restitutionem, qui totas Laudes omittit. Gobat porro assentitur docentibus non teneri restituere, qui quandam notabilem partem neglexit, at conflata ex multis omissionibus levibus factis in singulis horis. Ratio: quia hunc rigorem Bulla non indicat.

5. Testatur Sanchez, timoratorum 116
praxi firmatum esse, Bullam Pii V. esse eo sensu receptam, ut si beneficiario incumbant alia onera præter recitationem Breviarii, eisque is legitimè fungatur, seu exantlet ea, possit pro illis sperare competens salarium non minuendum ex neglectu horarum. Ac proinde cum Laymanno, habenti proven-
tus beneficiales 350. florenos Rhena-
nos, & Capellano habenti 200. flore-
nos annuatim, Confessarius facilem
aut nullam imponet obligationem re-
stituendi, aut saltem cum Gobat facto
computu, quantum ex fructibus sibi
debeatur pro Officio Canonico, Judi-
cio boni viri reliquum, quod curæ pa-
storalis

storalis & aliis similibus functionibus correspondet, poterit consulere, ut libere retineat pœnitens.

- ¶ 117 Sunt item, qui volunt sufficere, Canonici tertiam partem aut quartam proventuum totius anni pro toto anno omisso Officio restituat, putatque Gobat, horum iudicio debere se Confessarium conformare, subinde, ne pœnitentes ad desperata adigat consilia.

- ¶ 118 Denique ex mente R.P. Simonis Fellicis celebris inter Casistas Jesuitæ Provinciae Bavaricæ, omittens Officium divinum, si sit beneficiatus simplex, tenetur ad restitutionem tertiæ partis proventuum. Si sit Canonicus ad quartam. Si Curatus ad quintam. Sicque v. g. habens 200. florenos ex beneficio simplici tenetur pro omissione horæ parvæ restituere vel pauperibus dare 3. cruciferos. Canonicus duos, Parochus unum, imò nec tantum in rigore. Porro beneficium simplex habens, necdum in Sacris constitutus, si absque culpa sua non recipiat redditus sui beneficii,

cii , non tenetur pro tunc recitare horas.

Notandum etiam , quòd qui omisit officium , & alterâ die vel tertia id recitans compensat, quod omisit, non tenetur ad restitutionem , quia rependit æquivalens , & satisfecit Ecclesiæ.

§. XI.

Satisfactio Primariis Personis imponenda.

His verè nec jejunia , nec castigationes aliæ corporales (ne quam de Confessione domestici faciant suspensionem) imponi possunt ; sed Confessiones & Communiones menstruæ, vel preces aliquæ quotidianæ flexis genibus , vel Eleemosyna corporalis aut spiritualis , vel abstinencia à certo cibo & potu ; nam mirè conducunt tales viæ gloriæ licet parvæ , ad divinum auxilium promerendum.

Hæ ipsæ Personæ eo ipso monebuntur emendationis procurandæ , si , quâ
G iis

iis imponit , pœnitentiam Confessarius jubeat , ut hac intentione peragant, ut Dominus Deus iis det gratiam ab hujusmodi vitiis se continendi.

Matronæ luxui & luxuriæ deditæ posset imponi Confessio & Cœmunio, & per certum tempus quotidie ter Patet & Ave coram Crucifixo , cum aliqua rememoratione piæ cujusdam & ei accommodæ sententiæ vel suspirii.

111 Rogatus à fœmina , utrùm liceat seminudatis mamillis incedere ? Respondeto ; ad Galatas 5. omnem impudicitiam excludere à regno Dei ; atqui talis habitus est quædam impudicitia , juxta ordinariam hominum infirmitatem , provocans in alio libidinem & carnis concupiscentiam. Ergo. Dicit item : nullum Patrum & Doctorum talem habitum (vel saltem de novo introductum) excusare à mortali ; & taliter incedere , esse rem ex se periculosam , & consequenter bono publico & proximorum spiritali saluti graviter præjudicantem.

Esse etiam pompam Satanae , cui in
S. Bap.

S. Baptismo abjuravimus. Item Albertum de Albertia in Paradox. Moral. de ornatu mulier. latissimè conari probare, sic incedentes mulieres, etiam juxta patriæ consuetudinem, peccare mortaliter, & principes & Episcopos generaliter teneri talem consuetudinem extirpare, licet alii non sentiant de re tam rigorosè.

*Pœnitentia civibus, & mediocris
fortuna hominibus imponenda.*

HI, quia plerunque sunt domesti- 122
co labore occupati, vix aliud quàm orationes, vel similia exercitia eis imponi possunt, quia verò diversis dediti sunt vitiis, diversæ etiam medicinæ iis debent præscribi v.g. negligentibus sacrum, imponatur, ut diebus festis adsint vespers, vel horis canonicis: Ebriosis, ut unâ vel alterâ hebdomadâ abstineant à prava societate ad honorem D. N. Jesu Christi, & B. V. Mariæ: fraudantibus, ut dent certam quantitatem Eleemosynæ. A-

76 *Directorium Confessariorum.*

liis ut manè surgentes orent quid flexis genibus, ut faciant genuflexi in brevi oratione manè propositum abstinendi eo die à tali vitio &c.

Pro Juvenibus & simplicibus.

123 **L**uxuriosis juvenibus imponi possunt jejunia Sabbatina, diligens peractio precum matutinarum, & vespertinarum, examinisq; conscientiae, missae quotidianae auditio, spiritualis libri lectio, propositorum bonorum frequens iteratio, frequens confessio & communio. Gulosis, certis temporibus à tabernis abstinencia, aquae potus moderatus: otiosis, lusui deditis, honesta occupatio, & per tempus à ludendo abstinencia, templorum frequentatio diebus festis vel profestis, congregationis S. susceptio.

124 Rusticis & simplicioribus preces, & quae eo die persolvendae sint, aut proximè. Subindè etiam preces aliquae menstruae, & quaedam pia suspiria. Idem dic de servis, ancillis, & mone, ut

ut quod uno die nequeunt, vel obliviscuntur, alio peragant.

Cui injuncta est pœnitentia quotidie per annum, mensem, septimanam præstanda, satisfacit, si uno, duobus vel pluribus diebus totum peragat simul.

§. XII.

De Obligatione exhortandi.

AD exhortandum per se non obligatur Confessarius, & homines Religiosi, docti, & valdè graves ac honorati plerunq; non sunt arguendi, aut admonendi, cum supponantur scire suas obligationes, & parùm inde profecturi sint. 125

Non convenit multùm exhortari 126
pueros & puellas, cum plerunque non intelligant doctrinas à Confessario datas, & si severè arguantur, facilè deterrentur à Confessione, in non modicum eorum detrimentum: laudandi potius & breviter admonendi sunt, ut
G 3 pergant

pergant egregiè in benè cæptis, & sedulo ab hoc vel illo vitio abstineant.

127 Frequenter confitentes, dum magnus concursus est, adhortandi non sunt; aliàs possunt exhortari, & ad amplius perfectionis studium concitari; cavendum tamen, ne urgeantur nimis.

128 Qui jam contriti accedunt, etsi gravia peccata afferant, increpandi non sunt, sed potius animandi, quod idem faciendum cum pusillis animo, maxime si prima vice Confessario illi confiteantur, sic enim paulatim benè afficiuntur ei, ut suo tempore acerbiores, dum opus fuerit, medicinam admittant.

129 Qui graviora peccata attulerunt, nec magna contritionis signa ostendunt, castigari quidem possunt à Confessario, attamen is attendere debet, ut ne irri-
tet eos potius, aut pusillanimes, & à Confessione abhorrentes faciat. Debet proinde Confessarius ab omnibus convitiis & modis loquendi impatientiam & indiscretum zelum potius, quàm Christi mansuetudinem redolen-

dolentibus. Et item ut in ipsa correptione condolentiam & synceram charitatem ostendat, & consolationis oleum correptionis vino admisceat. Similiter ut cum multa sunt exposita peccata, ad unum præcipuè, quod cæterorum radix est, curam applicet, ejusdemque gravitatem benè ostendat, & ut etiam se pro ipso oraturum promittat.

Qui pauca, at mortalia afferunt, ple- 130
runque non sunt sine adhortatione dimittendi, si quidem plebei & capaces sint instructionis. Rustici autem & ejusmodi homines vix capaces motivorum & doctrinarum, plerunque tantùm ad observationem mandatorum, & fugam certi alicujus vitii adhortandi sunt, & pro hac exhortatione motiva ex damnis & commodis temporalibus ac æternis, quæ ex peccato vel virtute oriuntur, desumenda sunt.

Sint exhortationes breves, appositæ, 131
& ad statum pœnitentis accommodatæ, & efficaces. Et etsi Confessarios quoque concernat illud Christi Domini (*Cum steteritis ante Reges & Presides,*
G 4 nolite

nolite cogitare, quomodo, aut quid loquamini, ego enim dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt contradicere omnes adversarii vestri) prudentiâ tamen uti debet Confessarius, & divinæ innixus opi secundum dispositionem pœnitentis & aliarum circumstantiarum exigentiam se, & verba sua moderari.

§. XIII.

De prescribendis Remediis.

132 **T**enetur Confessarius, cum opus fuerit, præscribere remedia, nisi prudenter præsumere possit, ipsum pœnitentem sibi salutariter consulturum.

Remedia porro sunt: 1. Amor Dei. 2. Frequens & fervida ad Dom. Deum, B. V. Mariam, Superosque alios oratio. 3. Frequens Sacramentorum usurpatio, per quæ applicantur SS. Jesu Christi Dom. sanguis & merita, quæque facile præservant à lapsu, & conferunt auxilia gratiæ ad profectum invirtutibus. 4.

Aestimatio magna gravitatis peccati ex
ejusdem damnis eruenda. 5. Novissi-
morum consideratio. 6. Præsentia Dei
memoria. 7. Examen particulare. 8.
Contraria vitiis virtutum exercitia. 9.
Domini Jesu passio, tormenta, vulne-
ra, beneficia animo recogitata. 10. E-
xempla pœnarum & præmiorum ma-
lis aut bonis collatorum, & talia quæ-
dam exempla in promptu habere de
diversis vitiis & virtutibus profuerit
plurimum. 11. Piorum librorum lectio.
12. Propria vilitatis, & miseria recog-
nitio, & à Dom. Deo. necessaria de-
pendentia. 13. Sententia ponderosa
& affectuosa rememoratio. 14. Morti-
ficationum usurpatio. 15. Pravi Con-
sortii evitatio, & boni acquisitio.

§. XIV.

De Absolutione danda.

Legitimè dispositum pœnitentem 133
debet Confessarius absolvere, ni-
si fortè specialis aliqua ratio suadeat,
absolu-

absolutionem ad tempus esse differendam.

134 In rariore saltem casu, in quo scilicet pœnitens nullum in specie peccatum posset exprimere, absolvere posset Confessarius dicentem in genere, peccasse, ordinariè tamen conari debet, ut quoddam peccatum in specie proponatur.

135 Dum nulla apparet emendatio, negari subinde potest & debet absolutio, stat enim inde colligitur non adesse debitum & sincerrum, ac efficax propositum: secùs dicendum, si tamen adessent extraordinaria veri propositi indicia, qualia sunt 1. Lapsus rarior. 2. Occasionis evitatio. 3. Remediorum præscriptorum observatio. 4. Extraordinarius dolor. 5. Spontanea Confessionis, ceu salutaris remedii iteratio. 6. Gemitus cordialis & remediorum ac auxiliorum postulatio. 7. Seria asseveratio de serio proposito abstinendi ab ejusmodi peccatis, pœnitenti enim in hoc foro credendum est.

136 Et quidem Joannes Sancijs judicat, nec

nec utile, nec licitum esse, verum propositum habenti, sicque legitime disposito negare absolutionem, tum quia cum primis ad emendationem ei proficua est Sacramentalis gratia per absolutionem obtinenda. Alii tamen licitum & utiliùs videtur differre, subinde absolutionem, eò quod Confessarius, ut Medicus hoc remedium amplecti possit, ceu magis absterrens à peccato, & conducens, ut poenitens agnoscat & tristetur ob propriam miseriam, quæratque medelam. Sic nempè etiam Medicus medicinam salutarem subinde differt, ut commodiore, aptioreque tempore salubriùs applicetur ægro. Et etsi permagna sit vis Sacramentalis gratiæ, negatio tamen absolutionis potest etiam valdè efficaciter abstertere à peccato, maximè cum homines terrenis rebus immerfi sæpè sensibilibus poenis magis moveantur, quàm aliis mediis

Attendere tamen debet Confessarius 137
us absolutionem differre volens I. An
sint plures Confessarii, ad quos posset
recurri

84 *Directorium Confessariorum.*

recurrere occurrente necessitate inopina-
ta moriendi. 2. An Confessarius ipse
sit valdè gratus pœnitenti, ita ut non
facilè alium sit aditurus. 3. An pœni-
tens magni æstimet Sacramenti bene-
ficio, ita ut gravis ei pœna foret eò
carere, aut econtrà an parvi pendat,
& abusus sit absolutionis negatione.
4. An exindè horrorem à SS. Sacramen-
to habiturus sit pœnitens, aut diffama-
turus Confessarium, esse nimis leve-
rum, ut inde sic plures à SS. Sacramen-
to horrorem conciperent, vel ab ipso
Confessario. His & similibus conside-
ratis faciat, quod prudenter judicat fa-
ciendum Confessarius.

138 Concubinam habenti potest semel
aut iterum cōcedi absolutio, antequam
eam ejiciat, si tamen habeat proposi-
tum ejiciendi; postea negenda est, nisi
actu ejiciat, aut juret ejecturum. Porro
Joannes Sancijs quidem docet, si con-
cubina esset valdè utilis ad bona tem-
poralia, vel etiam ad vitam molestè
non agendam, non teneri pœnitentem
eam expellere, id tamen rectiùs alii ne-
gant,

gant, nisi valdè magnum damnum ex
expulsione sequeretur. Imò Alexan-
der 7. (cui & acquiescendum, damna-
vit sententiam quæ sic sonat) non est
obligandus concubinarium ad ejicien-
dam concubiam, si hæc nimis utilis ad
oblectamentum concubinarij sit, vul-
gò regalo, dum deficiente illo nimis æ-
grè ageret vitam, & aliæ epulæ magno
tædio concubinarium afficerent, &
alia famula nimis difficilè invenire-
tur; Alexander 7. Anno 1666, di 18.
Martii.

Debitor sæpius confitens, nec ta-¹³⁹
men animum habens citò solvendi ab-
solvendus est, si creditori ex illa dila-
tione detrimentum non sequatur.
Dian. p. 2. tr. 17. re. 3. & alii, nec hoc
adversatur dictis N. 90.

§. XV.

De Forma Absolutionis.

QUò ad formam absolutionis usita. 140
tius est, ut ab initio petente pœ-
nitente

nitente benedictionem Confessarius dicat.

Dominus sit in corde tuo, & in labiis tuis, ut dignè & competenter confitearis peccata tua, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen.

141 Confessione peracta & imposita pœnitentiâ dicat Confessarius: misereatur tui omnipotens Deus, & dimissis peccatis tuis perducatur te ad vitam æternam, Amen.

Indulgentiam, absolutionem, & remissionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens & misericors Dominus, Amen.

Dominus noster Iesus Christus te absolvat, & ego autoritate ipsius, quâ indignus fungor, te absolvo à vinculo excommunicationis, suspensionis (si Clericus sit pœnitens) & interdicti, in quantum possum & tu indiges: Deinde ego te absolvo à peccatis tuis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen.

Passio Domini nostri Jesu Christi & merita B.V. Mariæ & omnium Sanctorum,

rum, & quidquid boni feceris, vel mali
sustinueris, sint tibi in remissionem
peccatorum, augmentum gratiæ, &
præmium vitæ æternæ, Amen.

De his porrò verbis: Passio Domini nostri Jesu Christi, benè docet R. P. Franciscus Amic. de pœnitentia XII. §. 1. illa per se nullum effectum operari, sed solùm ex intentione absolventis, intendentis sic in partem pœnitentiæ injungere omnia bona opera, quæ facturus, & omnia, quæ patienter toleraturus est, pœnitens: ac proinde non ipsa verba, sed opera per hæc verba injuncta, seu elevata operari hunc effectum, quem operatur pœnitentia, quæ à Confessario expressè injungitur. Ratio prioris est, quia verba hæc de more Ecclesiæ adjunguntur. Vide Trid. Sess. 14. c. 3. Ecclesia autem non habet potestatem instituendi verba operativa effectus Sacramentalis. Ratio 2. est, quia Confessarius virtute clavium habet potestatem elevandi omnia bona opera pœnitentis, ut illa ex meritis Christi Domini operentur,

ultra proprium valorem his verbis hac intentione prolatis.

- 143 Infert deinde ex his Amic. loco citato : omnia bona opera sic in pœnitentiam confesso injuncta , etiam quæ facturus est , in statu peccati mortalis operari ex opere operato meritum Christi Domini remissionem pœnæ temporalis , relictæ ex peccatis confessis & remissis : quia cum hanc vim habeat pœnitentia pœnitenti explicite imposita , eandem etiam habebunt omnia bona opera ex intentione Ministri pro pœnitentia injuncta , cum non minus hæc , quàm illa suam virtutem habebant operandi ex meritis Christi Domini , quæ sicut per peccatum pœnitentis suum valorem non amittunt , ita illum illis operibus communicant , quæ injuncta sunt pœnitenti , ut pars integralis Sacramenti : Cumque homo etiam in peccato existens capax sit remissionis pœnæ ex confessis , & remissis peccatis relictæ , atque etiam per peccatum merita Christi non extinguantur , non est , cur hunc effectum pœni-

pœnitentiæ Sacramentali, etiam in statu peccati solutæ, negemus.

Quia verò hæc sententia tuta & probabilissima, hinc potest à Confessario pœnitentia aliàs injungenda minui, uti jam etiam passim docetur, & practicatur. Pro praxi in concursu, luadet Gobat, dictis verbis absolutionis, posse Confessarium pœnitiæ signa discendi dare, & interim tacitè recitare, illa verba, Passio Domini nostri Jesu Christi &c. Possunt eadem verba etiam omitti, si tempus vel occasio non suppetat: sicut etiam absolutio à censuris interdum innoxie omittitur, aut sufficiet, si Confessarius dicat: Absolvo te, quantum possum & indiges, ab omnibus censuris &c. In necessitate etiam vel concursu, omissis: Misereatur, Indulgentiam &c. Potest incipi ab illis verbis: Dominus noster Jesus Christus te absolvat &c. Aut etiam pro urgentiore necessitate agonizantis dici tantum: Ego te absolvo à peccatis tuis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen.

145 Sub conditione dari potest absolutio
 1. In dubio de sufficiente usu rationis in
 pœnitente. 2. In dubio de sufficiente
 materia, quo tamen casu melius est re-
 petere peccatum jam ante confessum
 aliquod. 3. In dubio de sufficientia do-
 loris: cum apud rusticos præcipuè &
 simplices, ac pueros etiam sæpè acci-
 dat, ut dicant se dolere, cum tamen
 nil minùs agant. 4. Si moribundus,
 qui nulla dedit signa, nec Confessio-
 nem petiit, absolvendus sit.

Conditionem porrò neceffè non est
 expressè apponi, lat erit apponi sola-
 mente, securiùs erit exprimi, nisi fortè
 quis cum neotericis quibusdam Theo-
 logis teneat formam absolutionis supe-
 riùs positam, propter illa verba, quan-
 tum possum, & tu indiges, semper esse
 conditionem.

§. XVI.

Sequuntur Absolutiones variz.

Forma absolvendi tempore Jubilæi.

146 **D**ominus noster JESUS Christus
 per

per suam piissimam milericordiam te absolvat, & ego de potestatis Apostolicæ plenitudine mihi pro hac vice concessa, absolvo te, quatenus possum & debeo ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis (si in ordinibus est) & interdicti, si quod incurristi. Et eadem Authoritate absolvo te ab omnibus peccatis tuis. Item absolvo te ab omnibus pœnis in purgatorio debitis, & Indulgentiam tibi concedo plenissimam virtute hujus S. Jubilæi in nomine Patris, & Fillii, & Spiritus Sancti, Amen. Passio Domini &c.

Formula absolvendi eos, qui nunquam fuerunt Catholici.

Dominus noster Jesus Christus te 147
absolvat, & ego autoritate ipsius & SS. Apostolorum Petri & Pauli, nec non SS. D. nostri Papæ N. mihi concessa, & hæcenus nondum revocatâ absolvo te ab omni vinculo excommunicationis, quo teneris propter hæresim, in qua ab incunabulis vixisti, & incor-

H 4

poro

poro te gremio Sanctæ Matris Ecclesiæ
 Communioni fidelium, & participationi
 Sacramentorum ejusdem S. Ro-
 manæ & veræ Apostolicæ Ecclesiæ.

Deinde eadem authoritate absolvo
 te ab omnibus peccatis tuis, in nomi-
 ne Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. A-
 men Passio Domini &c.

Forma absolvendi Apostatas à fide.

145 **D**ominus noster Jesus Christus te
 absolvat, & ego authoritate ipsi-
 us & B. Petri & Pauli Apostolorum, nec
 non sanctissimi Domini nostri Papæ N.
 mihi commissâ & tibi concessâ, absolvo
 te ab omni vinculo excommunicatio-
 nis, quam incurristi propter Apostasi-
 am à fide, & errores, quos fortassis eti-
 am aliis tradidisti, & restituo te gremio
 S. Matris Ecclesiæ, Communioni fi-
 delium & participationi Sacramento-
 rum ejusdem S. Romanæ Catholicæ &
 veræ Apostolicæ Ecclesiæ. Deinde
 eadem authoritate absolvo te ab om-
 nibus peccatis tuis, in Nomine Pa-
 tris &c.

*Forma absolvendi ab Excommunicatione
maiore in foro Conscientiae.*

Item dispensandi super irregularitate.

Dominus noster Jesus Christus, qui 149
est Summus Pontifex, te absol-
vat, & ego autoritate ipsius mihi licet
indigno concessâ, absolvo te imprimis
à vinculo excommunicationis, quam
incurristi propter (percussionem Cle-
rici v. g.) & restituo te Sanctis Sacra-
mentis Ecclesiæ, Communioni & uni-
tati fidelium (suspensionis si in Ordini-
bus est) & interdicti, in quantum
possum, & tu indiges, & (si est irregu-
laris) dispense tecum super irregulari-
tate, quam incurristi propter N. N. &
habilito te ad actus legitimos. Deinde
egote absolvo ab omnibus peccatis tuis
in nomine Patris, & Filii, & Spiritus S.
Amen.

PROFESSIO FIDEI

Ex S. Francisco de Sales.

EGO N. N. profiteor, me fidem Ca- 150
tholicæ

tholicam Romanam amplecti, ea-
que omnia firmiter tenere ac credere,
quæ in Sancta Tridentina Synodo ad-
versus hujus temporis hæreses definitæ
ac declarata sunt, eandemque fidem ul-
que ad extremum vitæ spiritum, Deo
bene juvante, me retenturum promit-
to & juro: Sic me Deus adjuvet, &
hæc Sancta Dei Evangelia.

151 **I**ch N. N. bekenne hiemit offento-
lich / daß ich den Römischen Ca-
tholischen/allein seligmachendē Glauben
annehme und alles das vestiglich
und beständig halte / was in der heiligen
Versammlung zu Trient wider die
Ketzereyen dieser Zeit ist beschloßē und
erkläret worden/ und diesen Glauben
versprich und schwöre ich zu halten mit
der Hülff Gottes biß an mein letzten
Althem/ also hilff mir Gott/und diese
heilige Evangelien.

152 Deinde Psalm. Miserere &c. quo fi-
nito dicat absolvens: Kyrie eleylon,
Christe eleylon, Kyrie eleylon: Pater
noster.

℣. Et ne nos inducas in tentationem.

℟. Sed libera nos à malo.

℣. Salvum fac servum tuum.

℟. Deus meus sperantem in te.

℣. Esto ei Domine turris fortitudinis.

℟. A facie inimici.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum.

℟. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Deus cui proprium est misereri
semper & parcere, suscipe de-
precationem nostram, & hunc famu-
lum tuum N. quem hæresis sententia
ligat, miseratione tuæ pietatis absolvat,
per Christum Dominum nostrum. A-
men.

Alia

*Alia Professionis fidei Formula
sat usitata.*

153 **E**GO N.N. ad S. Ecclesiæ Catholicæ unitatem reverſus, omnia & ſingula, quæ in S. Synodo Tridentina definita & ſtatuta ſunt, palàm recipio, & veram obedientiam Romano Pontifici ſpondeo, ſimùlque Lutheri, Calvini, Anabaptiſtarum &c. & omnes alias hæreſes à Sacris Canonibus, & Generalibus Conciliis damnatas, & maximè eas, quibus prædolor ! irretitus fui, abjuro publicè & deteſtor. Proſiteor quòque ore & corde eandem fidem, quam Sancta Romana, Catholica & Apoſtolica Eccleſia, & Sacra approbata Concilia generalia auctoritate Evangelicâ & Apoſtolicâ tradiderunt, ſpondeoque & juro per Deum omnipotentem, me in unitate S. Catholicæ Eccleſiæ, Communione Romani Pontificis, per omnia ſemper & ſine dubio permanſurum, nec non ab eadem, quorumlibet perſuaſionibus, vel quocunque alio modo nunquam diſceſſurum, nec

nec eis, qui discesserunt & impofterum
discedent, consilium, auxiliumque vel
favorem, per me vel per alium, seu a-
lios directè vel indirectè præstiturum.
Ita me Deus adjuvet, & hæc Sancta
Dei Evangelia. Potest hanc abjuratio-
nem & professionem pœnitens facere
coram Confessario, & duobus aut tri-
bus testibus ad Sancta Evangelia.

Formula Germanica.

Ich N. N. bekenne und glaube 154
von Grund meines Herzens sam-
mentlich und sonderlich alles / so die
heilige / Catholische / Apostolische /
Römische Kirch befiehlt zu glauben /
diesen Catholischen Glauben / außer-
halb welches einige Seeligkeit nie-
mand immer zugewarten / will ich
ganz unverlezt / mit Gottes Hülff /
biß in mein Gruben festiglich halten
und bekennen / und so viel an mir ist /
daran seyn / daß er von meinen Unter-
gebneen festiglich geglaubt und ge-
halten werde.

Verheisse auch / und gelobe war-
 hafftigen Gehorsamb dem Römischen
 Bischoff / als welcher ist deß H. Petri
 Nachkommer / und unsers Herrn
 Jesu Christi Stadthalter auff Er-
 den ; Ich verwerffe und verfluche zu-
 gleich alle Lehr / Secten und Opinio-
 nen / die von gemelter Römischen
 Kirchen bißhero verworffen / und ver-
 flucht seyn / oder nachmals verflucht
 werden / also helffe mir Gott und
 alle seine Heiligen.

*Absolutio in foro tum Conscientia-
 tum fori.*

155 **D**ominus noster JESUS Christus
 te absolvat , & ego autoritate
 ipsius, & BB. Apostolorum Petri & Pauli
 ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ mihi in
 hac parte commissâ, absolvo te ab om-
 ni Vinculo Excommunicationis, quo
 teneris propter hæresim N. in qua hæ-
 stenus vixisti, & incorporo te gremio
 S. Matris Ecclesiæ, Communioni fi-
 delium, & participationi Sacramento-
 rum,

rum, ejusdem Sanctæ Romanæ ac verè
Apostolicæ Ecclesiæ. In Nomine Pa-
tris, &c.

§. XVII.

De Sigillo Confessionis.

Est hoc Sigillum obligatio strictissi- 156
ma juris divini ad reticendum
omnia, quæ in ordine ad Sacramenta-
lem absolutionem in Confessione (imò
etiam extra eam subinde) sunt dicta,
& quorum revelatio onerosum vel odi-
osum redderet Sacramentum pœni-
tentiae.

Sub Sigillum hoc cadunt 1. omnia
peccata pœnitentis cum intentione
confitendi manifestata in Confessione,
tam venialia, quàm mortalia, tam ficta,
quàm vera.

2. Etiam Complicis detecta pecca-
ta, etiamsi hæc detectio imprudenter
fuerit facta. 3. Pœnitentia imposita,
si gravis sit, & plerùmque pro morta-
libus vel pluribus venialibus imponi

solita. 4. Circumstantiæ peccatorum : Et si quis confiteatur , se nobilitatem quam non habet jactasse , aut illegitimè natum , Sacros ordines suscepisse. 5. Defectus naturales pœnitentis aut corporis occulta vitia , ut scrupuli &c. quoties hæc alioqui nota non sunt , & eorum manifestatio prudenter creditur ingrata pœnitenti futura , odiumque Sacramenti paritura : Etsi autem hic aliqui laxiùs sentiant , rectiùs tamen agat Confessarius , si in hac materia , ut remotior sit à periculo , reverentiæque Sacramenti magis consulat , severiores , securioresque sequatur sententias. 6. Etiam illa , quæ alios concernunt , & tamen peccata non sunt. 7. Omnis illa actio , quæ ex notitia peccati cum periculo directæ vel indirectæ revelationis procedit. 8. Etiam gubernatio alterius ex tali notitia procedens , licet absque periculo revelationis facta : quia & hoc pœnitentem à Confessione , & valdè quidem absterret. 9. Factum quodcunque ruborem vel molestiam pœnitenti creans , si adversus

versus id ex notitia Confessionis procederet.

Ad sigillum hoc tenetur Confessari. 157
us 1. Titulo præcepti naturalis. 2. Præcepti divini. 3. Ecclesiastici. 4. Justitiæ. 5. Religionis ob SS. Sacramenti reverentiam. 6. Charitatis. 7. Fidelitatis Deo & proximo debitæ.

Cum licentia pœnitentis de auditis 158
in Confessione agere licet, vel cum eodem, vel etiam cum alio extra Confessionem, modò talis licentia formalis expressa, spontanea, seu non extorta sit precibus vel minis, aut dolo: nec opus est, ut licentia formalibus verbis fiat; Sufficit, si ipse pœnitens extra Confessionem de dictis in Confessione loqui incipiat, tunc enim factò ipso censetur dare, cum ubique loquatur Confessario, ut directum ab eo responsum accipiat.

Sine priùs à pœnitente habita licen. 159
tiâ loqui etiam licet in Confessione de præteritis in prioribus Confessionibus manifestatis peccatis, id enim tum communis Doctorum sententia, tum ipsa
I 3 Con.

Confessariorum praxis contestatum facit. Extra Confessionem verò id non licere, plerique tenent, etiam si de essentiali errore in Confessione admissio monendus esset pœnitens; hunc tamen casum alii excipiunt.

- ¶ 60 Cautelæ pro sigillo facto tectò servando erunt. 1. Firmiter decernat Confessarius, nihil unquam quacunque occasione loquendi de auditis in Confessione. 2. Dum de talibus sermo est, aut nihil respondeat, aut torvo vultu alios absterreat, aut dicat, non esse hic locum de talibus loquendi. 3. Sub actuali Confessione faciem strophio obtegat, & in prolatione absolutionis faciem serenam exhibeat, sedeatque corpore quietus, modestus, absque agitatione suspicionem movere potente adstantibus de gravibus peccatis. 4. Submissè quoad potest, loquatur, tum ipse, tum pœnitens, & pœnitentem debiliore auditus nactus, vel in separato audiat loco, aut si nequit hoc fieri, citò expediat, hoc enim præstat.

§. XVIII.

De Obligatione audiendi Confessiones.

EXtra periculum mortis per se lo- 161
quando, ex nullo titulo apparet
Obligatio in Sacerdote non curato au-
diendi Confessiones. In mortis articu-
lo præcipit id charitas, saltem si alius
Sacerdos non adsit approbatus, qui i-
dem præstare posset officium

Sacerdos curatus Confessiones ovi. 162
um suarum audire tenetur. 1. Quando
ipsi parochiani, sive ex Ecclesiæ præ-
cepto, sive in periculo mortis ex præ-
cepto divino confiteri tenentur. 2.
Cum ob aliquam necessitatem, etiã
non extremam, Confessiones suas au-
diri petunt. V.g. quando in grave pec-
catum mortale lapsi in gratiæ statum
redire desiderant, aut gravibus tenta-
tionibus, vel scrupulis vexantur; tunc
quippe jure suo ad pastorem & medi-
cum suum recurrunt, qui sine gravi &
urgente necessitate, vel causa non po-
test

test eis remedium negare, aut differre, ne fortè talis dilatio ipsis sit causa ruinæ spiritualis, aut certè difficilioris curationis. 3. Quando ob profectum & perfectionem suam majorem procurandam confiteri petunt v.g. ad lucrandas Indulgentias, vel in solemnitate magnam utilitatē inde speratam. Nam cum in talibus casibus per virtutem SS. Sacramenti à gravioribus culpis præferentur, & in virtutum exercitio & gratia crescant, omninò ad pastorem ratione officii pertinet, eis ad tales fructus consequendos cooperari, ne alioqui jure apud Patrem Cœlestem conquerantur, se, ceu in perfectione parvulos, petiisse panem, & non fuisse, qui frangeret eis.

- 163 Meminerit porrò Sacerdos, 1. Confessiones audire esse actum heroicum Domino Deo gratissimum, quo juvat Confessarius ad reducendas animas ad Creatorem suum, ut reconcilietur eis. 2. Sic se exercendi opera misericordiæ spiritualia copiosam habere ansam, docendo ignorantes, corrigendo errantes, con-

condonando injurias Deo illatas, solando tristes, orando pro miseris, dando consilia salutaria, redimendo captivos Diaboli, vestiendo nudatos gratiâ, dando cibum spiritualis alimonie. Unde sperare potest, se inventurum misericordiam faciendo totuplicem misericordiam. 3. Sic se satisfacere expectationi Dei, desideriiis Sanctorum Angelorum Custodum, votis coelitem, sese autem in multis vincere, repugnantiasque multas carnis invitum tolerando, multiplicem promereri coronam patientie.

§. XIX.

De Absterrentibus ab auditione Confessionum.

Absterre à Confessionum auditione solent 1. Timor vel variorum errorum committendorum, ob absolutionem difficilem casuum occurrentium, vel castitatis maculandæ ob audienda varia peccata luxuriæ. 164
Noring

Nôrint autem Confessarii Christum Dominum hoc sacrum tribunal non per modum carnificinæ, sed pro solatio & remedio peccatorum instituisse, atque adeò ad SS. Sacramenti hujus administrationem non summam, sed mediocrem duntaxat diligentiam requiri, quam cum facilè adhibere possit Confessarius, meritò sperare potest, facienti, quod in se est, Dominum Deum gratiam non denegaturum, qui magnum habet desiderium, ut hoc saluberrimum Sacramentum alacriter & fructuosè à suis ministris administraretur.

¶ 65 Nôrint item, quod magna valde securitas in agendo cum proximo sit ex obedientia, vel charitate, teste R.P. Balthasaro Alvarez. l. 5. vit. Viro Sanctitate & sapientia celeberrimo adeò, ut si quis obediendi causâ infames forminas adiret, illas Christo Domino lucrandi gratiâ, cum eis agens mundissimas haberet cogitationes, quasi esset Angelus Dei. Et si ex propria voluntate in cubiculo maneret, fœdis ibi cogitationibus vexaretur. Sperent ergò
secum

secum affore Dominum JESUM, uti in se experiuntur omnes pii, & bono corde SS. hoc munus obeuntes Confessarii, & ceu pueros Hebræos in Babylonis fornace eos à libidinis flamma servaturum illæsos; credantque longè gratius esse Domino Deo, ut eidem confisi Confessarii sacra hæc præstent obsequia, quàm si ea ob scrupulos inutiles & timores vanos intermittant.

Terret 2. alios molestia multiplex in 166
audiendo Confessiones occurrens; At cogitent, quàm gratificaturi Domino Deo, quàm profuturi proximo, quàm sibimet promerituri sint dona multa & gratias cœlicas, quàm felices sint, si se in tam sanctis exercitiis consumpserint, & videant, an non turpe foret, velle detractare laborem tam salutarem, sanctum & gratum superis.

3. Aliquos terret pœnitentium ruditas & simplicitas, ac statûs vilitas, qui alioqui ad excipiendas Confessiones Matronarum & Nobilium sunt promptissimi. His rectè illud aggeritur, Jacobi 2. *Fratres mei, nolite in personarum*

rum acceptione habere fidem Domini nostri JESU Christi gloria, & quæ ibi ulterius sequuntur : Audite fratres mei dilectissimi, nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide & heredes regni, quod repromisit Deus diligentibus se ? Et quid si de illis verificetur aliquando illud : Amen Amen dico vobis, receperunt mercedem suam ; dum scilicet tam sancti operis functione humanam gratiam, aut quidquid id sit, aucupari conantur ; Vera autem in Deum & proximum charitas, quæ non, quæ sunt, quærit, sed quæ sunt JESU Christi, hoc certè non suadet.

- 368 4. Nonnullos fervor & pruritus ad alia negotia & functiones peragendas absterret ; At boni viri, num nobilior est functio aliqua, & majoris ponderis negotium, quàm Sacramentorum administratio, & salutis animarum & reconciliationis cum Domino Deo procuratio ? An non fiducialiter econtrà sperare potestis, peractis priùs hisce salutaribus magis & dignioribus functionibus, Dominum Deum postea etiam ad

ad alias functiones uberiores collatum
benedictionem & gratiam?

§. XX.

De Industriis à Confessario adhibendis.

Industriae ad Confessiones cum debi- 169
ta perfectione & fructu audiendas
sunt hæ: 1. Sacrum hoc munus maxi-
mè æstimet Confessarius. 2. Recogitet
functionem suã Domino Deo gratissi-
mam, animabus sibi que ipsi saluberri-
mam, honorificentissimam, cœlo ju-
cundissimam, dæmonibus odiosam ni-
mis & derogatoriam. 3. Fugiat in Con-
fessionibus audiendis, quod exoticum
est, & singularitatem sapit, aliisque se
Sacerdotibus omni ratione conforma-
re studeat. 4. Sedulò caveat, ne aut
pœnitenti, aut ulli alteri per Confessi-
onis exceptionem ullum scandalum
aut offensæ occasionem præbeat. 5. 170
Meminerit se Judicem, Medicum,
Magistrum & Patrem Spiritualem age-
re,

re, ideoque paternam & spiritualem gravitatem, ac severitatem potius, quam nimiam familiaritatem ostendat, quia talis familiaritas præter alia incommoda & pericula triplicem contemptum parit, nempe 1. Ipsius Dei, dum per mutuum amorem agglutinati pœnitens & Confessarius Dei amorem tantò imminuunt, quantò in sensibili suo & periculoso amore proficiunt. 2. Confessarii, qui exinde minùs respiciuntur, reveretur & timetur. 3. Conscientiæ, dum propter levitatem Confessarii liberiùs peccatur.

171 6. Non festinatam, sed diligentem operam navet pœnitentibus, & cum S. Francisco Xaverio credat, melius esse paucas Confessiones ritè audiri, quam multas temerè peragi, secùs tamen agendum, ubi necessitas aut specialis utilitas hoc non suadet, ne alii impediantur, & ne pericula aut incommoda aliqua exoriantur ex longis & inutilibus colloquiis.

172 7. Caveat sibi à noxio illo quorundam Zelo, qui ægrè ferunt, si pœnitentes

tentes sui aliis confiteantur, sed relinquunt libertatem iisdem, ut si ipsis visum fuerit magis sibi conducere, confiteantur, cuicunque volunt, pro animæ solatio, nisi urgens ratio suadeat eos uni soli confiteri.

§. XXI.

De Emendatione errorum in Confessionum auditione commissorum.

ERrores si ad substantiam pertineant, uti si Confessarius non habeat potestatem absolvendi, aut legitimam intentionem non eliciat aut formam validè non protulerit, aut absolutionis oblitus sit &c. sic corrigendi sunt. 1. Si potest, corrigat eos Confessarius durante Confessione. Quod si pœnitens abscessit, aut si in iplo abitu, saltem breviorē absolutionis formam proferat. Quod etiam facere potest, si adhuc ante confessionale, aut non procul genuflexum videat; pœnitens enim censendus est in voluntate absolutionem

K 2 nem

nem accipiendi perseverare, donec etiam recipiat, ut proinde hoc modo ei validè possit consuli. Sin jam à conspectu Sacerdotis aliquo tempore secessit, non est absolvendus, non præmonitus, ob periculum, ne fortè ob novum peccatum commissum omninò irritum efficiatur Sacramentum.

274 2. Si in ipsa Confessione emendare non possit, possit autem pœnitens alibi commodè moneri de defectu, monere eum omninò debet Confessarius, etiam non priùs petitâ facultate cum eo loquendi, cum talis monitio dirigatur ad perficiendum Sacramentum ritè inchoatum, adeoque pars illius esse censeatur, docentque Suarez, Layman, &c. Etiam renuente pœnitente talem monitionem posse fieri.

275 3. Si absolutio ob defectum jurisdictionis manca fuerit, & omninò non detur occasio eum monendi, non multum angatur Confessarius, sed doleat de negligentia & culpa, Deumque oret pro pœnitente, ne eum permittat inde de anima periclitari, & de reliquo tran-

tranquillus, & in futuro cautior sit.

4. Si in damnum tertii vergat error 176
v. g. quando Confessarius deobligavit
pœnitentem à restitutione alicui, vel
obligavit non obligatum, aut si gra-
vem nimis & indebitam imposuit pœ-
nitentiam, aut asseruit aliquid licitè
fieri posse, quo tamen alter injustè dam-
nificatur, hæc observet. 1. Non inu-
tiliter & inordinatè angatur ob restitu-
tionem à se loco pœnitentis faciendam;
nam multi docent, non contraxisse Co-
fessarium ullam obligationem restitu-
endi, nisi malà fide damnum procu-
rasset. 2. Si potest monere pœnitentem
cum effectu secuturo, moneat captatâ
occasione extra confessionem, ac secre-
tò. 3. Si nec hoc potest, oret, aut cele-
bret pro damnum passo, ut sic aliquo
modo ei jacturam compenlet.

5. Si error sit ob defectum instru- 177
ctionis, at sit absque alio speciali pœni-
tentis damno, v. g. si diceret, sponsalia
esse valida, quæ valida non sunt; aut vo-
tum non obligare, quod tamen obligat,
sic errorem emendat. 1. Si potest, in-

struat per sese pœnitentem meliùs, in-
 quiens se rem meliùs considerasse &
 deprehendisse, aliter se habere. 2. Si ne-
 quit per sese, faciat id, si potest, per ali-
 um, si talis materia ad sigillum Confes-
 sionis non pertineat, atque adeò sine
 scrupulo revelari possit, nisi constet
 pœnitentem aliter velle, ut si pericu-
 lum sit detegendi statum internum, vel
 peccatum pœnitentis. 3. Si nec hoc fi-
 at, ad preces confugiat, Dominoque
 Deo rem committat.

§. XXII.

De Scientia facti.

178 **C**onfessarii est inter peccata, quo ad
 totam speciem, quantitatem, nu-
 merum & circumstantias posse decer-
 nere. Nosse proinde debet. 1. Quid
 sit peccatum mortale: Nempe quod
 sit id, quod ob sui gravitatem dissolvit
 gratiam & amicitiam cum Deo, & me-
 retur pœnam æternam, de quo Richar-
 dus à S. Viêt, ait: Peccatum mortale
 esse,

esse, quod non potest committi sine gravi contemptu Dei. Et Jacobus Alvar. ait, consensum in peccatum mortale esse tam impium, ut non possit celari & ignorari.

Et si quis statim post factum dubitet, an deliberatè consenserit, vel facti statim pœniteat, probabiliter judicari posse, eum non consensisse; cum tanta sit malitia peccati mortalis, ut in recenti facilè agnoscatur, nec soleat animus à Domino Deo aversus tam subito iterum ad eum converti.

Ex quibus colligitur, pœnitentem non facilè à Confessario peccati mortalis debere condemnari, si sit conscientiae timoratae.

2. Nôrit, oportet Confessarius, peccata ex genere suo mortalia, esse ea, quæ vel per se lædunt charitatem Dei & proximi, vel nos ipsos graviter corrumpunt, & ea maximè, quæ contra virtutes Theologicas aut Decalogum committuntur. Peccata item capitalia licet non omnia, quia non omnia Deum, aut proximum, aut nos ipsos gravi-

ter lædunt , ut de superbia , avaritia , gulâ , acedia communiter sentiunt Doctores.

180 3. Advertere debet , ex mortali ex genere suo fieri veniale , aut per defectum sufficientis advertentiæ , aut ex defectu perfecti consensûs , aut ex defectu gravitatis materiæ. Defectus sufficientis advertentiæ colligitur 1. Quando-
cunq; materia actionis vel omissionis , de qua dubitatur , num fuerit deliberatè cum peccato suscepta , nullam continet specialem delectationem respectu voluntatis illius , à qua profecta est ; signum est , nec quidem semiplenam advertentiam adfuisse.

181 Hinc colligitur 1. Non esse peccatum mortale , si quis ad illationem gravis mali graviter exardescat ; Quia initium iræ exortæ in tali casu plerunque est motus primò primus duntaxat. 2. Quando-
cunque materia actionis , de cujus honestate dubitatur , est valdè grata appetitui , & aliquis advertit , se illi non nihil adhæsisse , aut alium effectum non bonum secutum esse , vehemens suspi-

suspicio est, non adfuisse, nisi semiple-
nam advertentiam: ut si quis advertat
extraordinarium appetitum erga ali-
quod genus cibi, & habenas se laxasse
cum aliqua oneratione corporis. 3.
Quandocunq; actio versans circa ma-
teriam gravem à persona benè morata,
& valdè timida est suscepta, præsumen-
da est in dubio, non plenè consensisse.
Hinc non censetur consensisse, qui ani-
mum firmum & sæpe repetitum propo-
situm habuit non peccandi mortaliter.
Item, qui cum facilè posset peccatum
exequi, & existens sui compos, pro vi-
ribus respuit, non enim affectus tam
facilè mutatur.

Defectus perfecti consensûs indici- 132
um est, 1. Si cum potuerit facilè exe-
qui peccatum, non fecit. 2. Si dubitet,
utrum consenserit. 3. Si ita affectus
sit, ut malit mori, quàm deliberatè
mortaliter peccare. 4. Si valdè timidè
& circumspèctè se processisse meminit.
5. Si semisomnis erit, nec sui compos.
6. Si actio non sit intrinsecè mala, nec
in perniciem alicujus totius commu-
nita.

nitatis (cujus bonum bono privato præferendum est) vergat, & eam quidem ex metu mortis, aut alterius gravis mali suscipiat, v.g. metu mortis sine sacris vestibus celebret: Concedat ensem furenti: teneat scalas furi, contrahat matrimonium cum impedimento dirimente: porrigat Sacrosanctam Eucharistiam peccatori occulto.

133 Defectus materiæ gravis ex fine, circumstantiis, ac numero actuum inter se colligatorum colligendus est: unde peccat mortaliter, qui eodem die festo sæpius parùm laborat, sicque notabile tempus laborando infumit, aut qui die jejunii sæpius parùm comedit cum intentione perveniendi ad notabilem quantitatem, non autem, qui diversis diebus idem facit.

134 Nôrit Confessarius peccata, quæ ob levitatem suam non tollunt Dei amicitiam & gratiam, minuunt tamen fervorem, & merentur pœnam temporalem ex genere suo, censeri venialia, qualia ut plurimum sunt peccata contra proprium bonum commissa, v. g. inau-

inutilis & vana concupiscentia, vana oblectatio, prodigalitas, curiositas, superfluitas cultûs & vestitûs, nugæ, otium, excessus in cibo & potu, somno, usu conjugii &c.

Insuper scire debet Confessarius, 185
peccatum veniale in mortale transire.

1. Ratione finis adjuncti: ut qui mentitur ad extorquendam copulam carnalem. 2. Ratione finis ultimi, ut si quis ita erga rem levem afficiatur, & malit transgredi præceptum sub mortali obligans, quàm illam relinquere. 3. Ratione scandali vel ruinæ mortalis, proximo per illud creandæ, ut si quis coram junioribus ex consuetudine verba blasphemix sine blasphemandi intentione usurparet. 4. Ratione periculi incidendi in peccatum mortale: Ut si quis partes occultas alieni corporis vel sexûs ex curiositate aspiciat. 5. Ratione contemptûs, ut si quis legem Dei, aut regulas sui Ordinis, quatenus Ordinem seu respectum ad Legislatorem dicunt, contemnat. 6. Ratione erroneæ conscientix, ut si quis mortale putet, quod

quod tamen per se tantum veniale erat.

186 Sed & debet Confessarius discernere posse inter circumstantias aggravantes tantum intra eandem speciem, & inter mutantes speciem: Hæ quippe posteriores peccato novam specificam differentiam addunt: ut si quis 100. Hostias ex sacro Gazophilacio furaretur; hic enim non furtum tantum, sed & sacrilegium committeret ob loci circumstantiam.

187 Dignoscuntur autem circumstantiæ mutantes speciem sic: 1. Illa, quæ transfert actionem ad vitium alteri virtuti oppositum, ut qui furatur, ut adulterari queat. 2. Ob quam novum nomen exprimens illam novam malitiam actui impositum est: penitiùs porro res ex studiosa lectione poterit colligi.

188 Circumstantiæ aggravantes tantum faciunt, ut idem peccatum sit majus intra speciem suam: v. g. cum quis non tantum notabilem, sed valdè notabilem Summam furatur, v. g. 100.

Distinctionem numericam peccatorum

torum colliget Confessarius 1. Ex ob-
jectis numero diversis, & non materi-
aliter tantum, sed etiam formaliter di-
stinctis. Unde oscula, tactus, copulam
antecedentia & subsequencia, unum
numero peccatum constituunt, quia
ad eundem actum & finem referuntur.
2. Ex morali Interruptione actuum,
quæ fit, vel per contrariam voluntatem
& propositum; vel per liberam cessa-
tionem ab actu, vel per cessationem
naturalem, v.g. per somnum, vel per
distractionem, quæ tamen in externis
actibus tantum moralem Interruptionem
facit.

Num porro plura objecta conjun. 190
gantur in ordine ad unum grave pec-
catum constituendum, nōrit Confessa-
rius: Quod quodocunque plures a-
ctiones per intentionem operantis or-
dinantur ad unum actum constituen-
dum, tunc inter se uniri dicendæ sunt:
sic qui plura minuta furatur cum In-
tentione ad notabilem quantitatem
pervenienti, graviter peccat, secus,
si secus.

191 In indagando numero peccatorum caveat, 1. Ne cum nausea & tædio pœnitentis numerum extorqueat, si ex dictis eum potest probabiliter & moraliter conjicere. 2. Minus exactè quærendus est de numero, qui multa, quàm qui pauca confitetur: nec prudenter sic argueretur: si hanc quæstionem proponerem pœnitenti, distinctiùs intelligerem peccatum. Ergò teneor sic proponere. 3. Dum certus aut probabilis numerus haberi nequit, sat est, dicatur consuetudo peccati, & tempus, ac frequentia in die, septimanà, mense, &c. 4. Rustici agrestè confiteri soliti, non sunt cogendi ad repetendas Confessiones indoctis Parochis factas, utpote bonâ fide confessi, & uniformem vitæ rationem habere soliti, ut ita ex unius anni Confessione facilè de reliquis conjectura fiat, nisi accideret constet, subinde notabiliter scelestius vixisse.

§. XXIII.

De prudentia Confessarii quoad propriam, & alias personas.

PRæscribit prudentia Confessario I. 192
Ad tam ponderosum & sacrum opus accuratam præparationem, tum remotam, consistentem in dotibus Confessario necessariis procurandis, de quibus sat hætenus dictum est; tum proximum, consistentem in ardente Zelo & desiderio dignè, sanctè, utilissimè, purissimâ intentione tam sancto munere fungendi.

2. Solidam affecurationem, ne dum 193
alios lucrari nititur, perdat sese, destruatque incolumitatem, sive corporis sive animi: corporis, cum noxia pertinacia intentendo, tam sancto licet operi. Speciatim caveat, ne os & nares pœnitentium ori directè obvertat, noxiumque & foetentem halitum in corpus sibi attrahat. Manum proinde & strophium, vel cottam inter se &
L 2 pœni-

124 *Directorium Confessariorum.*

pœnitentem ponat, ut neuter halitum in alterius faciem queat emittere, pe-
stis præcipuè tempore.

194 3. Deligat item certos Patronos, qui
tam sibi, quàm pœnitenti necessaria à
Domino Deo impetrent auxilia, tuean-
turque à periculis mali & erroribus.
Armetur quòque contra tentationes
purissimâ solius Dei gloriam & proxi-
mi salutem quærendi intentione, forti-
& charitativâ patientiâ, animi quòque
fortitudine, & sancto Dei timore, vano
hominum timori opposito, ut audeat,
cum oportuerit, clavum clavo pellere,
nec timeat eos, qui corpus tantum
possunt occidere, sed illum, qui corpus
& animam perdere potest in gehen-
nam. Et exinde audeat obsecrare, ar-
guere, increpare, prout necessum &
& salutare agnoverit. Oret denique
multum tum antè, tum in ipsa Con-
fessione, saltem per crebra suspiria;
tum post Confessionem, ut sic tam
gratiam obtineat & auxilia, quàm erra-
torum veniam.

195 4. Meliorationem propriam in eo
con-

consistentem, ut Confessarius ex auditis Confessionibus novos concipiat stimulos pietatis & virtutum, dum aliorum audiens peccata, non modò compatitur, sed etiam recognoscit se talia patraturum fuisse, nisi Dominus Deus eum præservasset. Quæ verò aliis consulit, sibi met applicet exercenda: dum item alios tam teneræ advertens Conscientiæ & pios, de propria erubescat desidia & incuria. Dum item gaudet se suis Consiliis aliorum promoveremeliorationem & salutem, etiam Dominum Deum laudandi exinde attripiat anam.

5. Quoad alias personas, præscribit 196 iterum prudentia. 1. Cautam interrogationem, de qua jam supra, 2. Solidam Instructionem in solvendis dubiis & dandis consiliis, ut ne præcipitanter respondeat, ubi de veritate certus non est, sed tempus rem considerandi petat, prout id fieri potest: Nec facilè scripto alios consulat cum sigillum violandi periculo. Non tamen etiam sibi met fidat nimium, & quæ salubriora sunt aliis

liis, consulat pro rei, & statûs vel eligendi, vel electi exigentiâ. 3. Discretam correctionem, habito respectu ad peccatorum quantitatem, viresque Pœnitentis. Suppeditando benignè salutaria remedia, & voluntatem bono modo ad fugam mali, & prosecutionem boni oppositi concitando; industriè item conando, ut reconciliantur dissidentes, & inimici animi.

- 397 6. Post peractam Confessionem jubet prudentia, ut Confessarius Domino Deo gratias agat, varios virtutum actus exerceat, se reflectat, num omnia ritè peregerit, deque erroribus commissis doleat. Obliviscatur item auditorum, ita ut ne eorum species eum allatrent: secreti denique sit tenacissimus.

§. XXIV.

De observandis circa pueros & puellas.

- 398 **E**Xperientia docet, æstimationem &

& affectum in tenera aetate de hoc Sanctissimo Sacramento conceptum etiam in reliqua vita teneri : allaborandum ergò Confessario, ut magnam ejus æstimationem & amorem pueritiæ ingeneret, eosque modum fructuosè id obeundi doceat.

1. Attendat, dum accedunt confessori, an priùs oraverint in Confessionale, S. Crucem efforment, genua flectant, benedictionem petant, brevem formulam Confessionis generalis pronuntient. Quidpiam autem horum omittentes suaviter moneat, & quæ ignorant, commodè eos finitâ Confessione doceat.

2. Cum in pueritia præsumi possit 199
quædam insufficientia ad peccata legitimè agnoscenda, & explicanda, juvandi sunt aliquo modo, examine, postquam ea peccata explicaverint, quæ sciverint. Interrogandi autem sunt, an, & quando confessi sint, quæ peccârint, nec facilè interpellandi. Si porrò vel nulla, vel paucissima peccata narrârint, interrogari possunt de levibus defecti-

bus & peccatis, ac etiam omissionibus
 piarum consuetudinum & orationum,
 ut sic paulatim exinde discant, quid fa-
 ciendum, quidque vitandum sit. Lau-
 dandi etiam subinde, aut blandè mo-
 nendi de vitandis defectibus, ne si rigi-
 diorem advertant Confessarium, ab-
 sterreantur ab enumerando peccata, &
 à frequentiore Confessione. Cautè eti-
 am interrogandi sunt, ne quid docean-
 tur mali, quod ignorabant. De nume-
 ro plerunque non sunt interrogandi,
 tum quia peccata mortalia non affe-
 runt: tum quia vix cum utilitate nu-
 merum explicare possunt. Interim ta-
 men etiam interrogandi sunt, an fre-
 quenter hoc vel illud fecerint, prout
 prudentia Confessarium monebit.

200 Quoad articulos fidei necessitate
 mediis sciendos, plerunque supponi
 potest, eos sciri ab iis, qui annos discre-
 tionis nacti & apti ad absolutionem ju-
 dicantur, utpote qui prius instrui solent
 & facile nòrunt Deum esse & iustis cœ-
 lum, iniustis infernum præparasse.

201 Ad articulos autem necessitate præ-
 cepti

cepti sciendos quod attinet, Confessarius per se nullo præcepto magis obligatur, quàm quivis alius ex præcepto Charitatis, cum in Confessione Judicis tantum, Medicique ac Doctoris munere fungatur in iis rebus, quæ ad peccata & obligationes inde lecutas pertinent, nullo verò jure cogatur poenitentem juvare, ut satisfaciat obligationi suæ, ut patet in restitutione & similibus. Accedit, quod prudenter supponi potest, Parochos, Catechistas, Parentes talem Instructionem fecisse, aut facturos.

Debent etiam ejusmodi Instructiones 202
omitti, aut in aliud tempus differri in concursu populi, Et si non scirent ad Confessionem necessaria, possent dimitti absque absolutione, moniti, ut alio tempore veniant. Si tamen ad Confessionem apti viderentur, & quærerent, num communicare liceret, posset breviter Confessarius examinare, & instruere de necessariò sciendis, de Sanctissimâ Communione, & capaces repertos admittere. Si tempus suppetat,

tat, laudabilis charitatis actus erit, illos probè instruere de omnibus.

203 In dubio de sufficiente rationis usu absolvendi sunt sub conditione. Sufficiens autem rationis colligitur 1. Si distinctè peccata explicent, secùs si nihil per se dicere possint, aut velint, aut certè non nisi formulas quasdam à parentibus vel instructoribus haustas.

204 2. Ex modo respondendi, si scilicet quæstiones bene percipiant, & aptè respondeant: secùs si ad omnia affirmativè respondeant, etiam si Confessarius formaret quæstiones contradiçtoriè oppositas.

205 3. Ex modo agendi sub Confessione, si enim clathris nugentur, aut sæpe oculos ad ea, quæ extra Confessionale aguntur, convertant, aut similia agant, & magna indicia præbeant imperfectæ rationis: nisi aliundè certiora judicia hauriantur, sub conditione absolvendi erunt.

206 4. Cum experientia doceat eos nil minùs, quàm de dolore requisito cogitare, aut etiam non nosse qualis requi-

ratur,

ratur, ad eum disponendi sunt blandis modis, & ita ut modum dolendi inde discant, saltem per modum attritionis, ob cœlum & infernum, &c. suntque simul inducendi ad propositum emendationis.

Præstat modicam poenitentiam co- 207
dem statim die post Confessionem peragendam iis imponere, quàm aliam, aut obliviscendam, aut obiter persolvendam more ipsorum; ut sic etiam assue-
scent mox se ab ejusmodi onere expedire. In diebus Indulgentiarum consultissimum est, iis imponere ipsas preces, quæ ad lucrandas Indulgentias requiruntur, nec multùm laborandum de requisita intentione iis inculcanda, cum vix eam capturi sint, & aliunde probabiliùs judicetur, non requiri intentionem lucrandi, ad hoc ut eas quis obtineat. Potest tamen subinde eis imponi, ut in magno aliquo festo iterum confiteantur, aut communicent, ut sic bonam consuetudinem faciant. Exhortandi, dehortandi sunt dulciter & amabiliter, propositis etiam congruis exemplis aut suppliciis aliorum. Vix

208 Vix septimum aut octavum annum egressis, rationis autem capacibus, in articulo mortis dari potest S. Communio, si ad eam sufficienter disponi possint: imò aliqui putant debere dari ex præcepto, quia etiam jam tunc valde subinde indigere possunt. Spectando tamen Ecclesiæ præceptum, non est necessaria Communio in tali casu, cum plures doceant ante annum 12. neminem obligari S. Communionem. Attendatur consuetudo, & fiat, quod prudens ratio consultius esse dicarit.

§. XXV.

Quid circa Confessionem Adolescentium observandum.

209 **A**dolescentes plerunque examinandi non sunt, nisi defectum quendam advertat Confessarius vel intellectus, vel alterius impedimenti, obstantis quò minùs peccata sua cognoscere & explicare possent, Ex adolescenti-

scientium more facile est nosse, de quibus interrogandi sunt communiter. Præpue interrogantur de numero, ut sic addiscant eum ritè exprimere, Et item de deliberatione, gravitate materiæ & de intentione.

Qui de statu, maximè religioso con- 210
sultant, monendi erunt, ut rem probè considerent, per crebras preces, SS. Cõmuniones, aut certi cujusdam S. Patroni invocationem divinum sibi lumen & directionem impetrare nitantur, parati ad omnem instinctum divinum agniti.

Dum verò jam elegerunt statum, 211
ad prosecutionem ejus hortandi monendiq; erunt, ut proprium illius scopum bene agnoscere studeant, vitia & consuetudines pravas illi contrarias maturè extirpare conentur, & è contra ad virtutes eis contrarias comparandas se comparent, ac contra difficultates in eo occurrentes, ad easdem generosè superandas se muniant.

Juberi etiam possunt secundum 212
prudens dictamen, ut ad tempus quod-
dam

134 *Directorium Confessariorum.*

dam servandæ castitatis votum emittant, & ad ejusdem virtutis amorem affectum suum inflammare, & quid quid castitati adversum horrere studeant.

213 Si fortè ipsimet ante pubertatis annos, nullo consulente Patre spirituali (imò etiam consulente) votum castitatis ad tempus emisissent, irritare id pater, vel qui ejus loco est, tutor poterit, & in ejus defectum Confessarius propter justas causas dispensare, vel commutare.

214 In Confessione ad dolorem requisitum ordinariè à Confessario non sunt monendi anxie; solent quippe sat esse instructi, & preces quasdam accommodas ex libellis præmittere doloris affectus continentes, si tamen defectum advertat Confessarius, in hebetibus suppleat pro posse, securitatis gratiâ.

215 Pœnitentias illis tales imponere studeat Confessarius, quæ illis bonas consuetudines ingenerent, nempe certas devotiones, & subinde mortificationes & observationes sanctas, quibus pro
rel

rei exigentia addet adhortatiunculas congruas, quas inter sat salutaris erit ad quotidiani Sacri auditionem, & addendas eleemosynas juxta crumenæ vires & bonum cordis motum admonitio.

§. XXVI.

De observandis circa Confessiones Juvenum.

Juvenes prudenter judicantur scire, 216
discernere inter circumstantias, & mutantes speciem declarare : de numero peccatorum, cum eum soleant confusè indicare, per particulam aliquoties, distinctius interrogari possunt.

Cum peccato mollitiei subiecti esse 217
soleant, prudens Confessarius facilè eis piè præscribere nòrit salutaria remedia, scilicet frequentem Communionem, officii immaculatæ Conceptionis B.V. M. recitationem, SS. Passionis Dominicæ meditationem, vel similia, consulendo, peccatique illius gravitatem

M 2 expo.

exponendo, quod Toletus asserit esse emendatu difficillimum, ob quod plurimi devolvantur ad inferos, de quo Joannes Benedicti asserit, nullum ad frugem redire posse, qui 33. annis in habitu hujus vitii vixerit, nisi extraordinariâ Dei gratiâ præveniat.

- 218 Pœnitentiæ ipsis imponi poterunt eorum vitiis congruæ. Prudens Confessarius ex dictis, & præsentis Confessionis qualitate & circumstantiis poterit decernere, & similiter facile judicabit, an & qualiter, ac quatenus exhortatio salutaris facienda, & utiliter fieri possit.

§. XXVII.

De observandis circa Confessiones Rusticorum.

- 219 **H**Os communiter consultius est examinari (nisi prudentiores reperiantur,) de talibus, qualia plerumque soliti sunt homines ejusmodi committere. Ordinariè non videtur necesse,

se, eos interrogari de numero in blasphemiiis, juramentis, detractiōibus, turpiloquiis. &c. cum sæpè talia apud ipsos ob defectum sufficientis intentionis, vel deliberationis à peccato mortali excusentur, nec facile numerum convenientem assignare queant: interdum tamen etiam de numero interrogandi sunt, saltem an quotidie?

Dum interrogandi sunt (ne omnia ²²⁰ confundant) expresse interrogandi sunt v.g. an blasphemaverint per SS. Sacramenta, sanguinem &c. an omiserint die festo sacrum ex negligentia, vel culpabiliter; an fuerint ita ebrii, ut nescirent, quid agerent. &c. Mulieres autem non facile interrogandæ sunt de ebrietate, fraudatione tributi, nec de turpibus actibus, nisi sint juvenulæ.

Interrogandi etiam de circumstan- ²²¹ tiis, saltem illis, quas explicare possunt v.g. se furatos 10. 20. Circa detractiōes & turpiloquia rarò interrogandi sunt, qualia fuerint, cum plerunque non soleant discernere, an ex detractiōe secutum fuerit damnum, an turpilo-

quia fuerint contra honestatem, aut charitatem, an tantum ex levitate aut consuetudine prolata.

222 Post omnes interrogationes ultimum subnectenda est, an nullius gravis peccati adhuc ulterius conscientiam habeant? cum dixerint se ex alijs didicisse, quod similia in ebrietate protulerint, ulterius interrogandi non sunt, neque quippe prudenter cogitari potest, ideo se inebriasse, ut talia deinde proferant.

223 Si de talibus se accusent, quæ ipsi peccata esse putant, cum non sint, interrogandi sunt, an pro gravibus peccatis ea habuerint, & sic inquirendum de numero. Deinde verò edocendi sunt, qualiter talia peccata non sint, & qualiter etiam talia sint licita.

224 Cum ejusmodi homines, uti dictum, uti & milites, injuriosè usurpare soleant sanctissima membra Christi Domini & sanctissimum sanguinem, v. g. perdat te sanguis Dei, vulnera, mors, passio, Sacramenta, Chrisma, &c. quæ non ad perdendum, sed ad salvandum nos ordi-

ordinata sunt, & in quibus communiter homines apprehendunt magnam Dei rerum sacrarum vilipensionem, monendi sunt, qui sic blasphemadi habent consuetudinem, quod teneantur sub peccato mortali conari ad eam tollendam; quod si conari nolint, neget eis (cum discretionem tamen) Confessarius absolutionem.

Sunt etiam ad imprecationem diorum 225
rum valdè proni & prompti, hic ergo sciendum est, talem imprecationem plerunque (maximè quando fit in illos, qui amantur ab irato) ob subitam commotionem, inadvertentiam, & defectum seriæ voluntatis, non esse, nisi veniale peccatum, viderique esse ad instar interjectionis cujusdam ad significandam iram.

Sed & si sibi met ex ira vel prava consuetudine imprecentur dæmonem v. g. Baldell. apud Busenbaum l. 3. tr. 2. de 2. Præcepto Decal. c. 1. n. 10. censet esse tantum veniale peccatum, eò quod non graviter lædant charitatem. At alii non audent excusare à mortali.

propter foeditatem & horrorem. Certe tunc saltem grave censendum est, si subditi superioribus, filii parentibus (etsi materialiter tantum) sic maledicant, praesertim in faciem, quia est graviter contra debitam reverentiam.

228. Quoad perjuriam similiter rusticis, militibus, mercatoribus & aliis usitata, sciendum subinde simplices excusari à mortali perjurio, dum ex inconsideratione dicunt v. g. per Deum, per animam meam, puniat me Deus &c. Nec enim in hoc apprehendunt gravem, sed consulam aliquam tantum rationem mali exigui momenti. Sed & si quis mortaliter perjuret, imprecando etiam sibi, aliis: Deus me, filium meum &c. puniat, damnet, &c. non videtur adesse aliam speciem malitiae contra charitatem sui vel proximi, mortaliter peccaminosam, eò quod nec sibi, nec amico ex animo talia soleant homines imprecari, sed potius cogitent, id Dominum Deum non facturum.

229. Solet & his subinde difficultas esse quoad Missam diebus Festis audientiam,

dam, ad quam sæpè non possunt, vel
vel penitus, vel saltem ad totam per-
venire. Pro his ergò notet Confessarius
1. Quodcunque motivum rationabile,
quo quis bonà fide putat se excusari,
excusat à peccato non audientem Mis-
sam. 2. Excusantur, qui custodiunt ca-
stra, urbem, gregem, domum, infan-
tes vel pueros in templi alioqui futuros
inquietos & aliis molestos, aut ægros,
aut qui coquere, & similia præstare de-
bent, quæ non possunt omitti. 3. Qui-
bus periculum est gravis offensionis
Mariti, Parentum, Dominorum. 4.
Qui alioqui occasionem commodam
itineris v.g. socios amitteret, cum vi-
am ignoret, & pericula metuat. 5. Si sit
gravis difficultas eundi ad Ecclesiam,
ob distantiam unius vel alterius millia-
ris Germanici vel etiam minoris spatii,
maximè si via sit molesta, vel cœ-
lum pluvium. Habendaque est hic ra-
tio personarum, loci, temporis, con-
suetudinis. 6. Si quis non habeat ve-
stes statui suo, vel necessitati congru-
entes. 7. Satisfacit quis, ubi ubi audiat
Missam,

Missam, & etiam ubiubi stet in templo vel oratorio, modò ibi ex signis exter-
nis colligere possit, quid agatur à cele-
brante, sitque pars moralis illius mul-
titudinis, quæ dicitur præsens. 8. Lay-
man & alii durum putant mortalis pec-
cati reum dicere, eum qui ab offerto-
rio usque ad finem, vel ab Epistola, vel
etiam secundum quosdam ab Evange-
lio usque ad finem, vel ab initio usque
post Communionem audit Missam.

229 Si fateantur se ad pecora curanda ad-
hibuisse & adhiberi petiisse incanationes,
&c. Si ipsimet adhibuerint talia, scilci-
tandi sunt, qualia fuerint: Et siquidem
nomina ignota, vel verba falsa aut a-
pocrypha, aut certus numerus, hora
vel similia adhibeantur, plerunque sat
ineptè, & vanam observantiam olen-
tia reprobari debent, & suaderi, ut eo-
rum locò aquam benedictam, vel cer-
tas preces Domino Deo, B. V. Mariæ
aut aliis superis promissas adhibeant.

230 Sin ab aliis petierint talia adhiberi,
plerunque periculum est vanæ obser-
vantiae, consulendum proinde ut ab-
sine-

stineant & potiùs ad spiritualia , aut certè corporalia licita & usitata confugiant. De numero autem talium peccatorum non opus est esse valdè anxium, cum plerunque in similibus , in quibus est tacitum pactum , venialiter tantùm peccari doceant Doctores , neque de specie superstitionis multùm sollicitum esse opus est, cum doceant Doctores , eas inter se non differre specie. Si quæ videantur devotionis gratiâ facere , quæ alioquin non sunt mala, aut inconvenientia , possent permitti agere.

Ad maleficium, quo pecus infectum 231 est dissolvendum , ordinariè non suadendum est , ut utantur operà rustici in malificiis dissolvendis famosi ; saltem enim dubium plerunque est , an tales homines sine novo maleficio maleficium valeant tollere : potest tamen Confessarius tali pœnitenti dicere , ut ex illis hominibus sciscitetur, utrum naturali & licito modo maleficium hoc tollere possint , & deinde si ii affirmant, eorum operà utatur , hoc enim licere Docto.

Doctores asserunt. Attamen consultius est suadere, ut ab hujusmodi mediis abstineant, & Domino Deo, ac superis confisi de cœlo expectent auxilium.

232 Si quī sint, è quibus post multas interrogationes nullum peccatum extorqueri potest, absolvendi tamen sunt, eò quod impotentes censeantur ad peccata in specie explicanda, sicque perinde absolvi debeant, ac moribundi, qui pro signo tantum de peccatis in communi se accusant. Quod quidem speculativè verum esse potest, in praxi tamen conaberis saltē de præteritis quodpiam elicere, dolore novo detestandum, aut sine absolutione eum dimittes, monendo de non data absolutione, id quod pluriès effecit, ut territi peccata narrârint.

233 Ex mente Gregorii Teretis, si rudes peccata explicare non potentes adverteris esse bonæ mentis, & non ita pridem confessos, ad contritionem dispositos, eos cum Misereatur tui, &c. Indulgentiam, &c. sine absolutione potes

tes dimittere: Sin diu non sint confessi, tutius est, interrogatos de tot interim commissis peccatis venialibus, & magna incuria vivendi pie & agnoscendi peccata, & monitos ac spondentes majori se cura invigilatuos absolvere, cum talis incuria sine dubio involvat aliquam culpam.

Quamvis neget *Coning.* esse probabile. 234
lem sententiam, quæ docet, quod quando adest tanta turba confiteri volentium pro aliquo celebri festo, ut Sacerdos nequeat omnibus satisfacere audiendo omnes integrè possit singulis dicere, ut aperiant graviora mortalia, & reliqua differant in aliud tempus. Gobat tamen sentit quidem contrarium esse probabile, eò quod si probè examinentur causæ, ob quas ex omnium, aut certè multorum sententia potest dimidiari Confessio, appareat, non posse negari probabilitatem hanc speculativam & practicam. Gobat tr. 6. N. 479. At nunc propter declarationem Innocentii XI. Anno. 1679 die 2. Martii factam attendendum; damnat enim expressè

N

prelsè

prelsè sententiam docentem licere sacramentaliter absolvere dimidiatè tantum confessos, ratione magni concubitus pœnitentium, qualis potest contingere in die magnæ alicujus festivitatis vel Indulgentiæ.

235 In hoc ergò casu Confessarius 1. Omittat quæstiones de peccatis venialibus. 2. Colloquia, exhortationes, instructiones non summè necessarias. 3. Formet ipse quæstiones ad vitanda ambages. 4. Omittat orationes, præ & post poni solitas. 5. Poterit, si velit ut tradit R. P. Lohner, sequi sententiam docentium, non teneri Confessarium interrogare pœnitentem, atque a deò uno vel altero peccato intellecto, mox poterit interrogare, an nihil amplius conscientiam gravet, & neganti, quid nosse, imponere pœnitentiam, eumque absolvere.

236 Rusticis in pœnitentiam plerunque preces imponendæ sunt, quas etiam mox, aut proximè expedire valeant. Interdum etiam auditio concionis & Catechismi: observetque Confessarius

ut si graviora peccata attulerint ordinariè illis Rosaria imponat (nisi ob indulgentias mitiùs agendum sit) quia alioquin nimis levem pœnitentiam reputant esse impositam, iterumque peccata illa confitentur.

§. XXVIII.

*De culpabiliter integrè confiteri
volentibus.*

PER se & ordinariè integritas materialis, id est, omnium peccatorum mortalium post debitam inquisitionem memoriæ occurrentium enarratio necessaria est, tam quoad speciem, quàm quoad numerum, & quoad dubium de his. Formalis autem integritas (quâ præcisè peccata illa exprimuntur, quæ conscientia dicit, hic & nunc esse exprimenda) in genere loquendo tunc sufficit, quando materialis integritas vel physicè non est possibilis, vel certè moraliter est impossibilis, id est, sine gravi damno proprio aut alieno

N 2 haberi

haberi non potest, & aliunde necessitas
urget ad Confessionem peragendam.

- 238 Impediunt integritatem Confessionis plerunque septem obstacula. 1. Negligentia in examinando. 2. Verecundia & pudor. 3. Timor poenitentiae. 4. Metus restitutionis faciendae. 5. Timor infamiae apud Confessarium incurrendae. 6. Diffidentia & desperatio peccati vitandi. 7. Pertinacia quaedam & obstinatio in odio erga inimicum concepto.

- 239 Impedimentum negligentiae removebit Confessarius, ostendendo necessitatem majoris attententiae & inquisitionis, & quam noxia sit haec negligentia, utpote quae obstat, ne peccata dimittantur.

- 240 Verecundiae impedimentum remove vere poterit. 1. Benignè valdè agendo, & divinam misericordiam exaggerando. 2. Item monendo, multa ab aliis scdiora fuisse resolutè narrata. 3. Monendo quòque, quam terribilis alioquin pudor coram toto mundo in die Judicii sustinendus foret, vel narrando tradit

tragicum exemplum quoddam ob pudorem integrè confiteri nolentis.

Timorem pœnitentiæ removebit 241
imponendo levem, spondendo se par-
tem pœnitentiæ subiturum, modum
indicando satisfaciendi per Indulgenti-
as, exaggerando longè acerbiora tor-
menta inferni vel purgatorii.

Reliqua impedimenta prudens Con. 242
fessarius facilè removebit per bona cõ-
silia & monita, quæ sibi suppetent, si
ipset met subinde officium suum con-
cernentes, & de rebus spiritualibus,
Confessionisque Sacramentum attin-
entibus libros inspexerit, & ejusmodi
consilia ab aliis suppeditata sibi aliis
proponenda adnotaverit.

mut §. XXIX.

*Quid cum inveteratis peccatoribus
observandum.*

Sunt inveterati, qui sine serio emen- 243
dationis proposito quotidie pec-
cant, nec adhibent remedia ad evitan-

da peccata necessaria. In specie horum tria sunt genera. 1. Qui odia & inimicitias deponere nolunt. 2. Qui injustè possessa restituere nolunt, etiam cum possent sine gravi damno. 3. Luxuriosi, vel qui jam contractam habentes consuetudinem, aut occasionem proximam, cum possint & debeant, deserere nolunt.

- 244 Ante omnem curationem Confessarius 1. Ardenter pro iis oret, maximè sub Sacro, in Consecratione & Communionem Deum in manibus habens. 2. Vocet SS. Angelos custodes & Patrones utrinque in subsidium. 3. Quaedam spiritualia opera misericordiae pro animabus in purgatorio perficiat. 4. Singularem erga pœnitentem ostendat charitatem & mansuetudinem, ac condolentiam. 5. Complexionem, & ingenium pœnitentis, & in quibus peccatis inveteratus sit, probè attendat; Tempus item, seu diuturnitatem pravi habitûs. 6. Morbi radicem indaget, eamque etiam pœnitenti patefaciat, & in aliorum similiter factis fœditatem & turpi-

7. Non omnes simul ejus morbos curandos suscipiat, sed sensim & paulatim, priusque aggrediatur morbos periculosos magis internos, aut etiam externos aliis graviter noxios. 8. Morborum occasiones, causas, reliquias auferre studeat. 9. Illis personis magis & prius intendat, quibus magis, sive charitatis, sive necessitudinis titulo adstringitur.

246

Media adhibenda sunt, vel lenia, vel acria, pro rei exigentia & aptitudine. Lenia sunt v. g. 1. Crebra suspiria. 2. Frequens Confessio, & Communio. 3. Sanctorum Patronorum electio & invocatio, eorumque per certa pietatis & mortificationis exercitia veneratio. 4. Misericordia in pauperes & defunctos. 5. Examinis particularis usus. 6. Nocturnæ contritionis seriæ exercitium. 7. Aspectus S. Crucis, cum tali v. g. cogitatione, quasi Christum Dominum de cruce dicentem audiret: Fili mi, nondum me fat vulnerasti peccatis tuis? Parce tandem mihi, Patri, Redemptori tuo.

Vel, ò peccator, spernis mea vulnera & misericordiam, & me cogis ad damnationem tui? O miserere animæ tuæ placens Deo! 8. Lectio frequens de quatuor novissimis, æternitate, & speciatim de horrendo peccatorum exitu & suppliciis.

- 147 Media acriora sunt 1. Afflictiones corporis, jejunia, cilicia, flagellationes & similia. 2. Incutere terrorem Judiciorum Dei, & tam temporales, quam æternas subeundas ostendere. 3. Correctiones acriores & reprehensiones discretæ pro ratione peccatorum, personarum, temporis, occasionisque aptæ, &c. Seniores nempe reverentius excipiendi sunt: Et qui magna contritionis signa ostendunt, similiter mitius habendi sunt; Nec non & illi, qui timidioris & pusillanimis conscientiæ sunt, aut etiam ingenii exulcerati; Soli autem pœnitentes durioris naturæ, & exiguæ capacitatis durius, at etiam cum sale excipiendi sunt, & ita tamen, ut appareat, quod charitas Christi urget nos, & desiderium salutis eorum,

rum, sicque medicamina hæc (spiritu-
alia non violenter, sed paulatim & mo-
deratè applicentur: consulendum eti-
am pudori infirmi, ut non publicè re-
veletur ulcus, quod occultè poterit cu-
rari.

248

Nec porrò, etiamsi subinde pœni-
tens contra applicationem talium me-
diorum obmurmuret, abstergeri se si-
nat Confessarius; sed potiùs Domino
Deo fìsus & Superis, animosè pergat, &
perficiat munus suum, arguat, incre-
pet, obsecret, in omni patientia & doct-
rina, sicque tandem divino opitulante
auxilio evincet.

249

Unum adhuc monuerim, ut circum-
stantias, tempus & occasiones, ac di-
spositiones pœnitentis probè advertat
Confessarius, & prudenti judicio adhi-
beat medicamina, nec in ullo se præci-
pitet: cordique habenda admonitio,
quam R. P. Casparo Barzeo l. 4. c. 23.
vitæ s. Franciscus Xaverius dedit, ut
scilicet Confessionem non continuò se-
quatur absolutio, sed biduum triduum-
que detur pœnitentium pectoribus.

cer-

certarum rerum meditatione præparandis, ut interim peccatorum maculas lachrymis, ac voluntariis eluant pœnis, restituant, si quid cui debent; simulatibus, si quas habent, depositis, redeant cum inimicis in gratiam, à libidinis consuetudine, cæterisque, quibus implicati sunt flagitiis, expediantur.

250 Hæc omnia absolutionem præcedant rectius, quàm sequantur. Hujusmodi namque homines in ipsa Confessione promittunt se cuncta facturos: Post absolutionem fidei datæ immemores promissa irrita cadere permittunt: laborandum proinde est, ut sic absolvendi re præstent, quod præstare tenentur absoluti.

251 Post Confessionem attendat Confessarius 1. Ad fructum inde secutum. 2. Non turbetur, si per media se nihil effecisse advertit. 3. Fortiter etiamnum al laboret, & imperterritus, non præscribendo tempus divinæ justitiæ, aut misericordiæ, sequens exemplum S. Angelicustodis cum magna patientia curantis

tis jugiter clientem refractarium : au-
diat etiam à. S. Bernardo l. 4. de com-
punct. c. 7. suppeditatum solatium :
Noli diffidere, curam exegeris, non cu-
rationem : Denique audisti, curam il-
lius habe, & non cura, vel sana illum,
tu fac, quod tuum est, Deus quod suum
est, faciet, & absque tua sollicitudine &
anxietate curabit. Planta, riga, fer cu-
ram, & tuas explevisi partes, sanè in-
crementum, ubi voluerit, dabit Deus,
non tu : ubi fortè non voluerit, nihil
deperibit tibi, reddet autem Deus mer-
cedem laborum Sanctorum suorum,
de qua sapientissima, & millies bene-
dicta Virgo Mater JESU Maria erga S.
Brigittam asseruit, quod si duo merce-
narii ex præscripto Domini foderent
montem durissimum, & unus inveni-
ret aurum electum, alius verò nihil,
æquali tamen uterque propter laborem
& voluntatem dignus esset mercede,

§. XXX.

*De observandis circa cupidos pie
vivere.*

252

HOs pro exigentia & prudenter ac-
ceptatâ occasione moneat 1. Ut
triplici officio satisfaciant, nempe tum
hominis, quâ talis, ut scilicet secundum
naturam suam & dictamen rationis vi-
vant, atque adeò naturalia Præcepta
in Decalogo tradita studiosè servant
Tum hominis Christiani, ut scilicet
Christo Domino, prout valent, mo-
ribus æquentur, id est, sacra ejus obser-
vent mandata, doctrinas & monita
tum hominis in certo statu constitu-
ti, vivendo secundum ejus exigen-
tiam.

253

Illis, qui juvenilem ætatem in pec-
catis inlumpserunt, suadeat 1. Ut ante
omnia recogitent in amaritudine ani-
mæ suæ annos exactos, & generali, vel
sincera Confessione expient animam.
2. Serotini examinis quotidiani con-

scientiæ suadeat exercitium, in quo & agnitos defectus deplorent, & de continendo ab eis forment propositum, firmiterque desiderium excitent in iustitia progrediendi amplius, & de agendis altera die disponant. 3. Statuat tempus Sanctissimæ Confessionis, & Communionis peragenda. 4. Consulat usum & ruminacionem piarum sententiarum & divinarum legum, ac salubrium doctrinarum rememorationem creberrimam.

Magistratibus, Judicibus consulat 254
1. Confideartionem sui officii. 2. Assiduum timorem Domini. 3. Cautelam à periculis, quibus officium subiectum est v. g. ab injustitia, acceptatione personarum, & munerum. 4. Diligentiam & amorem æquitatis in omnibus.

Patribus & Matribus familias consu. 255
lat 1. liberalem sustentationem Domesticorum. 2. Christianam eorum institutionem. 3. Paternam & herilem correctionem, id est suavem cum levi rigore permixtam, ni subinde plus aliquid rigoris exigatur. O Ma-

256 Maritis consulat 1. Synceram dilectionem uxoris. 2. Ejus liberalem sustentationem. 3. Honorationem ejus. 4. Salutarem admonitionem. Uxoribusidem consulat 1. Concordem dilectionem mariti. 2. Timoratam ejusdem reverentiam. 3. Perfectam & promptam subjectionem. 4. Cautellam à suspicionum & Zelotypiæ ansa (quæ etiam consolenda maritis est.) 5. Amorosam beneficentiam & obsequia.

257 Liberis consulat amorem erga parentes ingenuum, filialem reverentiam, alacrem obedientiam, studiolas honestatis curam. Famulis, & ancillis consulat obedientiam perfectam, fidelitatem synceram, alacritatem in obsequiis, indefessam, & templorum, quoad, per heros & heras ac famulatum licuerit, frequentationem.

258 Divitibus consulat, ne sublimè sapiant, ne sperent in incerto divitiarum, & ut bene agant, pauperibusque sint munifici & liberales. Opificibus, & Operariis consulat bonam intentionem, assiduitatem in opere, Justitiam post opus,

opus, & ne mercedem luridè prodigant.

Pauperibus patientiam, & ut contenti sint statu suo, fiduciam in Deum, orationem assiduam, & fidelem probe-
necatoribus. 260

Senibus suadeat præparationem ad mortem, bonum exemplum, & doctrinam juvenibus dandam, devotionem, Temperantiam. 261

Viduis insignem vitæ honestatem & integritatem, constantem ad Dominum Deum fiduciam, assiduam orationis studium, prudentem charitatem erga liberos & domesticos. 262

Virginibus consulat magnam æstimationem statûs virginei, cogitationes sanctas, vitationem colloquiorum periculorum, & occasionum malorum, à nimio luxu vestium abstinenti-
am, morum honestatem præclaram. 263

§. XXXI.

De observandis circa Hæreticos.

264 **N**Otandum, quòd sint quatuor hæreticorum genera, vel enim sunt pertinaces, quia ex superbia & obstinatione in errore suo persistunt, ne videntur à veritate convicti. Vel sunt zelosi, qui ex ignorantia potius, quàm ex pertinacia suam Sectam S. Evangelio conformem esse tenent, parati potius mori, quàm ab ea discedere. Vel sunt frigidi, qui scilicet suos errores cognoscunt, vel etiam parati sunt eos depone-
 nere, at ob frivolas excusationes in erroribus perseverant. Vel denique sunt dubii, qui simplici, ac recto corde veritatem quærunt, & de ea desiderant informari.

265 Media juvandi A catholicos ex parte Confessarii sunt 1. Oratio assidua. 2. Bonorum operum exercitatio. 3. Inductio, ut templa nostra frequentent, & audiant conciones. Amica Conversatio,

latio, quâ paulatim, non statim directè errorum impugnatione, sed solùm ostensione placidâ eorum disponantur ad dubium & diffidentiam de illorum veritate. 5. Benevola exhortatio, ut animæ suæ salutem cordi habeant, & id præ omnibus agant, ut veræ fidei certitudinem assecuti, certa eo ipso assequantur salutis æternæ adipiscendæ media, ac proinde eum in finem etiam ipsi exerceant opera virtutum, orent, dent Eleemosynas &c. 6. Inquisitio, qua de causa, occasione, motivo Catholici fieri cupiant.

266

Attendendum, quales zelosi, frigidi, pertinaces, dubii vè sint, & cui hæresi addicti, & quantum in ea sint instructi & radicati: ostendenda deinde, in quibus utrinque conveniamus, aut discrepemus. Nostrorum item articulorum & dogmatum ob oculos ponenda probabilitas, sive ratio, sive auctoritas Ecclesiæ, & SS. Patrum, sive exempla & miracula Sanctorum spectentur: Eximendæ item falsæ persuasiones, quas à Doctoribus suis mendacibus de
O 3 nost.

nostris rebus, & dogmatibus hausere. Attendendum quoque, cui Articulo tenaciùs adhæreant, cujus proinde falsitas ante omnia est demonstranda. Observanda item impedimenta eos à sancta fide amplexanda retardantia.

267 Nitatur, ut eis horrorem Confessionis, quem habere solent, eximat, Sacramentum autem hoc secundùm omnes partes suas bene explicet. Caveat etiam, ne rigidum nimis examen incipiat, nec etiam longos Catalogos, qui specula confessionalia vocari solent, obtrudat, cùm similia difficultatem augeant. Moneat, ut ipsi, quoad poterunt, sua peccata adnotent, absque tamen cruciamine in examinando se; ipsemet autem Confessarius per blandas interrogationes reliqua suppleat.

268 Caveat insuper, ne ob gravia peccata patrata graviùs increpet, laudet potiùs eorum in confitendo sinceritatem, & ad emendationem deinceps eos moneat. Pœnitentiam deinde ab initio non gravem imponat, ne impoſteriorum confiteri horreant.

Et si autem Doctores doceant, hæ- 269
reticum materiale tantum à quovis
approbato Sacerdote absolvi posse, quia
tamen Confessarius facile potest in suo
iudicio decipi, tutius est, ut si ipsemet
non habet, mittat ad habentem facul-
tatem absolvendi ab hæresi.

Notandum porrò, adeò omnium 270
consensu connexa esse censuram, &
peccatum, ut peccatum sine censura
nunquam reservetur Pontifici, & abla-
tà cujusque peccati Pontifici reservati
censurà, hoc ipso etiam conseatur sub-
lata reservatio culpæ. Sanch. l. 2.
Moral. c. 8, n. 5. Quare si hæreticus
ratione ignorantiae censuræ, Excom-
municationis eam non incurreret,
peccatum etiam ejus potest à quovis
Confessario absolvi, cum non sit reser-
vatum. Idem docet Fando in Decalog.
p. I. l. 2, c. 1, §. 8. Bona gratia v. ab-
solutio.

Dum professio fidei facienda est, e. 271
jus formulam, aut ipsis prælegat, aut
prælegendam tradat. Testem deinde
adhibeat unum, alterumve, qui pro-
fessi-

professioni præsens sit, si fieri queat coram S. Altari facienda, & si pœnitens contentus sit, sub sanctissimo Missæ Sacrificio, antequam sanctam Communionem accipiat, post factam ad Confiteor à Ministro recitandum à Sacerdote generalem absolutionem, post quam eum faciat recitare professionis formulam, in cujus fine binos digitos S. Evangelio imponere faciat, & tum demum S. Communionem ei præbeat.

272 Gratuletur ei deinde amicabiliter, & professionis suæ testimonium petenti det, aut si consultum videatur, ut is etiam professionem suam in scripto tradat Confessario, procuret, ut fiat. Deniq; si quam poterit etiam aliam ei exhibere charitatem, non tamen magnam in se sollicitudinem suscipiat ad procurandas pro iis pecunias, aut promovendi eos ad officia, nec etiam illis se nimis familiarem faciat, eorum autem in fide perseverantiam commendat.

273 Ut autem ad quasdam circa hæreticos occurrentes difficultates facili respondere possit.

ponsione Confessarius consulere possit, placuit etiam, quæ sequuntur, hic apponere. 1. Hæreticus recens conversus, inter hæreticos habitans, potest libros, quos habet, hæreticos vendere, habentibus licentiam tales libros legendi. Aut si alioqui grave pateretur damnum, poterit vendere Bibliopolis hæreticis, qui talium librorum habent copiam. Nam per hoc rem Catholicam non redderet deteriore, nec ex illo actu cuiuspiam periculum causeret perversionis, cum in talibus locis facile suppetat ejusmodi librorum copia. Censetur etiam in tali casu, Ecclesiam non velle talibus grave damnum causare, sed potius favorem impendere, ut facilius ad veram fidem alliciantur.

2. Qui item in paterna hæreditate 274
tales libros accepere in partibus hæreticorum, possunt eos damni gravis vitandi gratiâ permutare pro libris Catholicis cum Bibliopolis hæreticis, tum ob proximè dictas rationes, tum quia per talem commutationem, vel vendi-
tionem

tionem non censetur mortaliter cooperari ad doctrinæ falsæ propagationem, sed tantum id agere, quod per se magnum non est, ut damnum evitent. Si tamen res patiatur, expedit hujusmodi conversos hortari, ut potius zelo fidei Catholicæ libros hæreticos flammis absument, & eos ad spem in divinam providentiam erigere.

- 75 Non est illicitum in hæreticis locis communicare cum notoriis hæreticis, cum ibi multitudo hæreticorum & necessitas excuset. Non licet autem Catholico, uti operâ hæreticorum in die Festo, licet alibi laboraturi sint, quia etiam hæretici obligantur Præceptis Ecclesiæ: atqui non licet sine gravi incommodo ab altero postulare, quod ipsemet sine peccato præstare non potest. Ergo. Nec refert, quod hæreticus nihilominus laboraturus sit; luctus enim propterea incute. Licet tamen præbere, vel dare aliquid hæretico perniciendum, quamvis existimetur id die Festo peracturus, modò ad hoc non inducatur. Sic enim præbens opus meri

passivè habet ad illam Festi violatio-
nem, modò non sit operantis Domi-
nus, aut Superior, cujus esset procura-
re, ut à subdito Festa observentur.

Hæretico nubere, & cum eo pacisci. 276
ut pars liberorum in hæresi, pars in Ca-
tholica Religione educetur, est pactum
per se impium & illicitum, quia jure
divino parentes tenentur filios ad ve-
ram Religionem informare, cui obliga-
tioni nullo pacto queunt renuntiare.
Potest tamen casus obvenire, quo ma-
trimonium cum persona hæretica lici-
tum, multumque momenti habiturum
videatur ad publicum bonum promo-
vendum, neque tamen à marito v.g.
ullo modo obtineri queat, ut tota pro-
les in Catholica tantùm Religione e-
ducetur; tunc licitum erit, hac ratio-
ne pactum instituere, ut scilicet aliqua
pars prolis marito non impediante ad
Catholicam Religionem informetur,
nihil interim quòad ceteros liberos
præjudicando juri Catholicæ matris,
quò minùs operam suam adhibeat,
ut Catholicâ fide imbuantur. Ratio,
quia

quã si nullum tale pactum & cautio in hoc casu adhiberetur, moraliter certum esset, omnes liberos ex illo matrimonio suscipiendos ex prævalente Patris arbitrio in hæresi educandos fore : ergo si aliqua suppetat via per se non illicita, quã saltem aliqui liberi conserventur, ea adhibenda est, talis autem via per hujusmodi pactum obtinetur : quia cum juri materno quò ad cæteros liberos non præjudicet, sed solùm patris violentiam ex parte coërceat, non est, cur tale pactum per se & intrinsecè malum existimetur : Imò quia in tali casu per se malum non apparet, omninò licitè, ac prudenter tale pactum adhibendum erit, si ut dictum, connubium illud, & aliquorum liberorum periculum longè majori bono compensetur.

277 Non licet agere ædituum, aut organistam in templo hæreticorum, aut pulsare campanas, quibus illi ad templum convocentur, quia sic quis directè cooperatur eorum ritibus, quod est per se malum, nec ulla spe lucri potest reddi licitum, aut honestum. Secus

dicen-

dicendum, si tales actiones fiant ob finem politicum, v. g. ad congregandum Concilium vel Senatores ad consultandum de rebus politicis, vel ad nundinas, aliâve actiones civiles. Non verit tamen Confessarius uti discretionem, ut ne bonâ fide credentibus supra dicta licere, nec â similibus non cessaturis, & si scirent non licere, ponat laqueum.

Hæretico amico, aut honorato viro 177 ad se divertenti potest Catholicus in die jejunii carnes apponere, si non possit sine magno incommodo, gravibus querelis, & murmurationibus aliter facere, secus si possit.

Venator, anceps, potest in Quadra 278 gesima hæreticis lepores, aves vendere: quia hoc per se non est prohibitum, & ad violationem Præcepti sat remotè cooperatur, & quibusdam in locis caro etiam palam venalis proponitur pro facultatem habentibus eâ vescendi, quod eumentium conscientie relinquitur: Sic etiam tabernariis licet adventantibus hæreticis carnes apponere,

neret, si alioqui nollent illic divertì cum
 gravi hospitis incommodo, item famu-
 lis opificum peritis, alioquin nollent
 operam suam magistro locare inde no-
 tabile damnum passuro, modò absit pe-
 riculum scandali: hoc enim non est
 peccatum cooperari, sed tantùm per-
 mittere, sed & pluribus in locis,
 Catholici cum hæreticis mixtim vi-
 vunt, id usu receptum est.

279 Similiter marito urgente, ut uxor
 Catholica carnes comedat diebus prohi-
 bitis non ob Religionis contemp-
 tum, sed ex causa domestica, potest uxor
 comedere, cui alioqui difficillimum
 foret, & cibis carere, & viri injurias,
 convitia tolerare. Idem dic de marito
 Catholico à Coniuge imperiosa, & pro-
 terva alioqui graves perturbationes,
 molestias passuro, secùs si secùs.

280 Hæreticus censetur, dubitans de ali-
 quo puncto fidei cum pertinacia, &
 proinde absolvendus non est, dum
 debitè examinatà vult adhuc scienter
 in dubio suo permanere. Secùs si qui
 dubitet tantùm ex conscientia scrupu-
 lo

orto ex cogitationibus indeliberatis, quibus non consentit, sed paratus est admittere, & se Ecclesiæ judicio conformare.

Hæreticum librum ille etiam legere non potest, qui etiam sentit se esse absque periculo alicujus damni inde proveniendi, nisi obtinuerit legitimè legendi facultatem. Ratio: quia de præfenti quidem firmus est, pedetentim tamen ejusmodi lectione infici, infirmari, ac etiam perverti potest, & quia ejusmodi lectio prohibita est, non solum ob periculum damni lectoribus secuturi, sed etiam in odium & pœnam Authoris hæretici.

Quodsi famulus jubeatur à Domi- no legere librum hæreticum in contemptum fidei, nullo modo legere potest, sin ad alium indifferentem finem id facere jubeatur, & famulus gravi metu ad id adigatur, non peccabit, supposito, quòd nullum subeat propriæ perversiõis periculum, quia à præcepto Ecclesiæ ob gravis incommodi metum excusatur.

- 283 Hæretici librum si plures partes complectatur, aut volumina, non peccat legens partem de hæresi, vel religione non tractantem, quia pars illa per se unus liber videtur, nec cum aliis partibus hæresin complectentibus confunditur.
- 284 Hæretici Typographi filio Catholico non licet typos pro libro hæretico imprimendo ordinare, torcularia premere, aut chartas apponere, nisi gravis omninò causa excuset. Si autem gravissimum incommodum meritò timeret, posset ad breve tempus talia facere, utpote quæ per se mala non sunt, si malus finis non intendatur, lex autem Ecclesiastica talia prohibens non censetur in tam gravi necessitate obligare.
- 285 Hæreticos libros aliâ ratione victum habere non potentem compingere posse inter libros alios docet Lessius, cum id per se malum non sit, nec desint alii, qui id facerent, sed & non compacti adhuc legi possunt. Hæc sufficiat attulisse, ut in frequenter occurrente occasione.

Confessione sciat Confessarius sibi, aliisque consulere.

§. XXXII.

De observandis circa reos.

Horum Confessionem ordinariè non expedit audire ante illis indictam capitalem Sententiam, ne alioquin reticendo synceram & validam Confessionem non faciant, sed potiùs ad contritionem animandi sunt, ut recuperato statu gratiæ fructuosam sibi faciant miseriarum carceris tolerantiam. Faciliùs tamen ad Confessionem admitti possent, & varia ipsis dari monita, si de delicto manifesto & ab aliis non negato incarcerati sint.

Si confiteantur, se aliqua crimina etiam semiplenè probata negasse, non importunè eos urgeat Confessarius ad illa adhuc coram Judice confitenda, cum id eos licitè facere potuisse præclari tradant Doctores. Maximum quippe Jus est ad propriam vitam &

bona temporalia defendenda, nec lex humana obligare posse videtur eum tanto incommodo. Nec etiam tenetur sic periclitans reus comparere in tali casu etiam citatus. Quia in tali casu semiplenæ probationis Judex quidem Jus habet citandi, interrogandi, at non obligandi non constrictos voto, aut Juramento ad obedientiam.

288 Nec absolutionē neget, nec cogat reum ad revocationem, qui ex metu gravissimorum tormentorum coram Judice falsum sibi met crimen imposuit, etsi ob hoc ad mortem damnandus sit: quia alii contra alios probabiliter asserunt, id licitè facere posse reum, eò quòd vita non videatur digna, ut cum tanto dolore & pudore secuturo redimi debeat.

289 Neque etiam fugam suadeat, aut quoquo modo ad eam cooperetur Confessarius, non obstante, quòd alii, qui non sunt ministri Justitiæ, licitè cooperari valeant; alioquin enim Confessarius sibi, totique Clero & Religioni grandem aversionem Judicum creare,

& efficere posset, ut deinceps non tam liberè permitterentur Sacerdotes agere cum reis. Pecuniam tamen eis faciliùs deferre posset, non ut fugiant, sed ut miseriis suis meliùs consulant.

Convicto quidè & propterea dam- 290
nato, at crimen constanter etiam in Confessione neganti absolutionem dare potest, (quia in foro interno reo credendum est, monere tamen debet de obligatione fatendi, si reverà crimen commiserit, si salutis suæ prospectum velit, ut autem in tali casu innocentiam ejus Judici aperiat Confessarius, aut pro reo intercedat, neutiquam consultum videtur, cùm ex una parte Judex crediturus non sit, utpotè secundùm allegata & probata procedens; ex altera verò parte rei occasionem arrepturi sint, sua crimina audaciùs celandi, si advertant, Confessarios hoc onus suscipere.

Etiam in aliis casibus non recipiat in 291
se patrociniū supplicii remittendi : quia sic reum non posset tam commodè disponere ad officium suum facien-

dum, utpote, qui semper haberet spem vitæ per Confessarium obtinendæ, et si spe caderet, animum ab eo penitus aversum habiturus foret.

292 Nullo modo Confessarius reo sententiam mortis indicet, sed hoc officium relinquat ministris Justitiæ, dicens, suum officium tantum esse ad mortem piè obeundam disponere.

293 Si reus restitutionem facere velit, caveat Confessarius, ne aut fractionem Sigilli, aut alia incommoda incurrat: potiùs curet, ut reus per alios restituat, si id salvo Sigillo fieri queat.

294 Ob magiam, veneficia morti addictos examinet 1. De qua causa se Dæmoni mancipârint. 2. An DEUM, Sanctos, Sacramenta, fidei Articulos aliquos abnegârint & abjurârint, idque Chirographo propriâ manu & sanguine scripto. 3. An non in nocturnis conventiculis Diabolum pro DEO habuerint, & verè adoraverint. 4. An non SS. Eucharistiâ ad veneficia impiissimè abusi fuerint. 5. An non DEUM & Sanctos blasphemaverint. 6. An non cum

em cum Dæmone se miscuerint. 7. An
etfi neminem maleficio, veneno, aliisvè
s a modis occiderint, vel grave aliud ma-
en lum intulerint. 8. An nullum infantem
ci falsò baptizârint, vel ante Baptismum
ns, interemerint. 9. An neminem sedu-
m xerint, & Dæmoni manicipârint. 10.
t, An nunquam sacrilegè confessi & com-
municârint. 11. An non odia, graves
inimicitias inter varias personas pro-
curaverint. 12. An non amuleta ma-
gica aliis distribuerint ad efficiendos
eos invulnerabiles. 13. An non philtreis,
aliisvè vetitis mediis impuros amores
conciliaverint. 14. An non, & cum
quibus personis turpissima & nefanda
commiserint. 15. An non à Dæmone
in alienas domos transportati pecunias,
aut alias res abstulerint, vinumque ex-
hauserint. 16. An non de rebus furtivis
vel amissis rogati consilium ope Dæ-
monis dederint. 17. An non cum Dæ-
mone aliquo conjugium fecerint? alia
verò horribilia adhuc patrare solent
instigante Dæmone, & ideò Confessa-
rius eos ad seriam Confessionem dispo-
nens

nens hortetur, ut ipsimet omnes actus suos pessimos enarrent.

- 294 Obligationes hujusmodi veneficiis imponendæ sunt 1. Ut professionem fidei faciant denuò, sive recitando Symbolum Apostolorum, sive recitando præscriptam ab Ecclesia formulam, sive conceptis à Confessario verbis. 3. Ut si quæ adhuc secum, vel alibi habeant instrumenta magica, deponant, aut comburant. 4. Ut si sanctissimam Eucharistiam, aut sanctissimas Reliquias alicubi pro malo, & supersticioso usu reconditas habent, indicent, ut auferri, & religiosè asservari queant. 5. Ut damna aliis per maleficia illata, quantum fieri potest sine graviori damno resarciant, maximè si quos falsò baptizassent, aut tali modo baptizari curassent, &c. hæc omnia cum magna cautela fieri debent.

- 295 Ad mortem damnato levissimam Confessarius imponat pœnitentiam, quam statim post Confessionem, vel cum ipso Confessario complere possit. Non oberit, si ipsa etiam mors, utpotè
ob

ob difficultatem valdè satisfactoria imponatur pro pœnitentia, & moneatur, ut vel ex hoc Capite studeat, eam resignato, fortique animo sustinere, ut tantò copiosius satisfaciat.

Si damnatus ad mortem confiteri 296
nolit, Confessarius 1. precibus, & cum-
primis SS. Missæ Sacrificio hanc sibi
donari animam oret, simulque aliorum
pias preces imploret. Potest etiam pro-
mittere unum vel alterum sacrificium
pro defunctis applicandum, id quod
sæpè profuit.

2. Videat, qualiter blandè, absque 297
importunitate, per bonas monitiones,
& obsequia charitatis, & beneficentiæ
narrationem historiarum accommoda-
rum emolliat, & moneat.

3. Dum tempus fatalis diei advene. 298
rit, sciscitetur ex eo, an non meliora
cogitet, moneat jactam aleam, adesse
momentum, à quo pendeat felix, infe-
lixque æternitas, penes se nunc esse,
utrum velit eligere.

4. Roget per SS. merita Christi Do. 299
mini, & per omnia sacra, ne negligere
velit

velit reus animam suam tam pretioso sanguine redemptam. Expediret etiam subinde, ut Confessarius coram eo in genua provolutus eum hortaretur.

300 5. Si nec sic quidem pareat reus, cesset non nihil Confessarius, & refecti-
onem corporalem ei offerat, nullo om-
ninò acerbiori verbo, aut gestu perti-
naciam ejus castigans.

301 6. Dum lictores adventant eum ab-
ducturi, urgeat, roget iterum, & osten-
so S. Crucifixo obsecret, ne velit inca-
sum pro se tanta Dominum Jesum per-
tulisse.

302 7. In egressu ad locum supplicii no-
lentem orare reum non urgeat, sed po-
tiùs cum socio vernaculâ linguâ preces
pro eo fundat, & subinde suaviter sci-
scitetur, an non refocillatione egeat;
Dum verò ad locum supplicii ventum,
jubeat adstantes genuflexos pro eo ora-
re, poteritque conceptis verbis eos
præire.

303 8. Si nec sic quidem obtineat, ali-
qui putant, ad terrorem & exemplum
adstantium, laqueum aut ietum excep-
turo

turo dici posse minaci vultu : eas ergò maledicte in ignem æternum ; consultius tamen videtur , ingeminare actus contritionis , vel amoris divini , ut vel in ultimo momento non desertus fortè resipiscat.

Quod si reus in scala patibularia jam 300 stans velit confiteri , si priùs jam confessus sit , Judex difficulter descensum concedet ; admonebis ergo eum de dolore eliciendo , & sic eminus absolves. Si autem ex pertinacia priùs confiteri noluisse , rogandus est Judex , ut eum descendere permittat , sicque ejus Confessio sub pallio excipienda erit.

§. XXXIII.

Quid circa moribundum observandum.

Nisi periculum mortis immineat , 305
non statim facienda est mentio Confessionis , sed alia præmittenda , quæ infirmum benè afficiant , & benè affectum efficere queant ; paulatim
verò

verò instillandum, quàm ad morbos si-
ve tollendos, siue utiliter perferendos
conducat esse in statu gratiæ per usum
SS. Sacramentorum, & nisi fortè mor-
bi vehementia aliud suadeat, conce-
dendum etiam ægro præparationis spa-
tium, si mox confiteri cupiat, mox
etiam, si sat dispositus esse videatur,
dulciter audiendus, & quæstionibus ju-
vandus est, monendusque de necessa-
riò præstandis, v.g. de restitutione, re-
conciliatione, ita tamen, ut ne majus,
quòd oportet, ei onus imponatur, aut
inanes scrupuli ingenerentur.

306 Porro pro ægro obstinato confiteri
nolente oret Confessarius, & ut alii o-
rent, moneat; subornet etiam aliquem,
quem apud ægrum auctoritatem & a-
micitiam habere constat, qui eum op-
portunè loquendo persuadeat: Ipse
met Confessarius importunitatem evi-
tans blandè de aliis loquatur, & mone-
at rebus, & datà occasione attendat eti-
am, & inquirat radicem & causam talis
impœnitentiæ, & eam radicitùs coner-
tur evelere, & duriorum nihilominus
coner-

conetur etiam minis de Judiciis Divinis, & æterni rogi suppliciis emolire, & eidem ostendere, quàm facilè econtrà sit contra talia remedium pœnitentiæ.

Cùm solus æger relinqui nequit, 307
quia v.g. necessariò adesse debet Chirurgus, vel obstetrix, dum periculum est in mora, Confessarius ex eo sciscitetur, an de omnibus peccatis doleat, & eo, quo potest, modo se accuset, & annuentem absolvat, ita tamen, ut cùm postea fieri poterit, ob adstantium discessum, & vires ægri, explicatè confitentem audiat.

Pro mortis articulo habendum est 308
quodcunque probabile vitæ periculum, & quidem jam tunc statim, quando incipit, & hinc primò prægnantes, aut difficulter parturientes, milites pugnam ineuntes, remiges longarum & periculofarum navigationum, viatores in itinere periculoso, baniti, id est, à quovis impunè occisibiles, & ad mortem damnati rei à quovis sacerdote in defectu sacerdotis approbati ab

omnibus peccatis & censuris absolvi possunt, cum onere tamen, ut probabilior sententia docet, ut qui sic à censuris reservatis ab aliàs facultatem absolvendi non habente absolutus est, si periculum evadat, quàm citò commode poterit, superiori se sistat, executurus id, quod sibi ab eo præscribetur. Potest tamen ab obligatione adeundi superiorem eximi, si adeat Confessarium habentem facultatem absolvendi ab illis censuris extra mortis articulum, ab eoque obtineat absolutionem novam absque ullo onere, cum prior absolutio non obstat, quin pœnitens possit novam absolutionem absolutam obtinere, uti cum Sanchez. Henric. Laym. docet Elig. Bassæus. v. Casus reservatus. n. 31.

309. Quem prudenter & licitè à restitutionis onere liberare potest, ne ad restitutionem importunè urgeat. Et si etiam sit, qui concedat, posse absolvi volentem restituere post mortem per heredem, vel Confessarium, cum mox deberet & posset; rectius tamen & securius

rius contrariam, atque communem sequetur Confessarius, & ægrum ad mox restituendum inducet, maximè læsæ famæ alienæ. Si verò non expediat, ut moribundus in testamento declaret aliquas restitutiones, suadere potest Confessarius, ut vel jubeat in testamento, hæredes dent talem summam Confessario, vel alteri cuipiam amico ad mentem testatoris expendendam. Vel apponat Capitulum, in quo dicatur, quòd reliquerit schedam manu scriptam apud Confessarium vel amicum, quæ declaraverit, quid insuper post mortem suam fieri velit, quam proinde validam esse declaret, ac si testamento fuisset inserta.

De rationibus faciendis & condendo 310
testamento, ubi opus est, tempestivè moneat, adductis rationibus efficacibus, sine gravi tamen & urgente causa testamento non assistat, specialiter verò moneat, ut æger testamentum condens bonam intentionem habeat, divinæ gloriæ & æternæ salutis potius, quàm amicorum curam habeat, eorum.

rumque potiùs memor sit pauperum, à quibus ampliora post mortem queat habere suffragia, & denique, ut quæ vivens exequi potest, & debeat, ipse potiùs prestat, quàm aliis committat, fortè negligenter acturis.

- 311 Indulgentias, quas potest, applicet ægro, eumque moneat, ut quas potest, lucrari velit. Pœnitentias imponat levissimas, maximè Indulgentias lucraturis, sufficiat, ut dicant JESUS MARIA, vel pectus percutiant, &c. adhortandi erunt pro exigentia.

§. XXXIV.

De observandis circa Confessiones mulierum.

- 312 **M**ulierum familiaritatem etiam quarumcunque pro posse evitet Confessarius. Audiat confitentes in loco patente & lucido; suspectæ enim & Spiritibus tenebrosis charæ sunt tenebræ. Expediat eas celeriter, prout commodè potest. Præcaveat mutuum aspe-

aspectum in Confessionali, ne per oculorum januas se illi hostis insinuet.

Dum maritalitæ confitentur, caveat 313
1. Ne debiti conjugalit faciat mentionem, utpote de quo interrogatæ sum. moperè horrent & verecundantur valde honestiores. Sat erit, si interrogare oporteat, sciscitari, num marito debitam fidem & obedientiam in omnibus præstiterint, consultiusque erit, ad id eas adhortari, si fortè ex muliebri non diu durante zelo dicant, se optare, & quærere, vitare posse Consortium mariti, ut enixius possint vacare Deo.

2. Non facilè credat earum contra 314
maritos querelas, nec maritis culpam imputet, ut ne pertinaciter à Confessario animatæ maritis insultent; dissimulet rem potiùs, & maritis debitam suadeat obedientiam.

Circa scæminas religiosas nôrit Con. 315
fessarius, quam habeat facultatem eas absolvendi, alloquendi, intrandi clausuram &c. Studeat quòque earum regulam, constitutiones, & rationem vi-
Q 4 vendi

vendi bene nōsse. Rariùs item extra casum necessitatis, aut magnæ utilitatis converteretur cum iisdem & cautè. In dandis quoque responsis non sit nimium præcept, & si fieri potest, comòdè moram considerationis quærat. Nulli insuper se familiarem reddat, nec unius magis, quàm alteri se faventem ostendat : In audiendis porrò Confessionibus nullum impatientiæ signum, aut tœdii exterius ostendat, ne perdat confidentiam earum, maximo earundem damno. Consuetudines atiam earum antiquas non facilè mutet, introducendo novas : non etiam inordinatè turbetur, aut scandalizetur, si interdum graviora quædam ab huiusmodi patrata vitia advertat, memineritque, eas quantò ardentius, fidentiùsque servire Domino Deo incipiunt, tantò vehementius ab infernali hoste oppugnari, & ad lapsum impelli, ut potiùs commiseratione sint dignæ. In negotiis Oeconomicis, vel politicis non facilè auxilium aut consilium suppeditet, sed intra muneris sui se limites cohibeat.

Circa eas, quæ subinde meras im- 316
perfectiones confitentur, nôrit Confes-
sarius, quid propriè sit imperfectio, ni-
mirum actio aliqua, vel omissio consi-
liis & inspirationibus divinis, aut etiam
superiorum voluntati ad peccatum
non obliganti adversans. Unde quia di-
splicet Domino Deo & hominibus, re-
prehensione quidem apud utrosque
digna est, non tamen propriè, culpa aut
peccatum, sed nævus duntaxat dici
debet.

Notandum etiam est, quòd duplicis
generis imperfectiones reperiantur in
talibus personis, nam aliquæ sunt, qua-
rum cognitio ad earum statum meliùs
cognoscendum, & ad eas faciliùs diri-
gendas juvat, v. g. regularum nullo
peccato obligantium transgressio, o-
missio quorundam exercitiorum spiri-
tualium, sensualis amor, & amicitia
particularis. Aliæ sunt, quarum noti-
tia nil aut parùm ad prædictos fines ju-
vat, v. g. contentum esse virtute vul-
gari, non parere Deo vocanti ad sub-
limius vitæ genus, ea magnificare, quæ
mun-

mundus æstimat , solatia honesta , & comoditates licitas in victu & vestitu , non servare statuta communitalis , incurium esse , vel perfunctorium in rebus agendis , dicere , facere adversantia civilitati , politico decori , loqui perturbatè , præcipitanter , coram aliis sedere pedibus decussatis , ambulare brachiis utrinque pendulis , non parere inspirationibus divinis , non præfigere bonum finem etiam minimis , quibusve actibus , non accuratè servare modestiam , aut mansuetudinem , in omnibus exiguum , sufficientem tamen , præparationem ad S. Confessionem , Communionem , Missam , non condolere sinistris eventibus proximi , non esse sedulò addictum mortificationibus , edere absque necessitate , & delectationis causâ , curiosè inquirere in ea , quæ nôsse nil refert ; his porrò notatis.

- 317 Reprehendendæ non sunt personæ confitentes similia , maximè talia , quæ aut , à quibusdam pro peccatis habentur , aut certè periculum peccandi involvunt : quia licèt ejusmodi imperfecti-

fectiones propriè non sint peccata ,
communissimè tamen latet sub iis ali-
quod peccatum, & probabilis etiam est
sententia Thomistarum docentium ,
omnia opera ex se indifferentia , non
directa ad bonum finem, seu intentio-
nem, esse mala ob defectum hujus in-
tentionis ; atqui imperfectiones utiq;
non tendunt ad bonum, neq; etiam
referuntur illuc, atq; adeò sub hac sal-
tem ratione possunt esse materia Con-
fessionis, quod à fortiori locum habet,
si tales imperfectiones contra remor-
sum conscientiae patrentur, aut regu-
larum violationem contineant : tum
quia de his sapientissimi etiam viri &
piissimi se accusare solent : tum quia
vix contingit, ut Religiosus sciens, &
volens, transgrediatur regulam in casu,
in quo ea obligat, quin aliqua interce-
dat deordinatio voluntatis, aliquid
non satis conforme rectae rationi, pru-
dentiae & decentiae, moveaturque ad
id non ex honesto aliquo fine, sed so-
lùm videndo objecto secundùm sen-
sum. Adde, quòd nonnulli Doctores
gene.

generatim negent, accidere posse transgressionem regulæ sine peccato, eò quòd membrum cujusque Communitatis obligetur in conscientia, ob conformitatem partis cum toto, servare Statuta suæ Communitatis.

- 318 Ur Confessarius securus, & illæsus cum fœminis agere queat, nunquam id agat, nisi jubente obedientiâ, aut urgente necessitate & charitate sanctâ, studeatque intentionem habere purissimam, omnem quòque levitatem, & nimiam confidentiam, aut libertatem studiosè devitare firmiter decernat. Sic caventi sibi, prout potest, Dominus Deus non deerit auxilio, sed proteget, & conservabit sperantem in se.

§. XXXV.

De observandis in Confessionibus mutorum & surdorum.

- 319 **O**Portet hos quòque confiteri, quia possunt per nutus & signa: utgendi ergo sunt, ut id faciant, & si scribere

bere queat pœnitens, optimum erit, si per scripturam præsens eam exhibens confiteatur talis, nam etsi sint, qui negant, necessarium esse per scripturam confiteri, securiùs tamen longè est, & probabiliùs, oportere sic fieri.

Muti, surdi in loco secreto audiri debent, & per signa disponi & instrui, si scribere nequeant. Quod si legere possent, potest Confessarius quæstiones scriptas eis legendas dare, & eodem modo etiam pœnitentiam præscribere. 320

Si simul mutus & surdus adducatur, sciiscitetur ex eum adducentibus, quomodo cum illo nutibus agere debeat, ut vim Sacramenti percipiat aliquo modo, & aliqua peccata, quatenus potest, signis declaret, sicque deinde in secreto agat, & signa habens doloris debiti eum absolvat sine scrupulo, etiam tunc, quando tempore Paschali, vel aliàs præceptæ Confessionis talia signa non dat miser, ex quibus certum peccatum posset cognosci: quia sufficit, talem pœnitentem accessisse animo,

ut se accuset de peccatis. Prudentiæ porro Confessarii relinquitur, an plures, quàm cum ex præcepto tenentur, ejusmodi homines ad S. Confessionem admittendi sint. Certè tempore Jubilæi, aut plenariæ Indulgentiæ oportebit esse liberaliorem.

322 Simul cæcus, mutus, surdus à Nativitate, si rationis usum non habet, præter S. Baptismum ad nullum aliud Sacramentum admittendus est. At si quis primùm post morbum aut senium talis effectus esset, in articulo mortis ita cum eo procedendum est, ut 1. Per signa ad Confessionem adducatur v.g. ipsius manu propriâ S. Crucis signum efformando, pectus ejus percutiendo, manus junctas sursum erigendo, sacras Sacerdotes vestes tangendas &, palpandas præbendo, & de SS. Eucharistia per circulum in ore ejus factum edocendo, &c. Quòd si per hæc nihil efficiatur, saltem etiam Extrema Unctio ei detur.

323 Surdis, mutis, cæcis ratione utentibus per signū, quatenus fieri potest, imponatur

tur pœnitentia. A nativitate surdis, mutis, sicque nullam orationis formulam scientibus, potest saltem signum S. Crucis in pectore formari, & pectus percuti ad dolorem excitandum, & hæc ipsa opera pro pœnitentia imponi, cum juxta probabilem Sententiam non requiratur ad satisfactionem Sacramentalem, ut ex intentione complendi Sacramentum ea peragatur.

§. XXXVI.

De observandis circa Scrupulosos.

Scrupulus ab erronea conscientia 324 differt, quòd hæc per falsum judicium uni parti adhæreat, ille autem inter duas fluctuans gemat, estque scrupulus propriè imprudens motus nullâ vel levi ratione subnixus: deprehenditur ex irrationabili formidine, ex prudentum judicio, ex modo confitendi, aut orandi, ex pertinacia judicii, ex assiduis reflexionibus super actiones, & ex crebra dubitatione, & alijs consultandi prurigine. R 2 cum.

325 Cum Scrupuloso Confessarius plerunque suaviter, subinde autem etiam durius agat, simulando saltem aliqualem austeritatem, maximè si is in aliis laxus, in quibusdam sui iudicii nimis tenax sit. Hæitationes autem ejus, & scrupulos authoritativè & expeditè resolvat, nec ullam suæ responsionis afferat rationem, dicendo v. g. facias hoc, omittas illud securè, non peccas, ego pro te rationem reddam.

326 Non facilè concedat ei facultatem suos scrupulos proponendi, etsi importunè urgeat, absterreat eum, & penitus excludat, dubitationesque ejus semper in meliorem partem vertat. Suggestat etiam ei media utilia ad scrupulos vicandos, & prohibeat inutilia, præscribat quasdam regulas, quibus firmiter debet initi, illorum autem falsa & inania fundamenta evertat.

327 Remedia scrupulorum præscribenda scrupulosis sunt I. Contemptus scrupulorum, & interdum operatio contra illos. Audiendusque Cornelius à Lapide, qui Comment. in lib. Reg. c. 16.

v. 23. f. 306. præclarè ait : Qui tentationes Diaboli evadere cupit, caveat à melancholia : si à natura, vel causa tristitiam habet, contra eam pugnet, omnibusque ejus imaginationibus & suggestionibus viriliter & constanter resistat, v. g. cum suspiciones, timores, scrupulos ingerit, dicat : non credo vobis, vos enim proceditis à meo hoste, scilicet à dæmone & melancholia : falsa sunt, stulta sunt, inepta sunt, quæ mihi repræsentatis : contra verò quæ vera, apta & prudentia amplectar.

2. Audiendus item R. P. Caspar de 323
Figuera Soc. Jesu in dialogis sponsi cælestis : volo, (ait sponsus cælestis) ut intellectui tuo non credas, aut cum illorationibus agas ; quia timor immoderatus, utrùm, necnè in peccato constituta sis, eundem excecet, isque non nisi cæcas rationes formare potest, quæ & te cæcam reddunt, & lucem tollunt. Hæ omnes tricæ evanescerent, si verè humilis esses, & Confessariis tuis fidem haberes, sique id, quod Apostolus meus fecit, præstares, quodq; omni

studio exequi debes, nimirum ut in hoc solo tibi cum illo complaceas, quod est eorum, quæ retrò sunt, oblitisci, & ad anteriora manum extendere, ut ita peccatum fugias, & virtutem secteris, nec te ipsum perditum eas, examinando ea, quæ à memoria & intellectu tuo tibi repræsentantur. Cum peccatore de defectibus suis dolente, actuum illorum obliviscatur. Nec replicas, quòd forsan ista non impleveris; quin imò pro certo tene, te id fecisse, cum securum recessse, Confessarii tui jusserint; reliquum enim omne superbiæ & fidei defectus est.

329 3. Sentiat Scrupulosus de Domino in Bonitate, sibi que persuadeat, quod si Dominus DEUS tot annos illum secutus est, dum ipse ei turpissimè terga vertebat, eique tot contulit beneficia, dum esset inimicus, multò magis benignum, ac propitium se eidem exhibebit, dum contritus ad ipsum festinat veniam petiturus, ipsique ex corde imposterum serviturus. Pellizar. to. 1. tit. 5. c. 3. f. 1. f. 528.

4. Cordi habeat Scrupulosus, quod 330
R. P. Nicolaus Avancinus, Soc. Jesu,
vir doctrinâ & pietate insignis, in suo
meditationis libro die 10. Januarii
puncto 10. docet, inquit: Si cog-
noscere vis voluntatem DEI, ejus mi-
nistros, Superiores tuos scilicet, con-
sule, qui etsi iniqui essent, DEUS non
patietur illos in eo errare, quod per te
vult fieri.

5. Media alia sunt contra Scrupulos 331
præscribenda, Oratio cum jejuniis,
aliisque bonis operibus eum in finem
perficiendis conjuncta. Item humili-
tas cordialis & magna, quâ quis sper-
nit suum judicium, & aliorum sequitur
consilium. Item fuga otii. Recta quò-
que de Divina Bonitate confidentia, &
intentio. Sentire de Domino in boni-
tate.

Media inutilia sunt, frequens petitio 332
consilii & recursus ad Confessarium. I-
tem assidua super Scrupulum reflexio.
Item Confessionis repetitio, & item
Confessariorum crebra mutatio. I-
tem consuetudo cum Scrupulosis

agendi , & librorum rigidorum lectio.

333 Regulae Scrupulosis praescribendae sunt : 1. Nec Dominus DEUS, nec Ecclesia suis praecipitis intendit quempiam obligare ad id , quod ei vix est possibile : in lege autem moraliter impossibile habendum est non modò id , quod absolutè fieri nequit , sed etiam illud, quod nimiam difficultatem involvit.

334 2. Non censendus est Legislatorem offendere , qui secundum illius agit mentem , etiamsi non agat secundum verba Legis ab eo latae, aut ea in benigniore potius sensu, quam duriore interpretetur.

335 3. In dubiis , vita & communis sensus proborum hominum meritò potest pro Regula vivendi adhiberi , unde quod ii absque formidine peccati agunt, Scrupulosus non tantum sequi potest , sed debet etiam.

336 4. In iis , quae mala sunt , quia prohibita Jure humano , excusat consuetudo rationabilis & legitimè praescripta,

ta, aut saltem rationabilis & tolerata, Legislatore non reclamante, cum possit.

5. Præcepta affirmativa & positiva 337
non secundum rigorem, sed secundum Epeickeiam interpretanda sunt; & in quovis casu is, qui omittit facere, quod lex proponit, excusari potest à mortali, si bonâ fide, absque contemptu iusta de causa existimet, se non peccare mortaliter eâ omissione, nullo modo commissurus, si peccatum esse putaret.

Fundamenta & persuasiones scrupulosis adimendæ sunt. 338
1. Bonarum mentium est, ibi culpam timere, ubi non est. Huic opponitur, hoc non semper esse bonum signum, sensum autem hujus dicti S. Gregorii esse, bonas mentes tempestivè prævidere culpas cum bona ratione, & culpæ occasionem evitare. 2. Non auderem sic mori. Huic opponendum, etiam in mortis articulo bonum est, Scrupulum contemnere, & se cum magna fiducia in sinum Divinæ Bonitatis projicere, & sunt multa, quæ in articulo mortis præstanda sunt,

sunt, ad quæ tamen præstanda non obligamur extra articulum illum. 3. Qui amat periculum, peribit in illo. Huic opponitur; Periculum non est labendi, dum sequimur sana piorum & doctorum consilia, regulas, & praxin, dumque syncerè humiliamus nos, & obedimus.

- 339 Sollicitis de non sufficienter explicatis in prioribus Confessionibus 1. Serio prohibendum, ne generalem Confessionem faciant; imperanda potius præteritorum oblivio, etsi non meminint, se illa confessos; nam non meminisse, non est rationabilis causa dubitandi, cum nec aliorum nostrorum factorum recordemur. Ostendendum illis, securè eas tales Confessiones posse, imò debere omittere, cum dubium in Conscientia scrupulosa sit moralis certitudo in aliqua alia. 3. Suadenda humilitas & obedientia, ac fiducia, quod Dominus DEUS bonæ menti acquiescenti bonis consiliis piorum adsit, & dirigat eos, ut benè consulant, & doceant.

4. Hortetur eos Confessarius , ut 340
credant , CHRISTUM Dominum Sacra-
mentum Pœnitentiæ non instituisse in
carnificinam , sed pro solatio peccato-
rum , atque adeò ad usum illius non re-
quiri summam diligentiam , sufficere
autem mediocrem , sicque ea tantum
debere confiteri Scrupulosum , quæ
manifestè cognoscit esse peccata.

5. Instantibus se dubitare , an hoc 341
vel illud confessi sint , non facile credat ,
sed interdum , si aliud præter Scrupu-
los non afferant , eos sine Absolutione
ad Communionem admittat , ut sic di-
scant plaris obedientiam , quàm mu-
scas suas æstimare. Moneat etiam , ut
sibi persuadeant , conscientiam , si quid
graviùs in ea delitesceret , id non occul-
taturam , sed mox prodituram & pro-
trusuram fuisse. Quod si iis subindè ac-
cidat , ut dum conscientiam discutiunt ,
nullius peccati meminisse queant , co-
gitent cœcitatem ejusmodi à Domino
DEO ad probationem immitti , pati-
enter proindè supportantes de cœlo cū
omni humilitate lumen expectent , &
auxilium.

342

Anxiis, ne fortè variè tentati consenserint, suadeat Confessarius I. ut nunquam credant, se mortaliter peccasse, nisi id certò & evidenter sciant, imò etiam jurare queant, se mortifere peccasse; tanta quippe peccati mortalis malitia est, ut vigilem latere nequeat, nec committi possit sine gravi corruptione sui, sine gravi læsione proximi, sine magno contemptu DEI, quis ergo credat tantum damnum, tantam læsionem mox corrigi, & omnia restitui in integrum: Dominum DEUM statim iterum super omnia amari, qui antea fuerat vilissimæ rei postpositus?

343

Sed & R. P. Jacobus Alvarez asserit, consensum in tale peccatum, tam impium esse, ut si quis statim post factum dubitet, an deliberatè consenserit, vel statim facti pœniteat, probabiliter judicare possit, se non consensisse, cum non soleat animus à Domino Deo aversus tam citò ad eum converti. Deinde cum malitia mortalis formaliter in mala voluntate consistat, ipse autem

timor

timor peccati, quo assiduò vexantur
Scrupulosi, sat arguat, ipsos bonam vo-
luntatem habere, meritò ex hoc etiam
capite timorem peccati admissi depo-
nere possunt, maximè cùm ipsa etiam
anxia formido sufficientem libertatem
non minùs, ac aliæ passionēs, tollere so-
leat, & præterea etiam experientia do-
ceat Scrupulosos etiam in gravissimis
tentationibus in peccatum non con-
sensisse, atque adeò credibile sit, Do-
minum Deum in obscuris tentationi-
bus eos non derelinquere, qui illis ad-
fuit in gravioribus & manifestis peri-
culis.

Notent etiam ex Arria: to. 3. D. 13. 344
S. 2. v. 6. Scrupulosi, quod si intellec-
tus, dum quid sit, malitiam ac prohi-
bitionem rei non cognoscit, nec de ea
dubitatur, nec reflexè advertit, se teneri
ad inquirendum, aut dubitandum, num
res ita mala sit, ac prohibita, non possit
ullum incurri peccatum.

Narrari poterit Scrupulosis id, quod 345
Dominus aliquando S. Brigittæ respon-
dit tentationibus vexatæ, scilicet; hæc
S est

est vera iustitia, ut sicut priùs delectabar in vanitatibus mundi contra voluntatem meam, ita nunc tibi molestæ sint variæ, perversæque cogitationes contra voluntatem tuam: veruntamen time iudicium meum moderatè & cum discretione, firmiter confidens in me.

- 246 Continuò anxiiis, annè in orationibus debitis legitima attentio & prolatio adfuerit. 1. Confessarius prohibeat, ne quid repetant, siue benè, siue malè sibi videantur recitasse, sed pergant in inceptis, nil revolvendo de semel dictis. 2. Si nimium angantur, clepsydram ponant, quâ effluxa nil amplius orent, sic fiet, ut expeditè pensum suum absolaturi sint ex metu, ne quid eorum culpâ omittatur. Cordi habeant Scrupulosi, & observent, quod doctè & benè ait Cornel. à Lap. in Ecclesiasti: c. 7. v. 15. f. Scrupulosi nil repetant orando; hæc enim repetitio auget Scrupulos, est contra Deum irreverens, & Scrupulosi pronuntiando verba, satisfecerunt obligationi orationis,

nis, & etsi in ea distracti fuissent, distractio hæc in eis sæpè involuntaria est, ideoq; peccati expers: si voluntaria aliquo modo fuisset, ideoque peccatum aliquod, illud non iteratione verborum, sed contritione delendum est.

3. Etsi ipsemet improbandam & ca. 347
vendam esse arbitrer sententiam docentem, nullam in recitatione divini officii attentionem internam requiri, sed externam tantum, quæ omnem actionem impossibilem cum interna intentione excludat, licet quis voluntariè animo distraheretur, nihilominus valde nimis scrupuloso Confessarius præcipere poterit, ut si saltem talem externam actionem exhibuerit, rem Domino Deo committat.

4. Suadeat etiam Confessarius, ut 348
si fieri potest, recitet cum socio. Inculcet etiam iis, quod per crebras suas repetitiones injuriam potius Domino Deo faciant, sic perturbando laudes & colloquium cum ipso: sicut etiam Regem offenderet, qui coram eo dicens eadem infulsè repeteret.

§. XXXIV.

De Confessione generali.

349 **C**onfessio generalis obligat 1. Quādo Confessiones particulares suā integritate caruerunt, omisso in iis aliquo peccato mortali quācumque ex causa mortaliter vitiosā. 2. Quando in particularibus confessionibus non adfuit dolor, & propositum requisitum. 3. Quando particulares factæ sunt sacerdoti non habenti, aut intentionem, aut jurisdictionem absolvendi: extra eos casus nulla est generalis Confessionis necessitas.

350 **C**um Sacerdos non ampliùs meminit peccatorum, aut numeri eorum distinctè, non est opus repetere peccatorum narrationem, sed sufficit confusio notitia statûs pœnitentis & peccatorum: cum ex hinc satis decernere possit de dictanda congrua pœnitiā.

351 **S**i Sacerdos nec confusam quidem cognitionem peccatorum habeat, vel ex distractione, vel ob subtilem vocem pœni-

pœnitentis debet, si commodè potest, per paucas interrogationes de gravioribus speciebus sibi denuò revocare in memoriam peccata à pœnitente proposita. Quod si aliquando mortalia prorsus non intellexit, vel aliquas necessarias interrogationes omisit, præcipuè in longis Confessionibus, tunc ita se gerere debet, ut ne onus pœnitentis nimis grave efficiat, & Confessionem ei odiosam reddat: quam ob causam frequenter excusari poterit ab integritate materiali exactè procuranda. Cum enim Christus Dominus in hoc SS. tribunali iudices constituerit homines, nec pro tanta multitudine & varietate iudicium, quam exigebat multitudo pœnitentium, summam diligentiam exigere debuerit, hoc ipso normam huius Iudicii humanæ conditioni & fragilitati accommodare voluisse videtur.

Si deprehendat Confessarius pœnitentem in prioribus non integrè confessum, sive ex propria, sive ex Confessarii incuria, nec expressisse numerum, 352

nec circumstantias speciem mutantem, tunc poenitentem prudentem, & novo exactiore Examine facile defectus suppleturum dimittat, si id fieri queat absque scandalo, vel infamia, post melius Examen rediturum. Sin hebetioris ingenii sit poenitens, qui vix accuratio-
re Examine defectus suppleturus poterit, examinet eum Confessarius, prout potest, & absolvat deinde, nisi aliud quid circumstantiæ exigant.

353 Poenitentem, qui semel culpabiliter non omnia peccata explicavit, pluries postea bonâ fide confessum, quia nil ei incidit in mentem de non explicatis cum culpa, non urgeat ad repetendas Confessiones intermedias bonâ fide factas, quæ fuere ex bona fide validæ propter oblivionem.

354 Confessum aliquid sub dubio, dum deinde ei certò constat, debere repetere confessa, communiter docent: Contrarium valde probabile putant alii, id quod sequi potest confitens.

355 Ad Confessiones generales non quicumque admittendi sunt, nempe non
scrup.

scrupulosi, nec etiam turpi libidini per magnam partem vitæ totaliter immerfi, utpote quibus turpiter actorum recordatio valde periculosa esse solet, nec etiam movenda sunt v. g. stercorea &c. Admittendi autem sunt illi, qui, vel ratione status religiosi, vel ex speciali instinctu, prudente judicio sic judicato, vel ratione Jubilæi, aut fatalis morbi meritò talem Confessionem instituunt.

Porro in hac Confessione passim solent fideles prius explicare ab ultimâ Confessione commissâ, & tunc demum priora. Et si autem R. P. Lohner asserat, communius esse, & securè praticari, ut id non exigit Confessarius, tum quia ex una parte, quòd peccatum necdum Confessum sit, nec speciem mutat, nec aggravat: tum quia ex altera parte eadem exprimere cum addito, quòd necdum confessa sint, interdum pœnitenti valde est difficile, ac proinde hoc ei onus imponendum non est, nisi causa aliqua urgens id exigit. Videtur tamen omninò exigendum esse, ut pœnitens prius nondum confessa ab ulti-

ma confessione, & tunc priora enarret, eò quòd alioqui Confessarius nequeat congruam satisfactionem imponere, utpote ignorans, quæ, & quòd sint peccata, ratione quorum speciatim, de imponenda satisfactione debet attentus esse, maxime cum Concil. Trid. Sess. 14. de pœnitent. c. 8. expressè dicat, & præcipiat: Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum Spiritus & prudentia suggererit, pro qualitate criminum, & pro pœnitentium facultate salubres & convenientes satisfactiones imponere &c. Atqui magis castigandum est grave peccatum necdum dimissum, quàm aliud jam semel expiatum, quod nec quidem materia necessaria est Confessionis.

Exprimendum ergò est, quæ necdum confessa sint, ut iis congrua satisfactio possit dictari. Nec usque adeò graviter ferre debet pœnitens, se hoc debere exprimere, cum etiam in Confessione generali de multis gravibus jam expiatis fortè se accuset, sicque se humiliter confundere non vereatur, cum

cum tamen non teneretur, & alio-
qui etiam necdum confessa teneatur
Confessario aperire. Quodsi tamen
Indulgentiarum lucratiōe satisfacere
cogitet, & etiam ratione medicinæ
spiritualis capiendæ opus non sit spe-
ciatim necdum confessa, ut talia enar-
rare, facile concesserim, posse confessa,
& non confessa mixtim enarrare pœni-
tentem.

Non tenetur generaliter confitens
omnia simul peccata confessa repetere.
sed poterit omittere, quæ vult ex se-
mel ritè confessis, nisi id Religiosus Or-
do ex peculiari Statuto exigat ob ma-
ximum illius Religionis bonum, &c.

ORATIO CONFESSARII post
auditas Confessiones.

Tuam, Deus Omnipotens & pie
humiliter imploro Clementiam
pro famulis ac famulabus tuis, qui suæ
mihi confessi sunt peccata, ut indul-
gentiam iis largiendo, vitam etiam
conferas sempiternam. Per Dominum
nostrum, &c.

INDEX

PARAGRAPHORUM

HUJUS DIRECTORII.

§. D E Virtutibus Confessario necessa- riis.	n. 1.
§. 2. De Potestate Confessarii.	4.
§. 3. De Scientia Confessarii.	8.
§. 4. De Obligatione ad interrogandum.	36.
§. 5. De Judicii probabilis usu.	42.
§. 6. De Instruendo pœnitente.	45.
§. 7. De Restitutione alieni.	50.
§. 8. De Pœnitentia imponenda.	57.
§. 9. Qualis Pœnitentia imponenda.	61.
§. 10. De Satisfactione imponenda cerdotibus.	68.
§. 11. De Satisfactione primariis perso- nis imponenda.	73.
§. 12. De Obligatione exhortandi.	77.
§. 13.	

I N D E X.

S. 13.	De Prescribendis Remediis.	80.
S. 14.	De Absolutione danda.	81.
S. 15.	De Forma Absolutionis.	85.
S. 16.	Sequuntur Absolutiones varia.	90.
S. 17.	De Sigillo Confessionis.	99.
S. 18.	De Obligatione audiendi Confessiones.	103.
S. 19.	De Absterrentibus ab auditione Confessionum.	109.
S. 20.	De Industriis à Confessario adhibendis.	111.
S. 21.	De Emendatione Errorum.	111.
S. 22.	De Scientia Facti.	114.
S. 23.	De Prudentia Confessarii quoad propriam & alias personas.	123.
S. 24.	De Observandis circa Pueros & Puellas.	126.
S. 25.	Quid circa Confessionem Adolescentium observandum.	132.
S. 26.	De Observandis circa Confessiones Juvenum.	135.
S. 27.	De Observandis circa Confessiones Rusticorum.	136.
S. 28.	De Culpabiliter integrè confiteri nolentibus.	147.

I N D E X.

- S. 29. Quid cum inveteratis Peccatoribus observandum. 149.*
S. 30. De observandis circa cupidos vivere. 156.
S. 31. De observandis circa Hereticos. 160.
S. 32. De observandis circa Reos. 173.
S. 33. Quid circa moribundos observandum. 181.
S. 34. De observandis circa Confessiones Mulierum. 186.
S. 35. De observandis in Confessionibus Mutorum & Surdorum. 192.
S. 36. De observandis circa Scrupulosos. 195.
S. 37. De Confessione Generali. 208.

CASUS.

Celsissimo Ordinario Laba-
censi Reservati.

I.

EXcommunicati excommunicati-
one majori non Papali, si sit pub-
lica, vel in forum contentiosum
deducta.

II. Qui homicidium voluntarium
actu exteriori, perpetraverint.

III. Qui violentas manus in propri-
os Parentes injecerint.

IV. Qui in primo, vel secundo gra-
du consanguinitatis incestum commi-
serint.

V. Qui cum brutis coiverint.

VI. Incendiarij voluntarij.

VII. Qui infantes exposuerint, vel
secum ad cubandum assumptos op-
presserint.

T

VIII,

VIII. Abutentes SS. Eucharistiæ Sacramento, vel alijs rebus Sacramentalibus ad veneficia.

IX. Qui monetas adulteraverint, vel adulteratis mensuris, aut ponderibus ad fraudem usi fuerint.

X. Qui in adulterio, vel fornicatione, aut sacrilegio publicè vivunt.

Casus Reservati Dioecesis Aquileiensis.

I.

Incestuosi in primo, & secundo gradu consanguinitatis, & in primo gradu affinitatis.

II. Concubitus contra naturam, quoad Mares.

III. Parentum Percussores.

IV. Blasphematores consuetudinarii, aut publici.

V. Qui falsum in Judicio Testimonium in grave alicujus damnum deposuerint

VI. Exercentes Magicas Artes, & Sortilegia,

VII.

VII. Filiorum suffocatio, nec non abortus ex industria, & ad abortum consilium, vel auxilium præstantes.

VIII. Homicidæ voluntarij.

IX. Qui ad Magicas Artes, & Sortilegia abutuntur Eucharistiâ, Sacrisvè rebus.

X. Rem habentes cum sua Pœnitente.

Et ut Confessarij omnes verum, & germanum sensum cujuslibet Casuum prædictorum probè noscant, ne ob ignorantiam, vel falsam interpretationem, auctoritatem, quâ carent, absolventi à prædictis sibi vindicare præsumant; ita ij sigillatim declarantur ad plenam & planam eorum intelligentiam.

In primum Casum incidunt, qui copulam habent cum propria Matre, vel propria Filia, vel propria Sorore.

Secundò, qui habet rem cum Amica. Item cum Patris Sorore.

Tertiò, qui habet rem cum Filia Fratris, vel Sororis.

Quartò, qui habet rem cum Filia Patru, vel Amitæ Paternæ. S 2 Quod

Quod verò ad primum gradum Affinitatis, comprehenduntur in hoc Casu, qui copulam habet cum Fœmina, cum qua habuit rem, vel proprius Filius, vel proprius Frater.

Secundò, qui habet rem cum Matre, vel cum Filia, vel cum Sorore propriæ Uxoris.

Tertiò, qui coit cum duabus Sororibus non suis, vel cum Matre, & Filia non suis.

Hic animadvertant Confessarij, quòd incestuosi in primo gradu affinitatis expressi in Secunda classe, non possint petere debitum conjugale, nisi obtenta dispensatione.

Similiter indigent dispensatione incestuosi in primo, & secundo gradu consanguinitatis supra recensiti, & in quatuor classes redacti, si conjugati sint.

In Secundum Casum incidunt Mares puberes tantùm, & quando peccatum fuit in hac specie consummatum. Quare neque impuberes, neque puberes, actu non consummato, comprehenduntur in hoc Casu.

Terti.

Tertium Casum incurrunt Filij tam Mares , quàm Fœminæ , tam legitimi , quàm naturales , qui proprium Patrem , vel propriam Matrem percutiunt , sive hoc faciant ferro , sive ligno , sive lapide , sive manu , sive pede , sive quolibet alio modo , etiam si percussio sit levis , dummodò sit verè percussio , ita ut percutiens tangat vel immediatè , vel medio instrumento percussum.

In quarto Casu comprehenduntur Blasphematores ex consuetudine , non autem qui ex ira , vel alia animi passione , aut turbatione blasphemant.

Consuetudinarius autem Blasphemator intelligitur , qui ante ultimam Confessionem pluries blasphemavit , & qui post ultimam decies circiter blasphemavit.

Publicus verò declaratur ille Blasphemator , qui in populi frequentia , vel loco publico pluribus præsentibus verba blasphemiae protulerit.

Sciant Parochi , quòd quamvis dicere , ad Conspectum Dei , id est , ad

præsentiam Dei, non sit Blasphemia ex natura, vel ex vi verborum, tamen si proferatur intentione, vel modò contemptu, est verè Blasphemia.

Similiter verba omnia de se contemptum exprimentia, inter quæ verbum illud Purazza di Diò. (Quod verbum ambiguum est, an in Deum, an potius in B. Virginem referatur) esse verè Blasphemias, est indubitatum.

In quintum Casum incidunt, qui in Judicio falsum Testimonium perhibent, vel occultando, aut negando veritatem, vel asserendo falsitatem in grave damnum, aut præiudicium, vel rei, vel vitæ, vel famæ proximi.

Quod intelligitur quodcumque hujusmodi damnum, vel præiudicium sequatur effectivè ex vi talis occultationis, vel negationis, vel asser-tionis.

Non incidunt autem in hunc Casum, qui extra Judicium testificantur falsò, etiam cum damno proximi. Similiter neque illi, qui in Judicio falsò deponentes, nullum per suam attestationem infe-

inferunt damnum proximo. Quod est verum, etiam si hoc fecissent animo deliberato inferendi damnum, aut præjudicium: nam ad complementum hujus Casus reservati requiritur, & testimonium in Judicio falsum, & damnum realiter illatum per hujusmodi testimonium.

Quoad sextum Casum, per Magicas Artes, & Sortilegia intelliguntur illæ, & illa, quæ recensentur in §. Synodi de Superstitionibus.

Hunc igitur Casum incurrunt, qui expressè invocant Dæmonem, sive verbo, sive facto. Verbo quidem, ut quando quis verbaliter invocat Dæmonem, vel cum eo pactum init. Facto autem, ut quando quis sciens, Dæmonem, si fiat talis actio, vel tale signum, docere occulta, utitur tali actione, vel signo, ut Dæmon occulta manifestet.

Circa septimū Casum declaratur, per suffocationem filiorum intelligi tam illam, quæ fit ex industria, quàm quæ casualiter, & præter intentionem

sequitur ex detentione Infantum in lecto, nam quamvis hujusmodi suffocatio sit involuntaria in se, & in suo effectu, non tamen est involuntaria in sua causa, nempe in detentione puerulorum in lecto, quia hæc detentio est absolute volita.

Et quamvis terminus ille, Filiorum, videatur referri ad solos Parentes suffocantes, quia cæteri, qui Parentes non sunt, nequeunt verè appellari suffocatores Filiorum, sed potius dici debent suffocatores Infantum; attamen intelligitur comprehendi in hoc Casu, non tam Parentes proprios Filios suffocantes, sed etiam & Nutrices, & Famulas, & alios quoscunque, qui vel industria, vel ex detentione in lecto alienos suffocant puerulos.

Non tamen hic Casus complectitur Parentes, siue alios detinentes in lecto Infantes, si ex hujusmodi detentione non sequatur suffocatio.

Per abortum verò intelligitur abortus voluntarius, & effectu secuto; quare abortus involuntarius, &
Cau-

Casualis, vel etiam abortus intentatus & procuratus tantum, non comprehenditur in hoc casu, si effectus non sequatur.

In hunc igitur Casum incidunt.

Primo, qui sciens, & volens, sive per se, sive per alium causat abortum, vel potione, vel sanguinis emissionem, vel onere, vel depressione, vel percussione, vel minis, vel terroribus, vel quocunque alio modo.

Secundò, ipsæmet Fœminæ prægnantes, quæ scientes, & volentes causant quovis modo proprium abortum, sive per se, sive per interpositam personam.

Tertiò, qui consulunt, vel student, vel mandant abortum aliquo ex prædictis modis, si effectus sequatur.

Quartò, qui auxilium, opem, favorem, aut operam præstant ad causandum abortum, vel instruendo quomodo hoc fieri debeat, vel procurando, aut parando, aut componendo pharmaca, vel potiones, vel pulveres, aut coquendo herbas, vel dando, aut porri-

porrigendo ad comedendum , aut bibendum prædicta , vel quovis alio modo cooperando, si effectus sequatur.

Duo hîc animadvertant Confessarij : Alterum est , quod omnes prædicti Operantes , vel Cooperantes ad abortum , effectû secuto , comprehenduntur in hoc Casu , etiam si hoc fecissent , vel ad vitandum scandalum , vel etiam ad tuendam vitam , aut honorem prægnantis.

Alterum est , quod quamvis suffocantes filios ex industria , & caulantes , vel concaulantes abortum , secuto effectû , sint verè homicidæ voluntarij , tamen ob specialem , & gravem deformitatem , quæ in suffocatione puerulorum , & in abortu , superadditur homicidio ; nam per suffocationem privatur innocens vitâ corporali , per abortum verò privatur infantulus & vitâ corporali , & animæ salute ; hic Casus ponitur distinctus à Casu homicidij. Quare Confessarij , qui obtinuerunt , vel obtinebunt in posterum facultatem absolvendi ab homicidio
volun.

voluntario, sciant, se non posse vigore talis facultatis absolvere à suffocatione, & abortu in hoc casu comprehensos.

Octavum Casum incurrunt, qui voluntate deliberata occidunt hominem, non autem qui casualiter, vel ex improvisa rixa, vel cum moderamine, vel etiam excessu inculpatæ tutelæ occidit, sicuti nec comprehenduntur mandantes, aut consulentes homicidium, etiam effectu sequuto.

Complectitur nonus Casus eos, qui ad Magicas Artes, vel Sortilegia, etiam absque expressa Dæmonum invocatione abutuntur Ven. Eucharistiâ, vel etiam celebrando, aut celebrari faciendo, nec non baptizando, aut baptizari faciendo Magnetem, Chartam, vel aliam rem Baptismi incapacem, vel etiam rebaptizando personam aliàs baptizatam, vel adhibendo Olea Sacra, vel utendo Cereo Paschali, Aquâ, Candelâ, Cinere, Olivis, Palmis benedictis, vel signo Crucis Reliquiis, Vestibus, Vasis, & alijs instrumentis sacris, vel pronunciando verba sacra desumpta
ex

ex Missa, Missali Breviario, Sacra Scriptura, aut alijs Libris Sacris.

In decimum Casum incidunt Confessarii, qui cum Pœnitente Fœmina copulam habent, etiam opere non consummato. Per Pœnitentem autem suam intelligitur Fœmina illa, cujus Confessionem, vel etiam reconciliationem Sacramentalem Confessarius, etiam semel tantum, audivit.

Ab his Casibus, ut supra declaratis nullus Sacerdos, sive Secularis, sive Regularis sub prætectu privilegiorum quorumcunque absolvere audeat, sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, nec non privationis Officiorum, & dignitatum, aut Beneficiorum, & inhabilitatis ad quæcumque Officia, Prælaturas, & Beneficia in posterum obtinenda, super quibus dispensationem, & absolutionem, non nisi ab Apostolica Sede poterunt obtinere, ex Decreto Clementis Octavi die 9. Jan. 1602. & Urbani Octavi 17 Nov 1623.

Sciant etiam Pœnitentes absolutionem sibi impertitam ab his Casibus esse invalidam, nisi Confessarius, qui eos absolvit, obtinisset prius facultatem ab his absolvendi ab Eminentissimo Patriarcha Aquileiensi, ejusq; Successore, vel ejusdem Vicario Generali.

MENDA Emenda

Et quidem primò

IN SEPTIMANA SANCTA

IN præfationis linea 33. effussio-
nem, lege affussionem.

Pag. 7. linea 5. meorum, lege
meorum. Pag. 10. lin 5. Domine
Sancto, lege in Sancto. Pag. 31.
lin. ultima, errogantiam, lege ar-
rogantiam. Pag. 39. lin. 15. ipsa,
lege ipse.

Secundò

IN DIRECTORIO CONFES- SARIORUM.

Pag. 21. lin. 17. vell, lege vel.

Pag. 28 lin. 14. ca attinet ad
absequentem lineam. stitatis, ut
at castitatis Pag. 30. lin. 23. va-
rorum, lege variarum. Pag. 31.
lin. 18. eti, lege etfi. Pag. 32. lin.
6. commurari, lege comutari.
Pag. 33. â fine lin. 3. commutaut,
V lege

lege commutant. Pag. 46. lin. 21
cerderet, lege cederet. Pag. 54.
lin. 11. quidquam, lege quidquam.
Pag. 55. â fine lin. 8. juncta, lege
juxta Pag. 66. lin. 7. Incratus,
lege lucratus. Pag. 80. lin. 8. pre-
scribendis, lege præscribendis.
Pag. 169. â fine lin. 10. anceps,
lege auceps. Pag. 177. lin. 10.
peironas, lege perlonas.

F I N I S.

